

2009

Länsförsäkringar AB
Årsredovisning

Innehåll

Inledning

- 2 Vd-kommentar
- 4 Om Länsförsäkringar AB

Verksamheten

- 6 Sakförsäkring
- 8 Liv- och pensionsförsäkring
- 10 Bank
- 12 Kapitalförvaltning
- 14 Miljö
- 16 Medarbetare
- 18 Ägarstyrning
- 20 Förvaltningsberättelse

Finansiella rapporter

- 26 Femårsöversikt
- 27 Finansiella rapporter och noter för koncernen
- 73 Finansiella rapporter och noter för moderbolaget
- 89 Revisionsberättelse
- 90 Sammandrag av livförsäkringskoncernens resultat- och balansräkning

Bolagsstyrning

- 92 Bolagsstyrningsrapport
- 96 Styrelse och revisorer
- 98 Företagsledning

Övrig information

- 100 Definitioner och uttryck
- 102 Rapportdag 2010
- 104 Adresser

Länsförsäkringar AB

– navet i länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar AB är det finansiella navet inom länsförsäkringsgruppen. Uppdraget är att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring, bedriva gruppens strategiska utvecklingsarbete och sköta service inom områden som ger skalfördelar och effektivitet för ägarna – de 24 länsförsäkringsbolagen.

Genom en tydlig roll i länsförsäkringsgruppens värdekedja bidrar Länsförsäkringar AB till att öka konkurrenskraften och sänka kostnaderna för att därigenom skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader. Kundkontakterna sker alltid på de lokala länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringsgruppen erbjuder ett brett utbud av försäkringar, pensionslösningar, banktjänster och andra finansiella lösningar, för såväl företag som privatpersoner.

2009 i korthet

- Årets resultat före skatt uppgick till 693 (–3 395) Mkr och efter skatt till 509 (–2 480) Mkr. Avkastningen på eget kapital var 7 (–29) procent.
- I sakförsäkringsrörelsen förbättrades det försäkringstekniska resultatet till 426 (327) Mkr. Rörelseresultatet förbättrades till 505 (–3 003) Mkr.
- Bankens rörelseresultat förbättrades till 258 (245) Mkr. Räntenettot minskade till 1 148 (1 211) Mkr och kreditförlusterna var fortsatt låga och uppgick till 50 (65) Mkr.
- Konsolideringskapitalet i Länsförsäkringar AB-koncernen uppgick till 8 710 (7 907) Mkr.
- Substansvärdet på Länsförsäkringar AB-aktien vid årsskiftet var 1 279 (1 186) kronor.
- Årets resultat i livförsäkringskoncernen uppgick till 17 922 (–30 126) Mkr. Kapitalavkastningen netto var 14 465 (–17 596) Mkr. Totalavkastningen för livförsäkringskunder med traditionell förvaltning uppgick till 2,3 (–0,6) procent.

FEMÅRSÖVERSIKTER

Länsförsäkringar AB, koncernen ¹⁾	2009	2008	2007	2006	2005
Resultat före skatt, Mkr	693	-3 395	1 270	821	2 100
Konsolideringskapital, Mkr	8 710	7 907	11 652	10 713	9 703
Balansomslutning, Mkr	157 005	130 554	116 241	91 184	80 478
Avkastning på eget kapital, %	7	-29	10	8	19

¹⁾ Exklusive livförsäkringsverksamhet, som bedrivs med vinstutdelningsförbud.

Länsförsäkringar Sak, koncernen ¹⁾	2009	2008 ²⁾	2007	2006	2005
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	3 524	3 020	1 545	1 158	1 045
Försäkringsrörelsens tekniska resultat, Mkr	460	256	298	277	271
Resultat före boksłutsdispositioner och skatt, Mkr	635	-3 108	1 051	591	1 856

¹⁾ Enligt så kallad lagbegränsad IFRS.

²⁾ Från och med 2008 ingår Agria-koncernen.

Agria Djurförsäkring, koncernen ¹⁾	2009	2008	2007	2006	2005
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	1 549	1 252	1 089	948	844
Försäkringsrörelsens tekniska resultat, Mkr	119	55	104	45	61

¹⁾ Enligt så kallad lagbegränsad IFRS.

Länsförsäkringar Bank, koncernen	2009	2008	2007	2006	2005
Inlåning från allmänheten, Mkr	37 365	35 090	29 735	24 379	21 535
Utlåning till allmänheten, Mkr	99 582	78 564	67 040	53 884	47 094
Rörelseresultat, Mkr	258	245	238	198	154

Länsförsäkringar Liv, koncernen	2009	2008	2007	2006	2005
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	11 879	10 719	10 794	10 141	9 472
Årets resultat, Mkr	17 922	-30 126	11 361	7 646	4 584
Konsolidering, %	107	105	114	114	114
Solvens, %	137	114	152	136	126

¹⁾ Enligt Försäkringsförbundets definition.

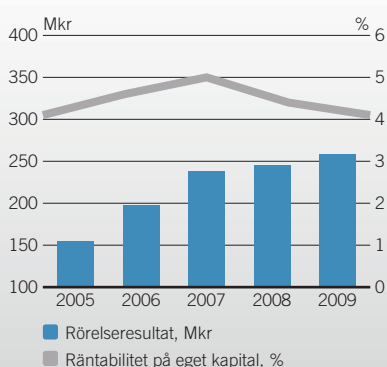
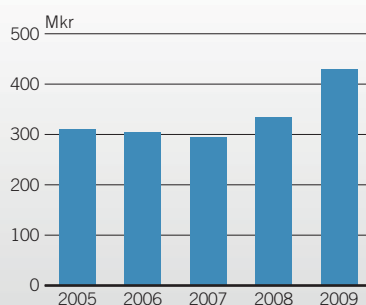
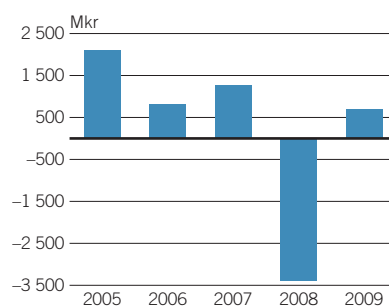
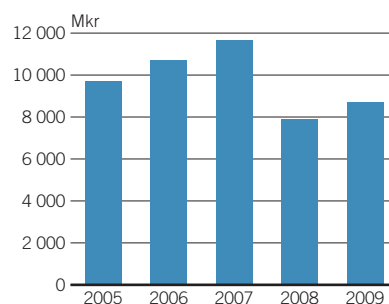
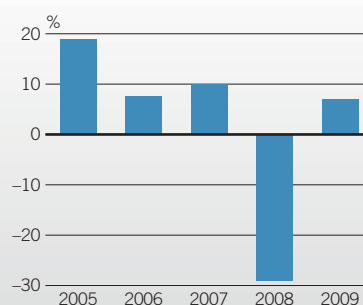
KREDITBETYG

Bolag	Institut	Långfristig rating	Kortfristig rating
Länsförsäkringar Bank	Standard & Poor's	A/Stable	A-1(K-1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A2/Stable	P-1
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Standard & Poor's	AAA	-
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	-
Länsförsäkringar AB	Standard & Poor's	A-/Stable	-
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Standard & Poor's	A/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	-
Agria Djurförsäkring	Standard & Poor's	A-/pi ²⁾	-

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer. I december 2009 presenterade Standard & Poor's en ny metod för rating av säkerställda obligationer. I princip samtliga internationella och svenska emittenters program för säkerställda obligationer fördes då upp på watchlist med negativa utsikter, så även Länsförsäkringar Hypoteks.

²⁾ pi innebär att ratingen, som saknar prognos, baseras på publik information som till exempel årsredovisningar.

RÖRELSERESULTAT OCH RÄNTABILITET, BANK

SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS
TEKNISKA RESULTATRESULTAT FÖRE SKATT,
LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB, KONCERNENKONSOLIDERINGSKAPITAL,
LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB, KONCERNENAVKASTNING PÅ EGET KAPITAL,
LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB, KONCERNEN

Vd-kommentar:

Stärkt position för det finansiella navet

Länsförsäkringar AB står på en stabil grund och 2009 nådde vi samtliga övergripande mål. Både affärsvolymerna och avkastningen på eget kapital överträffade de mål vi hade satt upp. Vi har gått igenom finanskrisen med både bibehållen lönsamhet och starka nyckeltal inom samtliga tre affärsområden. Vi nådde ett kraftigt förbättrat resultat inom sakförsäkringsverksamheten, inte minst tack vare Agrias framgångar. Affärsvolymerna för banken överträffade årets mål kraftigt. Livförsäkringsbolaget stärkte nyckeltalen ytterligare, trots svag totalavkastning. Kapitalavkastningen i sakförsäkringsverksamheten var å andra sidan glädjande stark, tack vare god avkastning på placeringar i räntebärande krediter. För enheterna Utveckling, IT och Service uppnådde vi årets planerade effektiviseringsvinster. Under året sänkte vi kostnaderna för de tjänster länsförsäkringsbolagen köper av oss med 10 procent.

Renodlat uppdrag

Länsförsäkringar AB gick in i 2009 med en tydligare organisation och med ett mer renodlat uppdrag. Vår roll i länsförsäkringsgruppens värdekedja är att vara det finansiella navet i gruppen som för länsförsäkringsbolagens räkning bedriver gemensam affär, strategiskt utvecklingsarbete och är ett kompetenscenter för bolagen. Vi skapar utvecklingskraft åt länsförsäkringsbolagen som ges rätt för-

utsättningar att fokusera på kundmötet och på den lokala beslutskraften.

Tydligare rågång

Arbetsättet med både lokala och gemensamma verksamheter har bara kundernas bästa som utgångspunkt. Men det kräver en tydlig rågång mellan olika intressen. Varje enskilt länsförsäkringsbolag ägs av sina sakförsäkringskunder. Länsförsäkringsbolagen äger gemensamma verksamheter, bland annat bank och livförsäkringsbolag. För att skapa effektivitet och skal fördelar sker samordning av verksamheter som exempelvis IT, marknadsföring och utveckling dels mellan länsförsäkringsbolagen, dels mellan de gemensamma bolagen. Det här är ett arbetsätt som kräver tydlig rågång avseende styrning och intressen. En självklarhet är att ingen gynnas på den andres bekostnad. Lika viktig är en transparens och tydlighet gentemot omvärlden. Under 2010 kommer vi att vidta ytterligare åtgärder för att tydliggöra roller och styrning samt förbättra kommunikationen – allt för att beskriva och tydliggöra den rågång som krävs.

Långsiktigt hög avkastning till pensionskunderna

2008 var Länsförsäkringar det livförsäkringsbolag som tappade minst i den värsta finanskrisen i modern tid. 2009 hade vi en sämre avkastning än de flesta av våra konkurrenter. Det är en bra bild av hur

extrema svängningar på marknaden kan påverka enskilda år. Och hur relativt sett oviktigt och missvisande det är att titta på avkastningen ett enskilt år när sparhorisonten är flera decennier. Det är riktigt att vi missade en del av den uppgång som kom under 2009. Men det är också riktigt att vi undvek det massiva raset på världens börser året innan. Både om vi tittar ett par år tillbaka och 20 år tillbaka så hör våra kunder till vinnarna.

Det är vår långsiktiga omsorg om kundernas pengar som är viktig och den bygger alltid på en relativt försiktig placeringsstrategi. Att avkastningen för 2009 inte blev bättre än 2,3 procent beror på att vi i våra placeringsbeslut ville säkerställa konsolideringen inför den planerade ombildningen. Annars hade vi valt en större andel aktier tidigare. Vi har nu höjt ambitionen för avkastningen till liv- och pensionskunderna och fortsätter vårt långsiktiga arbete utifrån en styrkeposition. Konsolideringen och solvensen i livförsäkringsbolaget är stark, liksom marknadspositionen – vi är marknadsledare på privatpensionsmarknaden och tvåa inom tjänstepension.

Ombildningen ett misslyckande

Ett misslyckande 2009 var att ombildningen av livförsäkringsbolaget till ett vinstutdelande bolag inte kunde genomföras. Finansinspektionen ansåg att vår syn på gottskrivningsprinciper var för

snäv, och avslag Länsförsäkringar Livs ombildningsansökan i oktober. Efter att Länsförsäkringar Liv anslutit sig till Finansinspektionens principiella syn i frågan om principen för vilka värden som ska gottskrivas, yttrade Finansinspektionen i november att det inte längre fanns några hinder för en ombildning per den 1 januari 2010. Länsförsäkringar beslutade dock, bland annat mot bakgrund av en alltför pressad tidplan och osäkerheten kring kommande solvensregelverk, att skjuta upp beslutet om ombildningen och återkommer under våren 2010 med besked om hur frågan kommer att drivas.

Styrka i gemensam sakaffär

För merparten av sakförsäkringsaffären i länsförsäkringsgruppen ligger koncessionen direkt i respektive länsförsäkringsbolag. Av gruppens totala premieintäkt på närmare 18 miljarder kronor ligger 3,5 miljarder i Länsförsäkringar AB. Lönsamheten är god och den gemensamma affären spelar en viktig roll för den totala styrkan i länsförsäkringsgruppens sakförsäkringsaffär. Premieintäkten ökade under året och främst är det djurförsäkring genom Agria som har vuxit, tillsammans med sjukförsäkringsaffären. På en växande marknad är Agria ledande med en marknadsandel på 60 procent. Agria International driver djurförsäkringsverksamhet i Storbritannien, Norge och Finland och affären växer kraftigt – premieintäkten tredubblades under året. Marknaden för försäkringar inom hälsaområdet växer stadigt och även här är Länsförsäkringar marknadsledande med en marknadsandel för sjukvårdsförsäkringar på nästan 40 procent.

Kraftig tillväxt i banken

Bankens fortsatta expansion är ett annat glädjeämne och ett område där vår långsiktiga strategi har givit resultat. Vi ligger helt i nivå med de mål vi satt upp för bankverksamheten. Affärsvolymerna växte med 25 procent under 2009 och vi är nu Sveriges femte största retailbank. Vårt fonderbjudande vill jag påstå är Sveriges vassaste idag. Samtidigt har vi intagit en position på den svenska bankmarknaden

som den kanske lite tråkiga, men trygga och pålitliga banken. Tillväxten i banken är också av stor strategisk betydelse för Länsförsäkringars helkundsarbete. Vi vill att flera av våra kunder ska se fördelarna med att välja oss för en större del av sitt bank- och försäkringsengagemang. Kundmötet startar ofta i ett bankärende och därifrån kan sedan en långvarig och stark relation byggas.

Styrkeposition

Länsförsäkringar AB är det starka finansiella navet i länsförsäkringsgruppen. De finansiella sambanden mellan Länsförsäkringar AB och de 24 länsförsäkringsbolagen är mycket starka – på 15 år har konsolideringskapitalet i Länsförsäkringar AB-koncernen stigit från strax under 500 Mkr till 9 miljarder kronor, vilket gör att det nu utgör en betydande del av länsförsäkringsbolagens placeringstillgångar.

Med styrkan hos ägarna, de 24 länsförsäkringsbolagen, står Länsförsäkringar AB på en stabil grund. Konsolideringen för gruppens samlade sakförsäkringsverksamhet är genuint stark med en konsolideringsgrad på 174 och ett kapital på drygt 30 miljarder kronor. Därtill det ovärderliga kapital som finns i bolagsgruppens gemensamma varumärke. Prioriteringarna inom Länsförsäkringar AB ligger på risktänkande och lönsamhet framför volymutveckling. Ett exempel på risktänkande är att vi under 2009 förstärkte resurser för riskkontroll och nu finns ansvarig för dessa frågor i företagsledningen.

Tradition och förändring

Min vision är att Länsförsäkringar om tio år ska vara en av de större bankerna för privatpersoner. En förutsättning för att det ska bli verklighet är att sakförsäkringsverksamheten fortsätter att utvecklas positivt. Men också att vi både förstärker och förtydligar vår identitet. Varumärket Länsförsäkringar är en unik plattform att planera framtiden ifrån. Vi ska behålla den särprägel vi har genom vår ömsesidighet och lokala närhet. Vi står för trygghet och stabilitet och det ska vi ytterligare förstärka.

Samtidigt krävs förändringar. Vi ska växa på sparandemarknaden och behöver utveckla våra produkter inom sparande. Överhuvudtaget ska vi bli bättre på att driva de frågor som är viktiga för våra kunder; vi ska ta debatten om behovet av ett eget sparkapital, om samspelet mellan privat och offentligt i socialförsäkringsystemen och om konkurrensen på kryssvalsmarknaden. Vi ser idag en god tillväxt både inom bank och livförsäkring – men lönsamheten måste upp. Wasa Kredits tjänster ska integreras med våra egna produkter så att länsförsäkringsbolagen på ett naturligt sätt får med dem i sina kundmöten. Vi tappade under 2009 knappt 1 procent av våra boendeförsäkringar till bankerna. Konkurrensen är stenhård och det är i mångt och mycket en prissättningsfråga som vi måste arbeta hårt med. Inom Länsförsäkringar AB ska vi arbeta vidare med att förbättra vår effektivitet och pressa kostnaderna. Vi ska höja sakkompetensen ytterligare och inte minst – ska vi nå våra tuffa tillväxtmål inom bankverksamheten krävs en förstärkning av bankkompetensen runt om i länsförsäkringsgruppen.

Stockholm i mars 2010

STEN DUNÉR

Vd Länsförsäkringar AB

Med en mer renodlad organisation från 1 januari 2009 har Länsförsäkringar AB med dotterbolag under året ytterligare bidragit till att öka länsförsäkringsgruppens konkurrenskraft och samtidigt sänkt kostnaderna. Uppdragen består i att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring, bedriva strategiskt utvecklingsarbete och sköta service på områden som ger skalfördelar och effektivitet, allt för att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

Länsförsäkringar AB:

Gemensamma resurser som skapar lokal styrka

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 24 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 14 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringsbolagen ställer samma marknadsmässiga krav på avkastning på dessa aktier som på noterade aktier och andra placeringstillgångar. Under 2009 gick värdet på aktien upp med 7,8 procent till 1 279 kronor. Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäkringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom resultatet i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Renodlat uppdrag

För att ytterligare stärka konkurrenskraften och sänka kostnaderna genomfördes under 2008 ett antal åtgärder inom Länsförsäkringar ABs operativa organisation. En ny organisation trädde i kraft 1 januari 2009 där verksamheten renodlats kring de tre affärsenheterna Sakförsäkring, Livförsäkring och Bank samt de tre stödenheterna Utveckling, IT och Service. Affärsverksamheten bedrivs fokuserat i syfte att ge avkastning på ägarnas, de 24 länsförsäkringsbolagens, investering.

Utvecklingsenheten prioriterar tydligt mellan länsförsäkringsgruppens utvecklingsbehov ur ett helhetsperspektiv. Bland annat finns all kund- och konceptutveckling, oavsett verksamhetsområde, samlad på ett ställe. Utvecklingsarbetet inom Länsförsäkringar AB har ett övergripande mål – att förse länsförsäkringsbolagen med rätt verktyg för att lokalt få fler helkunder. Serviceenheten har två huvuduppgifter: Att ansvara för all service som länsförsäkringsbolagen efterfrågar och att ansvara för gemensamma serviceresurser inom Länsförsäkringar AB. Genom renodling av verksamheten och genom att service och administrationsresurser delas mellan dotterbolag och verksamheter inom Länsförsäkringar AB har driftskostnaderna sänkts med 8 procent.

Tydlighet i värdekedjan

Verksamheten inom Länsförsäkringar AB är av stor betydelse för alla de 24 länsförsäkringsbolagen. Inom exempelvis IT, produktutveckling, varumärkeskommunikation och metoder för att utveckla och stärka sina kundrelationer kan länsförsäkringsbolagen dela på kostnaderna istället för att bygga upp dessa resurser lokalt. Samverkan mellan de tre kärnaffärerna skapar också skalfördelar

genom att kostnaderna delas för bland annat betalningshantering och utdata-plattform. Arbetsfördelningen mellan de 24 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB skapar ett tydligt fokus för var och en. Länsförsäkringar AB ska skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att vara mer effektiva i sina roller – att bearbeta sina lokala marknader och skapa och vidareutveckla kundrelationer. En grundläggande förutsättning för att detta ska fungera är ekonomisk effektivitet. Det är orsaken till att viss affär bedömts lämpa sig bäst för gemensam koncession. Dessa gränssnitt påverkar inte kundrelationerna – de sköts av respektive länsförsäkringsbolag som om de vore lokala banker eller lokala livförsäkringsbolag. Detta är själva grunden i länsförsäkringsidén.

Utdelningspolicy

Affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en konkurrenskraftig avkastning genom värdetillväxt och utdelning till ägarna. Avkastningen på Länsförsäkringar ABs eget kapital ska vara på en marknadsmässig nivå och inkludera en riskpremie. Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska

över tiden lämnas tillbaka till länsförsäkringsbolagen som utdelning. Normalt ska årligen 30 procent av årets resultat efter skatt i koncernen delas ut under förutsättning att kreditbetyget A kan för-

svaras för koncernens kreditvärderade enheter. Länsförsäkringar AB strävar efter en balans mellan kapitalstyrka och risktagande på så sätt att minst kreditbetyget A kan försvaras.

AKTIEÄGARE

Bolag	Antal aktier			Andel av kapital, %
	A	B	C	
Länsförsäkringar Skåne	141 849	468 566	–	9,7
Länsförsäkringar Stockholm	129 212	451 139	–	9,2
Östgöta Brandstodsbolag	114 155	304 919	–	6,7
Dalarnas Försäkringsbolag	104 708	312 423	–	6,6
Länsförsäkringar Älvsborg	100 176	311 550	–	6,5
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	87 010	294 047	600	6,1
Länsförsäkringar Jönköping	82 812	253 733	–	5,3
Länsförsäkringar Bergslagen	86 351	244 870	–	5,3
Länsförsäkringar Uppsala	73 298	227 613	–	4,8
Länsförsäkringar Skaraborg	64 058	218 295	–	4,5
Länsförsäkringar Södermanland	58 117	172 547	–	3,7
Länsförsäkringar Västerbotten	57 195	167 635	–	3,6
Länsförsäkringar Gävleborg	60 058	162 169	–	3,5
Länsförsäkringar Halland	56 785	160 886	–	3,5
Länsförsäkringar Kalmar län	56 717	157 102	–	3,4
Länsförsäkringar Västernorrland	50 186	147 216	–	3,1
Länsförsäkringar Jämtland	35 795	121 012	–	2,5
Länsförsäkring Kronoberg	36 701	108 423	–	2,3
Länsförsäkringar Värmland	31 160	109 294	–	2,2
Länsförsäkringar Kristianstad	27 258	88 755	–	1,8
Länsförsäkringar Göinge	22 724	85 397	–	1,7
Länsförsäkringar Norrbotten	16 960	91 365	–	1,7
Länsförsäkringar Blekinge	23 088	63 984	–	1,4
Länsförsäkringar Gotland	16 305	38 515	–	0,9
14 socken- och häradsbolag	–	–	2 850	0,04
Totalt antal aktier	1 532 678	4 761 455	3 450	100,0

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-AKTIENS UTVECKLING

Kronor	2009	2008	2007	2006	2005
Eget kapital per aktie	1 279	1 186	1 648	1 523	1 410

Länsförsäkringsbolagen äger aktier i det gemensamma bolaget Länsförsäkringar AB. Det är en av grundbultarna i federationen. Samtidigt ställer länsförsäkringsbolagen samma krav på avkastningen som de gör på noterade aktier och andra placeringstillgångar.

KREDITBETYG

Bolag	Institut	Kortfristig rating	Långfristig rating
Länsförsäkringar Bank	Standard & Poor's	A/Stable	A–1(K–1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A2/Stable	P–1
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Standard & Poor's	AAA	–
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	–
Länsförsäkringar AB	Standard & Poor's	A–/Stable	–
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	–
Länsförsäkringar Sak	Standard & Poor's	A/Stable	–
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	–
Agria Djurförsäkring	Standard & Poor's	A–/pi ²⁾	–

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer.

²⁾ pi innebär att ratingen, som saknar prognos, baseras på publik information som till exempel årsredovisningar.

- *Det tekniska resultatet uppgick till 426 (327) Mkr.*
- *Totalkostnadsprocenten förbättrades med 11 procentenheter till 100 procent.*
- *Skadeprocenten uppgick till 75 procent.*
- *Premieintäkten ökade till 3 524 (3 024) Mkr.*
- *Rörelseresultatet förbättrades till 505 (–3 003) Mkr.*

Sakförsäkring:

Starkt resultat och utveckling av affären

För merparten av sakförsäkringsverksamheten i länsförsäkringsgruppen ligger affären direkt i respektive länsförsäkringsbolag. På uppdrag av länsförsäkringsbolagen drivs viss sakförsäkringsaffär i Länsförsäkringar Sak, till exempel sjukvårdsförsäkring, djurförsäkring, ansvarsförsäkring och transportförsäkring. Av länsförsäkringsgruppens totala premieintäkt på 17,8 mdr ligger 3,5 mdr i Länsförsäkringar Sak och resten i de 24 länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringar Sak spelar en viktig roll för den totala styrkan i länsförsäkringsgruppens sakförsäkringsaffär. Marknaden för sakförsäkringar har det senaste året präglats av lågkonjunkturen och Länsförsäkringar har, liksom branschen i övrigt, påverkats av lägre premier och hårdare konkurrens om kunderna.

Sakförsäkringsaffären hade i början av året en placeringsfördelning med en stor andel statsobligationer. I takt med att krisen bedarrade och de första tecknen kom på att nedgången bromsats upp gjordes omplaceringar till kredit- och företagsobligationer med högre förväntad avkastning.

Resultat och lönsamhet

Premieintäkten ökade med 16 procent till 3,5 mdr. Främst är det djurförsäkring som har vuxit tillsammans med olycksfalls-

och sjukförsäkring. Det tekniska resultatet i sakförsäkringsaffären ökade med 30 procent till 426 Mkr. Den positiva kapitalavkastningen bidrog till att rörelseresultatet ökade till 505 (–3 003) Mkr. Skadeprocenten var oförändrad, 75.

Utveckling inom företagsförsäkring

Länsförsäkringar Sak kompletterar länsförsäkringsbolagens erbjudande till sina företagskunder med speciallösningar inom ansvar, transport och egendom. Under året gjordes en satsning på försäkringslösningar inom området ”förnyelsebar energi”. En helt ny försäkringsprodukt för vindkraftanläggningar har tagits fram på den svenska marknaden. Till detta har också en återvinningsförsäkring för vindkraftverk tagits

fram som säkerställer att vindkraftverken demonteras när de tjänat ut och marken återställs. Inom ansvarsförsäkring har konkurrensen hårdnat under året, vilket resulterat i en prispresad marknad. Affären har trots detta ökat tack vare fler offertförfrågningar från försäkringsförmedlare. Transportsektorn har under årets sista månader ljusnat något och antalet offertförfrågningar har ökat. Försäljningen ligger på ungefär samma nivå som 2008.

Hälsaområdet

Premieintäkten för egen räkning inom hälsaområden var 885 Mkr och resultatet uppgick till 86 Mkr. Marknaden för försäkring inom hälsaområdet utvecklas snabbt och efterfrågan på försäkrings-

lösningar inom sjukvårdsförsäkring ökar kraftigt. Idag har cirka 370 000 personer i Sverige en privat sjukvårdsförsäkring. När medarbetare blir sjukskrivna utsätts företagets verksamhet för kraftiga störningar. Med en sjukvårdsförsäkring får kunden snabbt den vård som behövs och kan därmed komma tillbaka till arbetet tidigare. Länsförsäkringar är marknadsledande inom sjukvårdsförsäkring med en marknadsandel på 38 procent. En tydlig trend inom sjukvårdsförsäkring är att skadekostnaderna ökar kraftigt. För att kunna fortsätta erbjuda företagets medarbetare en bra försäkring till en rimlig kostnad har Länsförsäkringar valt att införa en självrisk på första läkarbesöket istället för att höja premien kraftigt. Målsättningen är att behålla en stabil prisnivå över tiden.

Djurförsäkring

Resultatet för Agria Djurförsäkring visar en positiv utveckling och det tekniska resultatet ökade med 64 Mkr till 119 (55) Mkr. Ökningen beror dels på ökade affärsvolymerna till följd av både premiehöjningar och ett ökat bestånd, dels på lägre skadekostnader. Premieintäkten ökade till 1 549 (1 252) Mkr. På en växande marknad är Agria marknadsledande med en marknadsandel på 60 (60) procent. Agrias etableringar genom egen djurförsäkringsverksamhet i Norge och Storbritannien och via partners i Finland, på Island och Åland utvecklas vidare. Affären växer kraftigt och premieintäkten tredubblades under året och uppgick till 301 Mkr. Tillväxten skedde framförallt i den brittiska verksamheten men även den norska verksamheten har en stark kundtillväxt.

Återförsäkring

Premieintäkten för egen räkning var 434 Mkr och resultatet för återförsäkringsverksamheten var 57 Mkr, en klar förbättring jämfört med 2008 och det bästa resultatet någonsin. Den internationella mottagna affären visar ett bra resultat. Marknaden är relativt stabil med marginella premieförändringar och har inte drabbats av några riktigt stora skador. Länsförsäkringsgruppens sakförsäkringsaffär är fortsatt stabil med liten förändring av exponeringen och återförsäkringsskyddet för 2009 ligger i stort sett oförändrad.

Run-Off

De i Run-Off-bolaget ingående dotterbolagen WASA International Försäkrings AB och Återförsäkrings AB Stockholm har sålts till den engelska run-offs specialisten Compre UK Holdings. Bolagen övergick till köparen i april.

Länsförsäkringar International

Fram till november 2009 bedrev Länsförsäkringar Sak sakförsäkringsverksamhet i Lettland och Litauen genom dotterbolaget Länsförsäkringar International Försäkrings AB. Verksamheten, som startade

2008, uppnådde en premieinkomst på 78 Mkr innan den såldes till Gjensidige Forsikring BA. Bakgrunden till försäljningen var försämrade marknadsförutsättningar.

Försäkring av företag utomlands

Försäkring av ett företags verksamhet utanför Sverige följer oftast andra regler än de svenska och de paketförsäkringar som är vanliga i Sverige ser inte ut på samma sätt utomlands. Länsförsäkringar har, främst genom det internationella nätverket INI (International Network of Insurance), möjlighet att tillhandahålla försäkringslösningar till kunder med risk-exponeringar utomlands. Genom samarbetet kan Länsförsäkringar erbjuda konkurrenskraftiga försäkringslösningar i 100 länder. Länsförsäkringar kan också hjälpa sina företagskunder när de har anställda som ska arbeta utomlands längre eller kortare tid genom samarbetet inom Eurapco (European Alliance Partners Company).

Nyckeltal, Mkr	2009	2008	2007	2006	2005
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring	3 524	3 024	2 634	2 108	1 889
Resultat före dispositioner och skatt	505	-3 003	1 169	721	1 930
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	426	327	293	313	315
Driftskostnadsprocent	26	36	30	30	27
Skadeprocent	75	75	76	75	80
Totalkostnadsprocent	100	111	107	105	107

- Länsförsäkringar är marknadsledande på privatpensionsmarknaden mätt i nyförsäljning. På tjänstepensionsmarknaden är Länsförsäkringar näst störst.
- Nyckeltalen är fortsatt starka. Solvensen uppgick per den 31 december 2009 till 137 (114) procent och konsolideringen uppgick till 107 (105) procent.
- Resultatet för Länsförsäkringar Liv uppgick till 17 922 (–30 126) Mkr. Den stora resultatförbättringen beror till största delen på ändrade värden för försäkringstekniska avsättningar till följd av högre långfristiga räntor.
- Totalavkastningen uppgick till 2,3 procent. Under året har allokeringsstrategin styrts mot låg risk med inriktningen att behålla en konsolideringsgrad över 105. Under hösten har andelen aktier successivt ökat.

Liv- och pensionsförsäkring:

Starka nyckeltal grunden för långsiktighet

Länsförsäkringar Liv ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB, men i och med att verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer konsolideras det inte i Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringar erbjuder sina kunder fyra olika förvaltningsformer inom pensions- och kapitalförsäkring. Genom Länsförsäkringar Liv erbjuds Traditionell förvaltning och varianterna Nya Världen-förvaltning och Försäkrad Pension och genom Länsförsäkringar Fondliv erbjuds fondförvaltning.

Länsförsäkringar är marknadsledande på privatmarknaden mätt i nyförsäljning. På tjänstepensionsmarknaden är Länsförsäkringar näst störst och marknadsandelen

ökade från 11,9 till 14,1 procent. Starkt bidragande är den starka försäljningen via oberoende försäkringsmäklare.

Resultat och lönsamhet

Resultatet för Länsförsäkringar Liv uppgick under 2009 till 17 922 (–30 126) Mkr. Den stora resultatförbättringen beror till största delen på ändrade värden för försäkringstekniska avsättningar till följd av högre långfristiga räntor. Långa räntor har gått upp under året, vilket inneburit att värderingen av skulden minskat. Samtidigt som skulden minskat har tillgångarna inte påverkats negativt i motsvarande mån. Totalavkastningen inom traditionell för-

valtning uppgick för 2009 till 2,3 procent. Tillgångarna har under perioden fördelats utifrån ambitionen att bibehålla en låg risk och starka nyckeltal.

Solvens och konsolidering

Nyckeltalen är fortsatt starka. Solvensen uppgick per den 31 december 2009 till 137 (114) procent och konsolideringen uppgick till 107 (105) procent.

Affärsvolym

Nyförsäljningen under 2009 ligger något över nivån från föregående år och uppgick till 16 777 (16 553) Mkr. Per den sista december uppgick marknadsandelen, mätt

som nyförsäljning på den totala livförsäljningsmarknaden, till 9,9 (9,5) procent. På privatpensionsmarknaden är Länsförsäkringar ledande med en marknadsandel på 15,4 (16,6) procent. På tjänstepensionsmarknaden är Länsförsäkringar näst störst.

Premieinkomsten fortsätter att öka för Länsförsäkringar Liv. Premieinkomsten enligt Försäkringsförbundets definition uppgår under 2009 till 11 879 (10 719) Mkr. Den största ökningen kommer från produktgrupperna tjänstepensionsplan och avtalspension. Inom produktområdet avtalspension är det framförallt framgångar vid tidigare avtalsupphandlingar som nu gör att premieinkomsten ökar. Länsförsäkringar är valbara förvaltare inom samtliga avtalsområden, bland annat SAF-LO för privatanställda arbetare, ITP för privatanställda tjänstemän och PA-KFS för anställda inom kommunala bolag.

Det förvaltrade kapitalet ökade under året till 151(133) mdr. Den största ökningen av det förvaltrade kapitalet återfinns inom fondförvaltningen där stigande fondkurser bidragit till ökningen. Inom fondförvaltningen uppgick det förvaltrade kapitalet per december 2009 till 46 (32) mdr.

Avtalsmarknaden

På avtalsmarknaden har Länsförsäkringar ökat nyförsäljningen och premieinkomsten kraftigt under 2009. Avtalsmarknaden beräknas växa under de kommande åren i takt med att allt fler personer omfattas av premiebestämda pensionsavtal, även avsättningsarna per individ ökar inom vissa avtalsområden. Trenden går mot fler upphandlingar via valcentraler, vilket leder till

högre pension för de försäkrade men också pressade marginaler för pensionsförvaltarna. I och med att färre pensionsförvaltare blir valbara ökar dock premierna för dem som blir valbara jämfört med tidigare.

Avkastning

Länsförsäkringar har genom hela finanskrisen följt den trygga allokeringslinje som styr placeringarna av kundernas pengar. Länsförsäkringar var det bolag som tappade minst 2008, men 2009 var avkastningen låg. Totalavkastningen i den traditionellt förvaltrade portföljen uppgick till 2,3 (–0,6) procent. Den relativt sett svaga avkastningen beror på att Länsförsäkringar i sina placeringsbeslut ville säkerställa konsolideringen inför den planerade ombildningen. Den genomsnittliga totalavkastningen har under de senaste fem åren varit 6,1 procent. De senaste årens extrema svängningar på marknaden har tydligt visat på värdet av långsiktighet – att titta på avkastningen ett enskilt år är både missvisande och ointressant med en sparhorisont på flera decennier. Resultatet är en fortsatt hög konsolidering, inget

behov av återtag och en jämn och stabil avkastning. Risknivån har ökat i takt med att finanskrisen klingat av, men den försiktiga linjen fortsätter att gälla.

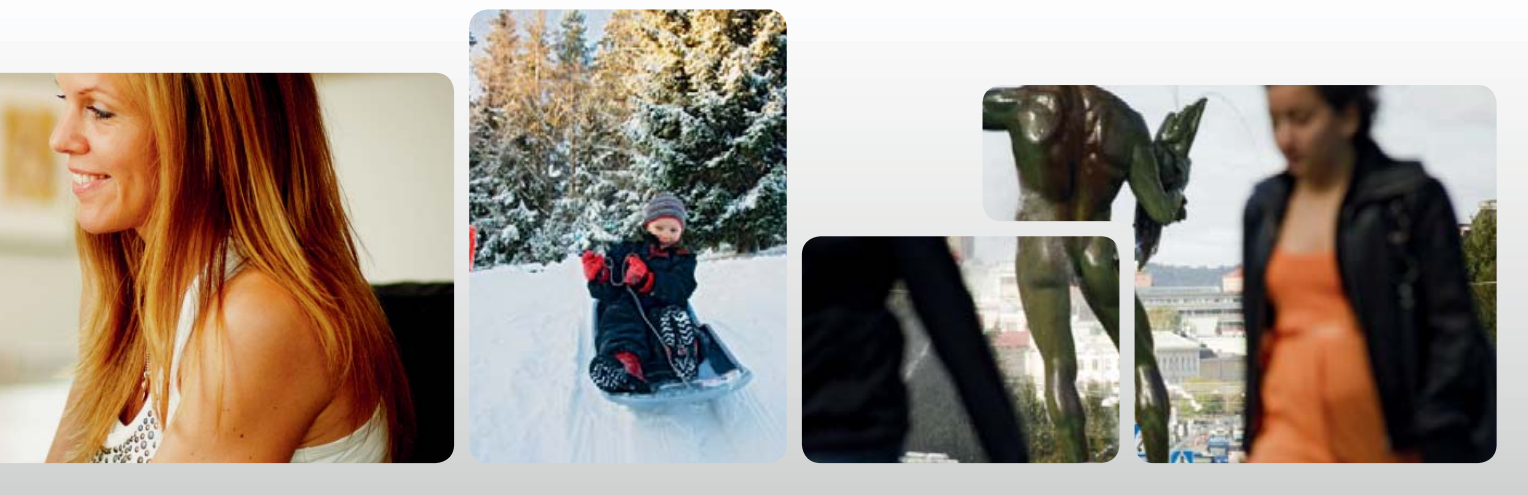
Länsförsäkringar har som målsättning att ha Sveriges vassaste fondutbud. Under 2009 var fonderna för försäkringssparande i genomsnitt bättre än jämförbara fonder i 8 av 12 fondkategorier.

Ombildning av Länsförsäkringar Liv

Finansinspektionen ansåg att Länsförsäkringars syn på gottskrivningsprinciper var för snäv, och avslog Länsförsäkringar Livs ombildningsansökan i oktober. Efter att Länsförsäkringar Liv anslutit sig till Finansinspektionens principiella syn i frågan om principen för vilka värden som ska gottskrivas yttrade Finansinspektionen i november att det inte längre fanns några hinder för en ombildning per den 1 januari 2010. Länsförsäkringar beslutade dock bland annat mot bakgrund av osäkerhet kring kommande solvensregelverk att skjuta upp beslutet om ombildningen och återkommer under våren 2010 med besked om hur frågan kommer att drivas.

Nyckeltal	2009	2008	2007	2006	2005
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	11 879	10 719	10 794	10 141	9 420
Balansomslutning, Mkr	162 989	150 216	162 793	153 255	140 681
Totalavkastning traditionell livförsäkring, %	2,3	–0,6	6,7	8,0	14,7
Konsolidering, %	107	105	114	114	114
Solvens, %	137	114	152	136	126

¹⁾ Enligt Försäkringsförbundets definition, mätt i rullande tolv månaderstäl.

- *Länsförsäkringar är Sveriges femte största retailbank. Inlåningen ökade med 6 procent till 37 (35) mdr och utlåningen ökade med 27 procent till 100 (79) mdr.*
- *Räntenettot minskade med 5 procent till 1 148 (1 211) Mkr och rörelseresultatet ökade med 5 procent till 258 (245) Mkr.*
- *Kreditkvaliteten är mycket god och verksamheten har en låg riskprofil. Kreditförlusterna uppgick netto till 50 (65) Mkr, vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,05 (0,07) procent.*
- *Länsförsäkringar har återigen Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och de mest nöjda bolånekunderna i en jämförelse mellan alla svenska banker enligt Svenskt Kvalitetsindex.*

Bank:

Fortsatt stark tillväxt med låg riskbild

Länsförsäkringar fortsätter sin tillväxt på den svenska bankmarknaden. Bostadsutlåningen tillsammans med lantbruksutlåningen står för den största delen. Affärsvolymen fortsatte att öka och uppgick till 204 (165) mdr. Utlåningen till allmänheten ökade med 27 procent till 100 (79) mdr. Bostadsutlåningen i Länsförsäkringar Hypotek ökade med 26 procent till 68 (54) mdr. Bottenlån för lantbruks- och skogsfastigheter ökade till 7,8 (3,2) mdr. Totalt uppgick lantbruksutlåningen till 10,8 (6,5) mdr. Inlåningen från allmänheten ökade med 6 procent till 37 (35) mdr. Den förvaltade fondvolymen ökade med 30 procent till 67 (51) mdr. Länsförsäkringar är Sver-

ges femte största fondaktör med en marknadsandel på 4,2 (4,2) procent.

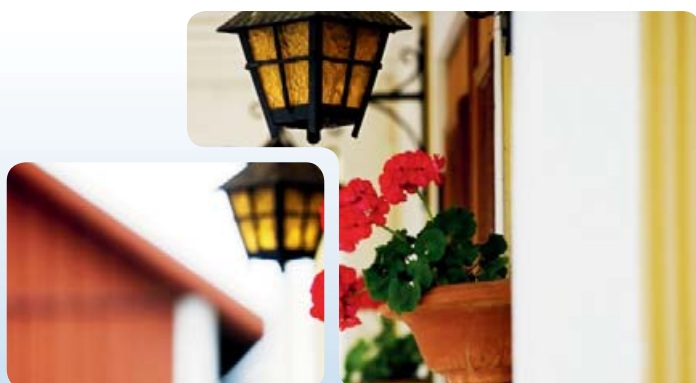
Länsförsäkringar har för femte gången Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och för sjätte gången Sveriges mest nöjda bolånekunder på privatmarknaden enligt Svenskt Kvalitetsindex 2009. Antalet kunder ökade med 8 procent till 759 000 (700 000).

Resultat och lönsamhet

Rörelseresultatet ökade med 5 procent till 258 (245) Mkr, vilket förklaras av ökade volymer, ett ökat nettoresultat av finansiella transaktioner och lägre kreditförluster. Räntabiliteten på genomsnittligt eget

kapital uppgick till 4,1 (4,4) procent.

Totalt ökade rörelseintäkterna med 6 procent till 1 301 (1 225) Mkr, vilket främst förklaras av ett ökat nettoresultat av finansiella transaktioner samt ökade volymer. Räntenettot minskade med 5 procent till 1 148 (1 211) Mkr och förklaras främst av minskade inlåningsmarginaler och en minskad förräntning på eget kapital på grund av fallande marknadsräntor. Rörelsekostnaderna ökade med 8 procent till 992 (915) Mkr. Ökningen förklaras av ökade kostnader för ett byte av produktionssystem i dotterbolaget Wasa Kredit, vilket förväntas leda till ökad effektivitet. Rörelsekostnaderna påverkas även av en

förändrad avräkningsmetodik för kostnader i koncernen samt ökade avskrivningar. K/I-talet före kreditförluster uppgick till 0,76 (0,75) och K/I-talet efter kreditförluster uppgick till 0,80 (0,80).

Kreditförluster

Kreditförlusterna är fortsatt låga och uppgick netto till 50 (65) Mkr. Osäkra fordringar uppgick till 213 (192) Mkr, vilket motsvarar en andel osäkra fordringar på 0,21 (0,22) procent.

Kreditkvalitet

Kreditportföljen på 100 (79) mdr håller en hög kvalitet och har inte nämnvärt påverkats av den realekonomiska försämringen. Portföljen består till 84 (87) procent av hushållskrediter. Krediterna finns enbart i Sverige och geografiskt har kreditportföljen en god spridning i landet.

Upplåning

Emitterade värdepapper ökade med 27 procent till 62 (49) mdr, varav säkerställda obligationer uppgick till 55 (42) mdr. Bankkoncernens långfristiga finansiering på kapitalmarknaden sker huvudsakligen genom Länsförsäkringar Hypoteks säkerställda obligationer. Finansiering sker även genom bankcertifikat som emitteras av Länsförsäkringar Bank.

Moderbolaget

Inlåning, samt viss utlåning, sker i moderbolaget. Merparten av utlåningen och upplåningen sker i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek. Utlåning till allmänheten

ökade med 40 procent till 23 (16) mdr. Inlåning från allmänheten ökade med 6 procent till 37 (35) mdr. Emitterade värdepapper uppgick till 7 (7) mdr. Rörelseresultatet uppgick till -37 (-24) Mkr och förklaras av ett lägre räntenetto. Rörelseintäkterna ökade till 480 (469) Mkr, vilket förklaras främst av ett ökat nettoresultat av finansiella transaktioner och lägre provisionskostnader. Räntenettet minskade till 420 (484) Mkr och förklaras huvudsakligen av minskade inlåningsmarginaler.

Rörelsekostnaderna ökade till 512 (485) Mkr och förklaras av förändrad avräkningsmetodik mellan moderbolaget och banken och ökade avskrivningar. Kreditförlusterna var låga och uppgick till 5 (8) Mkr.

Dotterbolagen

Länsförsäkringar Hypotek

Bostadsutlåningen i bankens bolåneinstitut ökade med 26 procent till 68 (54) mdr. Bolån upp till 75 procent av marknadsvärdet placeras i Länsförsäkringar Hypotek och resterande delar i moderbolaget. Rörelseresultatet uppgick till 141 (129) Mkr och förklaras av ökade utlåningsvolymerna och ett ökat nettoresultat av finansiella transaktioner. Kreditförlusterna uppgick netto till +5 (0) Mkr.

Wasa Kredit

Utlåningsvolymen uppgick till 9,5 (9,0) mdr. Leasingtillgångarna ökade under året medan blancholånstocken minskade något. Räntenettet ökade till 442 (361) Mkr och rörelseresultatet ökade till 109 (106) Mkr. Samtidigt ökade kostnaderna till följd av byte av produktionssystem. Kreditförlusterna minskade netto till 51 (57) Mkr.

Länsförsäkringar Fondförvaltning

Länsförsäkringar är Sveriges femte största fondaktör med en marknadsandel på 4,2 (4,2) procent. Den förvaltrade fondvolymerna ökade till 67 (51) mdr. Förvaltningen sker i 30 (29) investeringsfonder med olika placeringsinriktning. Länsförsäkringar Fondförvaltnings snittrating på tre årsbasis i Morningstar är 3,21, vilket är ett av marknadens starkaste betyg bland de större fondbolagen. Fonderna är tillgängliga dels som direktfondsparande, dels via olika fondförsäkringsprodukter och PPM-systemet. Nettoflödet var positivt under året och uppgick till 3,4 (2,4) mdr. Rörelseresultatet ökade till 50 (36) Mkr.

Nyckeltal	2009	2008	2007	2006	2005
Inlåning från allmänheten, Mkr	37 365	35 090	29 735	24 379	21 535
Utlåning till allmänheten, Mkr	99 582	78 564	67 040	53 884	47 094
Rörelseresultat, Mkr	258	245	238	198	154
Räntabilitet på eget kapital, %	4,1	4,4	5,0	4,6	4,1
K/I-tal före kreditförluster	0,76	0,75	0,74	0,77	0,79

Ansaret för kapitalförvaltningen finns inom en specialistfunktion i Länsförsäkringar AB. Vid årsskiftet förvaltede Kapitalförvaltningen cirka 130 mdr på uppdrag av Länsförsäkringar ABs liv- och sakförsäkringsbolag, fondbolag samt Agria Djurförsäkring och ett antal mindre dotterbolag.

Kapitalförvaltning:

Modern förvaltningsmodell skapar långsiktig avkastning

Den koncerngemensamma enheten för kapitalförvaltning inom Länsförsäkringar AB har i uppdrag att sköta kapitalförvaltningen i Länsförsäkringar AB-koncernen. Det största uppdraget är Länsförsäkringar Liv med 98 mdr i placeringstillgångar, Länsförsäkringar Sak med 14 mdr och Agria med 1 mdr.

Löptid och principer för värdering av skulderna ser väsentligt annorlunda ut i sakförsäkringsbolaget jämfört med livförsäkringsbolaget. Det har inneburit olika placeringsstrategier i de olika förvaltningsuppdragen vad gäller bland annat ränteskydd.

Avkastningen under 2009 för de olika förvaltningsuppdragen uppgick till; livförsäkringsbolaget 2,3 procent, sakförsäkringsbolaget 6,4 procent och Agria Djurförsäkring 6,3 procent.

En modern och konkurrenskraftig förvaltningsmodell är en förutsättning för att skapa en stabil och långsiktigt hög avkastning på placeringstillgångarna. Länsförsäkringar arbetar därför kontinuerligt med utvecklingen av sin modell för att säkerställa att förvaltningen alltid ligger i framkant. Detta gäller såväl val av placerings-tillgångar som metodik och arbetssätt. Under 2008 och 2009 utsattes förvaltningsmodellen för svåra påfrestningar till följd av den värsta finansiella krisen på flera decennier. Det är med tillfredsställelse Länsförsäkringar kan konstatera att modellen även klarar dåliga tider med kraftigt fallande börser. Modellen går i korthet ut på att se till att implementeringen av olika risker genomförs på ett så effektivt, flexibelt och billigt sätt som möjligt.

Länsförsäkringars portföljkonstruktion

avseende marknadsexponering fokuserar på att välja vilken tillgångsfördelning som önskas i portföljerna. Stor vikt läggs vid att hitta det bästa sättet att nå den önskvärda marknadsexponeringen. Länsförsäkringar försöker även hitta andra effektiva lösningar, för att få passiv marknads-exponering, än via traditionella förvaltningsmandat.

Strategin går ut på att minska aktiva förvaltningsmandat på marknader som är breda, genomlysta och effektiva för att istället implementera enkla och billiga passiva lösningar för att ta marknadsexponering. Detta kompletteras med att ta aktiv risk där det bedöms att förvaltare kan skapa mervärde. Det gäller både mindre effektiva noterade och icke noterade marknader.

Genom den lätttrörliga tillgångsfördelningen har portföljerna snabbt anpassats

efter marknadsförändringar, vilket bidragit till att ge livförsäkringskunderna en fortsatt stark konsolidering och god avkastning på sitt sparande.

Riskspridning

Det enskilt viktigaste inslaget i förvaltningen av livförsäkringsbolagets portfölj är tillgångsfördelningen. Breddas investeringarna till olika tillgångsslag sprids riskerna och portföljens totala risk minskar. Eftersom valet av tillgångar har så stor inverkan på avkastningen har Länsförsäkringar tilldelat betydande resurser till detta område. Syftet är att få fram den tillgångs-portfölj, den så kallade marknadsexponeringen, som förväntas ge högst avkastning över tiden, givet en bestämd risknivå. Det handlar om att göra bedömningar om framtiden i modeller där risker och osäkerheter identifieras samt konsekvenser av olika händelser testas. När tillgångarna väl är bestämda fördelas dessa på olika marknader runt om i världen för att sprida riskerna ytterligare. Under de senaste åren har spridningen ökat genom att investeringarna i Sverige minskats till förmån för utländska och alternativa investeringar.

Till detta kommer ett kontinuerligt och strukturerat riskarbete som resulterar i olika typer av skyddsstrategier.

En annan viktig komponent utöver god avkastning är kostnaderna. För att få en kostnadseffektiv marknadsexponering läggs därför stor vikt vid att hitta bästa sättet att nå den önskvärda exponeringen. Detta kan till exempel ske via investering i olika typer av derivatinstrument, istället

för som traditionellt i enskilda värdepapper, vilket skapar mervärde både genom lägre förvaltningskostnader och genom förenklad administrativ hantering. En annan fördel med derivatlösningar är att marknads-exponeringen blir flexibel och mer lätt-rörlig än vid investeringar i enskilda värdepapper, vilket medför att förändringar i marknadsläget snabbt kan omsättas i förändrad tillgångsfördelning. Derivatlösningar utnyttjas också aktivt för att skydda portföljerna mot olika typer av risker, såsom aktierisk och risk för ränteuppgång.

Derivatstrategierna har även under 2009 visat sig mycket värdefulla. Genom den lättrorliga tillgångsfördelningen har portföljerna snabbt anpassats efter marknadsförändringar, vilket bidragit till att ge Länsförsäkringar Livs kunder en fortsatt stark konsolidering och starka finansiella nyckeltal i övrigt.

Långsiktig förvaltare

Långsiktigheten i livförsäkringsbolagets förvaltning skapar möjligheter till att höja avkastningen på längre sikt genom investeringar i tillgångar som inte är kortsiktigt omsättningsbara, så kallade alternativa investeringar. Länsförsäkringar Liv har under de senaste åren haft ett stort fokus på tillgångsslaget och en växande andel är investerat i Private Equity, fastigheter och diversifierande strategier, mestadels skog och infrastruktur.

För att kunna skapa en hög avkastning är det viktigt att ha de bästa förvaltarna. Det gäller för de noterade portföljerna men är än viktigare för de onoterade portföl-

jerna där förvaltarnas resultat visar en större variation. Det har visat sig att det är få aktiva förvaltare som lyckas slå index i väl fungerande och genomlysta marknader som USA och Europa. Därför väljer Länsförsäkringar istället att söka de bästa aktiva förvaltarna på ineffektiva marknader, där överavkastning över indexavkastningen med större sannolikhet kan förväntas.

Optimerad organisation

Den moderna förvaltningsmetoden stöts av en väl anpassad organisation. Genom att all operativ förvaltning är utlagd på externa förvaltare kan resurserna fokuseras på de viktiga områdena tillgångsfördelning, riskhantering, alternativa investeringar samt förvaltarutsökningen. Investeringsorganisationen kompletteras med en effektiv administration och naturligtvis en effektiv styrning, uppföljning och rapportering.

Länsförsäkringar AB arbetar aktivt med att minska miljöpåverkan både i kontors- och affärsverksamheten. Den direkta miljöpåverkan kommer framförallt från tjänsteresor och förbrukning av el, värme och papper. Den indirekta påverkan uppstår framförallt vid de vatten- och brandskador som drabbar länsförsäkringsbolagens kunder.

Miljö:

Aktivt miljöarbete

Länsförsäkringar AB bidrar till att stärka länsförsäkringsbolagens arbete med att minska antalet skador och effekterna av inträffade skador. En annan viktig roll är att i vidare mening hjälpa länsförsäkringsbolagen att sprida kunskap till kunder i miljöfrågor. Syftet är att offensivt driva miljöfrämjande åtgärder som i sin tur främjar länsförsäkringsgruppens effektivitet och utveckling. Genom att exempelvis utveckla kundinformation på internet kan pappershanteringen på sikt avvecklas. Detta leder till minskade kostnader, bättre kundservice och tydliga miljövinster. Arbetet med att effektivisera verksamheten är med det synsättet också ett miljöarbete. Miljöengagemang är inte en vald strategi utan en konsekvens av vilka Länsförsäkringar är. Det är en naturlig del av den omsorg och engagemang i det lokala samhället.

Res miljövänligt

För att minska den direkta miljöpåverkan styrs tjänsteresorna i stor utsträckning till tåg. Tjänstebilspolicyn tillåter endast miljöbilar och ger möjlighet till förtida byte av tjänstebil. Under 2009 har andelen miljöbilar stigit till 82 procent mot föregående års 70 procent. För medarbetarna finns ett antal tjänstecyklar att utnyttja under arbetstid. Dessutom sker allt fler möten via telefon, video eller webb för att minska det totala resandet.

Minskat pappersflöde

I den utveckling som bedrivs inom Länsförsäkringar AB är en av målsättningarna att minska pappersflödet både inom bolaget och ut till kund. För att minska pappersförbrukningen används digitala lösningar och effektiva utskrifts- och kopieringslösningar. Utvecklingen av internetkanalen ger stora möjligheter att minska

pappersutskicken till kund. Till exempel finns nu alla villkor inom företagsförsäkring i digital form på internet och skickas därför inte längre ut till kund. Kunderna erbjuds också att välja bort att få kontoutdrag och lånevaver hemskickade och så många kundutskick som möjligt samlas för att minska pappersflödet.

Minskad el- och värmeförbrukning

Genom fortsatt effektivisering av värme- och kylsystemen, användning av lågenergilampor och elektricitet producerad genom vattenkraft minskar Länsförsäkringar den direkta miljöpåverkan som utsläpp av koldioxid och andra ämnen.

Miljöklassade fastigheter

Länsförsäkringar har även under 2009 aktivt deltagit i Bygga Bo-dialogen, framförallt med implementeringsfrågor för just Miljöklassad Byggnad. Miljöklassning av

fastigheter omfattar flera områden som energianvändning, farliga ämnen, miljöpåverkan och inomhusmiljö. Genom deltagandet i ByggaBo-dialogen och projektet Miljöklassning genomgick en av Länsförsäkringar ABs fastigheter miljöklassning under förra året.

Miljöspekterna med i placeringsbesluten

Under 2009 investerade Länsförsäkringar Liv 500 Mkr i Europeiska Investeringsbankens miljöobligation. Obligationen har AAA rating och garanteras av Europeiska Investeringsbanken. Obligationen ger högre avkastning än en svensk statsobligation. Pengarna som tas in vid denna emission används för att investera i teknik som minskar utsläppen av koldioxid i Europa. Detta är Länsförsäkringars andra större investering som ger extra avkastning och samtidigt stödjer miljön.

Minska antalet skador

För den indirekta miljöpåverkan är varje skada som kan undvikas viktig och därför är det skadeförebyggande arbetet mycket viktigt ur ett miljöperspektiv. En vattenskada i till exempel ett badrum släpper ut 300 kg koldioxid utöver många andra direkt miljöfarliga ämnen. Länsförsäkringar ABs uppdrag är att bedriva ett utvecklingsarbete som syftar till att såväl antalet skador som konsekvenserna av inträffade skador bland länsförsäkringsbolagens kunder kan minskas. För att öka kunskapen stöttar Länsförsäkringar AB vetenskaplig forskning, till exempel projektet "Översvämning i stadens vattensystem: orsaker och åtgärder för att reducera

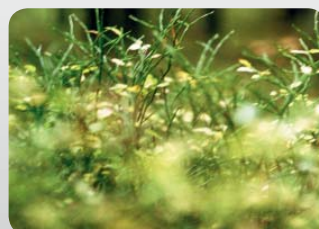
konsekvenser". I projektet undersöks varför översvämningar inträffar och vilka åtgärder som kan vidtas för att reducera antalet och minska konsekvenserna av dem. Ett annat projekt är "Kostnadsnyttoanalys för förebyggande åtgärder mot skred och ras till följd av förändrat klimat". Projektet syftar till att utveckla en metod för riskanalys, baserad på riskkostnad och utvärdering av förebyggande åtgärder mot erosion, skred och ras i identifierade bebyggda riskområden. Projektet visar bland annat att riskerna för skred och ras ökar om man tar med ökade nederbörds mängder som del i riskbedömningen av analyserade områden.

En annan viktig del för att minska andelen skadehändelser är att utbilda och informera de entreprenörer som Länsförsäkringar anlitar. Länsförsäkringar arbetar tillsammans med berörda branschorganisationer och Boverket för att påverka bransch- och myndighetsregler så att de formuleras på ett sätt som främjar ett brand- och vattenskadesäkert byggande för en säkrare, sundare och miljövänligare boendemiljö. Länsförsäkringar samarbetar även med andra nordiska myndigheter och forskningsinstitut för att snabbt kunna ta del av de senaste forskningsresultaten.

Fler exempel på miljöarbete och åtgärder för en minskad miljöpåverkan:

- Årlig uppföljning av PVC-branschen i syfte att påverka till en förbättrad miljöanpassning och ökad återvinningsgrad.
- Vidareutvecklat miljö- och kvalitetsratingverktyg för bedömning av till exempel byggtreppentreprenörers samt plåt- och lackverkstäders arbete med miljö och kvalitet.

- Deltagit i forskning för att identifiera brister i utföranden och tätskikt under keramiska ytskikt.
- Deltagit i forskning för att ta fram stabila bjälklagslösningar för byggnader med träbjälklag.
- Länsförsäkringsgruppen är med och levererar skadestatistik till "Vattenskadeundersökningen", som är en nationell undersökning av vattenskadeorsaker. Målet är att löpande följa upp och snabbt kunna identifiera orsaker till vattenskador.
- Tillhandahållit en återvinningsförsäkring för lantbruket som minskar mängden miljöfarligt avfall och skrot i lantbruket.
- Utvecklat Länsförsäkringars produkter och tjänster, såsom försäkringskoncept för vindkraftparker som bland annat inkluderar en återvinningsdel för att omhänderta vindkraftverken efter nedläggning.
- Möjlighet för kunder att spara med miljöinriktning via en fond för förnyelsebar energi.
- Ett miljöledningssystem för Länsförsäkringar AB sedan fem år tillbaka som är certifierat enligt ISO 14001. Det innebär en garanti för ett systematiskt miljöarbete.

För att skapa högre konkurrenskraft och nå målen i affärsplanen behövs både kompetenta och motiverade medarbetare. Utifrån det fattade Länsförsäkringar ABs företagsledning ett beslut om att Länsförsäkringar AB ska bli ett mer prestationsstyrt företag och arbeta systematiskt för att öka den interna rörligheten.

Medarbetare:

Tydliga mål främjar utveckling

I Länsförsäkringar AB finns en uttalad strävan efter en företagskultur som stimulerar till utveckling. Inriktningen är en prestationsstyrd organisation där värdeorden Tillit, Engagemang och Öppenhet präglar verksamheten.

Som stöd för detta har en modell för prestationsstyrning införts som syftar till att driva och utveckla medarbetarens prestationer. Prestationen har sin utgångspunkt i mätbara och individuella mål som identifieras utifrån den årliga affärsplanen. Ett målkontrakt upprättas för medarbetaren där överenskommelser dokumenteras.

En del i modellen handlar om att bedöma medarbetarens prestation i en enhetlig skala i fem steg. Medarbetaren får konstruktiv återkoppling i syfte att optimalt stimulera till utveckling. För rätt resursutnyttjande är inte bara måluppfyllelse viktigt utan även hur medarbetaren tagit sig dit.

Medarbetarens uppfattning om sina egna villkor mäts genom den årliga medarbetarundersökningen. Undersökningen mäter hur mycket medarbetaren vill, vet, kan, får och bör. Detta styr mot medarbetarens prestationsupplevelse och resulterar i ett index. Detta index var 4,1 av max 5. Svarefrekvensen på undersökningen var 78 procent.

Goda prestationer belönas via målersättning

En grundförutsättning för målersättning är att Länsförsäkringar AB-koncernen visar positivt resultat före bokslutsdispositioner och skatt. Målersättningen baseras till 50

procent på att de gemensamma målen i Länsförsäkringar ABs affärsplan överträffas och till 50 procent på att de individuella målen uppnås. Dessa principer gäller för samtliga medarbetare och chefer på alla nivåer. Till medarbetare utbetalas en målersättning om maximalt 12 000 kronor och till chefer maximalt två månadslöner.

Utveckling genom intern rörlighet

Ett sätt för medarbetaren att utvecklas är att bredda sin kompetens, till exempel genom att byta tjänst internt. Därför har en systematik för intern rörlighet börjat införas i organisationen. Under utvecklingssamtalet diskuteras framtida arbetsuppgifter, yrkesambitioner och yrkesroller i syfte att medarbetaren ska vara mer aktiv i planeringen av sin egen kompetensutveckling för att kunna byta tjänst internt inom fem år. Förutom intern rörlighet inom Länsförsäkringar AB utgör länsförsäkringsgruppens struktur med 24 självständiga länsförsäkringsbolag en närmast unik intern arbetsmarknad.

Utveckling ledarskap

För att säkerställa framtida ledarskap erbjöds yngre talanger ett specialanpassat Yngre Talangprogram, som bland annat innehöll personlig utveckling och ledarstil, att driva förändringar, personlig effektivitet samt motivation och drivkrafter. Programmet pågick under hela 2008 och avslutades i början av 2009.

En kvinnlig ledare från affärsenhet Bank nominerades till Ruter Dams ettåriga

chefsutvecklingsprogram för kvinnor.

Detta har varit en satsning under flera år i syfte att få fler kvinnor till ledande befattningar. Länsförsäkringar bidrar med mentorer och föredragshållare till chefsutbildningen och är värdar för företagsbesök.

Minskad sjukfrånvaro och bättre hälsa

Den totala sjukfrånvaron inom Länsförsäkringar AB, som år 2007 låg på 3,8 procent, har minskat till 2,5 procent år 2009. Bidragande till den minskande sjukfrånvaron har varit en proaktiv hälsoprocess genom rehabiliteringsförsäkringen samt sjukvårdsförsäkringen som alla medarbetare har. Försäkringen innehåller sjukvårdsrådgivning dit medarbetaren kan ringa för att få personlig och professionell rådgivning under årets alla dagar. Målet är att medarbetaren snabbt ska få vård vid sjukdom, bli frisk och återgå tillbaka till arbetet. Företaget ser även positivt på möjligheten till pauser i arbetet, bland annat genom motion på arbetstid och ett förmånligt friskvårdserbjudande till alla medarbetare.

Åtgärder för ökad konkurrenskraft och sänkta kostnader

I syfte att stärka konkurrenskraften och sänka kostnaderna gjordes ett omfattande förändringsarbete under hösten 2008 som ledde till personalreduceringar med 20 procent. Företagets behov av rätt kompetens var helt avgörande i all tillsättning till den nya organisationen som trädde i kraft 1 januari 2009. Som vid tidigare personalminskningar var Länsförsäkringar ABs

utgångspunkt att ta ansvar för och hjälpa medarbetare till en ny lösning. Denna har bestått av ett utvecklingsprogram i Resursorganisationen, ekonomiskt stöd i form av ett frivillighetserbjudande och ett pensionserbjudande.

Under året har drygt 100 personer deltagit i utvecklingsprogrammet som har till syfte att ge stöd, utveckling och möjlighet till framtida lösningar. Inriktningen är att finna olika vägar och alternativ för att utifrån den egna kompetensen finna ett nytt arbete.

En attraktiv arbetsgivare

Arbetet med att ytterligare flytta fram positionerna i konkurrensen om affärskritisk kompetens fortsätter att ge resultat. För sjunde året i rad utsågs Länsförsäkringar till försäkringsbranschens mest attraktiva arbetsgivare i Universums Företagsbarometer. Totalt sett förbättrades

resultatet från en placering på 44 till 36 i årets ranking över den mest attraktiva arbetsgivaren alla kategorier. I Universums Karriärbarmeter mäts karriärförväntningar och arbetsgivarpreferenser inom gruppen Young Professionals, akademiker med genomsnittsålder 30,6 år och som i snitt arbetat 4 år efter avslutade studier. Även i denna mätning klättrar Länsförsäkringar, från en placering på 60 till 48.

Traineeer redo för nya utmaningar

Årets traineeprogram avslutades under hösten och sju traineeer har erbjudits en tillsvidareanställning inom Länsförsäkringar som projektledare, säkerhetsansvarig, controllers samt som privat- och företagsrådgivare. Traineeernas utbildning har varvats med praktik och studiebesök och olika utredningsuppdrag. De har bland annat deltagit i starten av Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och deltagit i ett pro-

jekt om utbildning i privatekonomi för gymnasieungdomar samt tittat på modeller för kunskapsöverföring.

Länsförsäkringar har drivit trainee-program sedan 2001 och programmet är en mycket viktig del i att attrahera ny kompetens samt att stärka arbetsgivarvarumärket bland studenter.

Medarbetarstatistik Länsförsäkringar AB

Medarbetare	2009	2008
Tillsvidareanställda, totalt	1 480	1 699
varav män	665	760
varav kvinnor	815	939
Tillsvidareanställda som rekryterats under året	43	119
Tillsvidareanställda som slutat och gått till annat bolag inom länsförsäkringsgruppen	8	
Tillsvidareanställda som slutat under året	55	135

Åldersintervall alla medarbetare	2009	2008
0–30 år	100	149
31–40 år	439	512
41–50 år	483	524
51–60 år	379	424
61–	79	90
Medelålder, kvinnor	45	44
Medelålder, män	45	45

Åldersintervall chefer	2009		2008	
	Kvinnliga chefer	Manliga chefer	Kvinnliga chefer	Manliga chefer
0–30 år	2	4	2	1
31–40 år	31	36	36	39
41–50 år	30	44	38	52
51–60 år	22	34	22	39
61–	0	4	5	5
Totalt	85	122	103	136
Totalt	207	239		

Medelålder chefer	2009	2008
Kvinnor	44	45
Män	45	46

Könsfördelning ledning och styrelse	2009		2008	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vd	3	6	5	8
Ledningsgrupper ¹⁾	28	44	29	50
Styrelseledamöter ²⁾	17	60	15	69

¹⁾ Inklusive fackliga representanter

²⁾ Ordinarie ledamöter inklusive fackliga representanter

Sjukfrånvaro i procent	2009	2008
Total sjukfrånvaro som en andel av ordinarie arbetstid	2,5	3,4
Andel av den totala sjukfrånvaron som avser sammanhängande sjukfrånvaro på 60 dagar eller mer	36,5	51,1

Sjukfrånvaro fördelad efter kön i procent	2009	2008
Män	1,6	2,0
Kvinnor	3,3	4,5

Sjukfrånvaron fördelad efter ålderskategori i procent	2009	2008
29 år eller yngre	3,1	2,8
30–49 år	2,3	3,1
50 år eller äldre	2,9	4,2

Ägarstyrning

Inom länsförsäkringsgruppen är den interna ägarstyrningen en del av ett mångfacetterat samspel mellan länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringsbolagen är på en och samma gång medlemmar i federationen, beställare och nyttjare av Länsförsäkringar ABs tjänster, distributörer av Länsförsäkringar ABs produkter och ägare av Länsförsäkringar AB.

I samspelet mellan länsförsäkringsbolagen handlar ägarstyrningen inte bara om styrningen av den gemensamma verksamheten, utan också om att säkerställa att samtliga länsförsäkringsbolag tar sin del av ansvaret för utvecklingen av den verksamhet som man gemensamt valt att investera i. Utvecklingen av de gemensamma affärerna och de senaste årens tillväxtplaner har gjort att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB alltmer kommit att hamna i fokus. Den interna ägarstyrningen har kommit att bli en allt viktigare del av samspelet mellan länsförsäkringsbolagen.

Ägarstyrningens grunder

Länsförsäkringar AB är ett aktiebolag, och tillika moderbolag i en finansiell koncern, med aktier som ägs individuellt i olika omfattning av de 24 länsförsäkringsbolagen. Vart och ett av länsförsäkringsbolagen ansvarar som ägare för att man har en fungerande ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB. I formell mening är varje länsförsäkringsbolags styrelse ansvarig för ägarstyrningen.

Mot bakgrund av den federativa organisationen och avsikten med ägandet av Länsförsäkringar AB, har länsförsäkrings-

bolagen tillsammans skapat gemensamma former för ägarstyrning. Former som svarar upp både mot de krav som normalt ställs på ägarstyrning och som samtidigt beaktar de federativa förutsättningarna för samarbetet.

Länsförsäkringsbolagen som institutionella ägare av Länsförsäkringar AB, har vid en jämförelse ett antal komparativa fördelar. De är rimligt många, kan verksamheten väl, har ambitionen att vara aktiva ägare, har ett tydligt syfte med ägandet och har tillsammans tillräckligt stor finansiell kapacitet för att trygga långsiktigheten i ägandet. Institutionella ägare har inte sällan både olika syfte med sitt ägande och olika förutsättningar för att kunna agera aktivt. Därmed har de ibland olika incitament för att agera som ägare. Till exempel kan institutionella ägare ha olika ambitioner avseende långsiktigheten i sitt ägande.

Ägarstyrningens utveckling

I takt med att Länsförsäkringar ABs affärsverksamhet utvecklats har ägarstyrningen också kommit att bli allt viktigare. Förutsättningarna för länsförsäkringsbolagens ägarstyrning har kraftigt förändrats över tiden, och särskilt mycket under den senaste tio-femtonårsperioden. Sedan början av 1990-talet har det skett en avsevärd ökning av länsförsäkringsbolagens kapitalbindning i Länsförsäkringar AB. Värdetillväxten har tillsammans med ett antal emissioner ökat det sammanlagda substansvärdet från nära noll till cirka 8 mdr. Länsförsäkringar AB-aktien utgör idag en betydande andel av länsförsäkringsbolagens placerings-

tillgångar, för några bolag i storleksordningen 30–35 procent. Länsförsäkringar AB-aktien måste för det enskilda länsförsäkringsbolaget över tiden ge en marknadsmässig avkastning i paritet med andra alternativa placeringar.

Från mitten av 1960-talet fram till 1994 var Länsförsäkringar AB ägt via Länsförsäkringsbolagens Förening. Länsförsäkringsbolagens ägarinflytande och -ansvar utövades då genom medlemskap i föreningen. Den gemensamma affär som fanns inom Länsförsäkringar AB under denna period var framförallt motorfordonsförsäkring.

Under senare delen av 1980-talet och början av 1990-talet kom länsförsäkringsgruppens gemensamma affär att genomgå stora förändringar. Två av de större förändringarna var bildandet av ett gemensamt livförsäkringsbolag och överföringen av kaskoaffären till lokal koncession. Livförsäkringsbolaget bildades som ett bolag ägt av länsförsäkringsbolagen och dåvarande Länsförsäkringar AB tillsammans. Under början av 1990-talet beslutade länsförsäkringsbolagen att organisera om ägandet och styrningen av den gemensamma verksamheten. All gemensam verksamhet samlades i ett första steg 1992 i en gemensam koncern. I ett nästa steg 1994 skiftades Länsförsäkringar AB-aktien ut till länsförsäkringsbolagen, som därigenom blev direktägare av aktierna. Fördelningen av ägandet av aktien utgick från andelarna i föreningen, som i princip var proportionella mot den affär som länsförsäkringsbolagen levererade in i Länsförsäkringar AB.

Genom att samla all gemensam verksamhet i en sammanhållen koncern möjliggjordes en mer samlad styrning av verksamheten. Arrangemanget med föreningen som mellanled mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB ansågs ha lett till otydlighet och dubbelkommando, och genom att göra aktien direktägd eliminerades detta. Genom att göra Länsförsäkringar AB-aktien direktägd förstärktes också länsförsäkringsbolagens incitament att investera i den gemensamma verksamheten. Aktien blev på så sätt en del av länsförsäkringsbolagens placeringstillgångar och avkastningen kom länsförsäkringsbolagen tillgodo.

För att säkerställa att federationen hölls samman begränsades rösträtten, så att ingen part ägde rätt att rösta för mer än 99/1 000 av de på stämman företrädde aktierna. Detta är fortfarande en förutsättning i Länsförsäkringar ABs bolagsordning. Genom att införa A- och B-aktier med olika röstetal möjliggjordes viss handel i aktien. Detta bedömdes vara en förutsättning för att länsförsäkringsbolagen skulle kunna klassa Länsförsäkringar AB-aktien som placeringstillgång, vilket bedömdes önskvärt.

Ambitionen var från början att viss handel skulle ske i Länsförsäkringar AB-aktien, så att ägarandelen över tiden kunde anpassas till andelen av den affär som levereras in till Länsförsäkringar AB. De strukturafrågor som genomförts sedan slutet av 1990-talet, framförallt förvärvet av WASA, har inneburit att sambandet mellan ägarandel och andelen av den gemensamma affären kommit att begränsas. Under senare år har ingen handel skett i Länsförsäkringar AB-aktien.

Ägaravtal

För att reglera länsförsäkringsbolagens ägande av Länsförsäkringar AB-aktier efter utskiftningen 1994 utarbetades och undertecknades ett konsortialavtal mellan länsförsäkringsbolagen. Det vill säga ett ägaravtal. Formellt etablerades också det så kallade konsortiet för att vara det forum som har i uppdrag att förvalta avtalet och att som komplement till bolagsstämman hantera ägarfrågor.

I konsortialavtalet beskrivs bland annat

villkoren för Länsförsäkringar ABs aktier, regler för aktiefördelning, övergång av aktier, avtalstid och uppsägning, lösenrätt till aktier vid avtalets upphörande, regler för ändringar i avtalet samt för hantering av tvister. Konsortialavtalet innehåller alltså ett gemensamt överenskommet regelverk för länsförsäkringsbolagens ägande av Länsförsäkringar AB-aktier.

Ägarstyrningens logik

Den interna ägarstyrningens logik handlar idag i huvudsak om relationen mellan länsförsäkringsbolagens styrelser, Länsförsäkringar ABs bolagsstämman, länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och Länsförsäkringar ABs styrelse.

Länsförsäkringar ABs bolagsstämman och Länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium utgör gemensamma forum för länsförsäkringsbolagens ägarstyrning av Länsförsäkringar AB. Formellt regleras bolagsstämmans uppgifter i lag och i bolagsordning. Konsortiets uppgifter regleras i länsförsäkringsbolagens konsortialavtal.

I strikt mening går visserligen den naturliga rågången mellan å ena sidan ägarstyrning och å andra sidan skötseln av bolaget mellan bolagsstämman/konsortiet och styrelsen. Men den federativa struktur som länsförsäkringsgruppen utgör, och det uppdrag som Länsförsäkringar AB har i länsförsäkringsgruppen, ger särskilda förutsättningar och möjligheter för ägarstyrningen. Till detta kommer också Länsförsäkringar ABs koncernorganisation som innebär att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning av dotterbolagen i Länsförsäkringar AB de facto hanteras genom Länsförsäkringar ABs styrelse. Det innebär att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning inte bara sker genom bolagsstämman och konsortiet, utan även genom länsförsäkringsbolagens representation i styrelsen för Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringar ABs styrelse tillsätts av bolagsstämman som utgörs av företrädare för samtliga ägare av Länsförsäkringar AB-aktier. Tillsättningen bereds genom en process som är styrd av ägarna och som stöd för processen finns en valberedning. Ledamöter till valberedningen väljs av bolagsstämman enligt regler som

anges i Länsförsäkringar ABs bolagsordning. Konsortiets ordförande ansvarar för processen när det gäller förnyelse av valberedningen.

Valberedningens huvuduppgift är att föreslå val av ledamöter till Länsförsäkringar ABs styrelse. I valberedningen läggs därmed grunden för ägarnas styrning av verksamheten inom Länsförsäkringar AB. Valberedningen har i sin roll att företräda ägarna och ägarnas intentioner med Länsförsäkringar AB, och att säkerställa att bästa kompetens inom gruppen nyttjas för bemanningen av Länsförsäkringar ABs styrelse.

Ägarnas uppdrag till valberedningen framgår av en särskilt dokumenterad instruktion som fastställs av bolagsstämman. Det är viktigt att det finns en tydlig rågång mellan valberedningen och styrelsen. Valberedningen arbetar självständigt från styrelsen på uppdrag av ägarna. Samtidigt är det viktigt att det sker ett samspel mellan valberedningen och styrelsens ordförande. Både för upprätthållande av kvaliteten i processen och för undvikande av polarisering. Ett exempel är den årliga utvärdering som styrelsen gör av sitt eget arbete. Utvärderingen dokumenteras och tillhandahålls valberedningen och utgör därmed också grunden för valberedningens utvärdering av styrelsen.

Länsförsäkringar ABs styrelse agerar som ägarnas företrädare inom den ram som ges av ägarnas avsikt med verksamheten. Länsförsäkringar ABs styrelse driver alltså de strategier och mål som ägarna från tid till annan kommer överens om och att verkställa länsförsäkringsbolagens uppdrag. Länsförsäkringar ABs styrelse har samtidigt ett mycket stort ansvar för att vårda det kapital som länsförsäkringsbolagen har placerat i Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringsbolagens uppdrag till Länsförsäkringar ABs styrelse beslutas i konsortiet och finns dokumenterat bland länsförsäkringsgruppens styrdokument. Länsförsäkringar ABs styrelse beslutar, med utgångspunkt från uppdraget från ägarna, om verksamhetens inriktning och omfattning.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar AB (publ), organisationsnummer 556549-7020, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2009. Bolaget har sitt säte i Stockholm.

Ägarförhållanden och koncernens struktur

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av 24 länsförsäkringsbolag och 14 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv-koncernen utgör tillsammans med de 24 länsförsäkringsbolagen länsförsäkringsgruppen.

Länsförsäkringar AB strävar efter att ha en så effektiv och tydlig koncernstruktur som möjligt. Under 2009 har Länsförsäkringar IT Center AB fusionerats med Länsförsäkringar AB. Under året har Länsförsäkringar International sålts. Fram till november 2009 bedrev Länsförsäkringar International sakförsäkringsverksamhet i Lettland och Litauen, då verksamheten såldes till Gjensidige Forsikring BA. I mars 2009 såldes Återförsäkringsaktiebolaget Stockholm och Wasa International Försäkringsaktiebolag till Compre Holdings Ltd. Utöver detta har under året tre vilande bolag likviderats. Under 2010 kommer ytterligare justeringar av koncernstrukturen att ske i syfte att förenkla och förtydliga.

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) – nedan Länsförsäkringar Liv – med dotterbolag ägs helt av Länsförsäkringar AB men konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom bolagets resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna. Livförsäkringskoncernens resultat och balansräkningar redovisas i sammandrag på sidan 90.

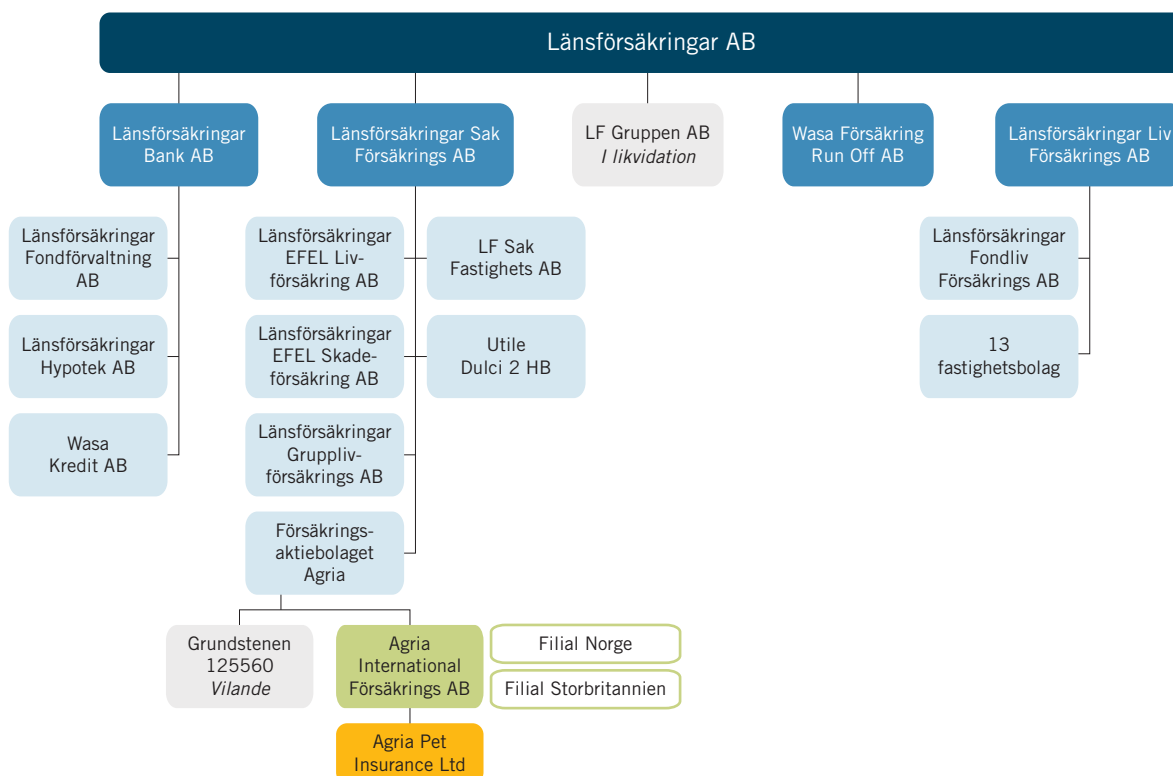
Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar AB-koncernen är det finansiella navet inom länsförsäkringsgruppen med uppdraget att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader. Länsförsäkringar AB har tre huvudsakliga uppdrag:

- Att bedriva affärsverksamhet inom sakförsäkring, livförsäkring och bank.
- Att ge service till länsförsäkringsbolagen.
- Att bedriva länsförsäkringsgruppens gemensamma strategiska utvecklingsarbete.

Affärsverksamheten bedrivs i affärsenheterna Sakförsäkring, Livförsäkring och Bank med uppdraget att bedriva affären och ansvara för direkt produktrelaterat stöd till länsförsäkringsbolagen

Länsförsäkringar ABs koncernstruktur 31 december 2009

utifrån den kompetens som finns inom enheten. Den finansiella styrningen av affärsenheterna utgår primärt från ägarnas avkastningskrav.

Utöver affärsenheterna bedrivs arbetet i tre stödfunktioner: Service, Utveckling och IT.

Service

För servicefunktionen finns två övergripande ansvarsområden:

- Ansvar för all service som länsförsäkringsbolagen köper från Länsförsäkringar AB, undantaget vissa direkttjänster från IT.
- Ansvar för alla gemensamma interna serviceresurser inom Länsförsäkringar AB, undantaget IT-resurser som samlas inom IT.

Utveckling

Utvecklingsenheten har två huvudsakliga ansvarsområden:

- Ansvar för all utveckling som i vid mening rör kunderbjudandet, det vill säga produkter, koncept, processer och verktyg oavsett affärsområde.
- Beställare av utveckling från IT och ansvar i den relationen för vad som ska utvecklas.

IT

IT-enheten har tre övergripande ansvarsområden:

- Ansvar för samtliga IT-leveranser inom Länsförsäkringar AB, oavsett om leveransen sker med egen personal eller extern part.
- Ansvar för hur IT-lösningar utformas baserat på verksamhetens beställningar.
- Ett proaktivt ansvar för att IT-lösningar är effektiva ur ett helhetsperspektiv.

Verksamhetsgrenar

Sakförsäkring

Merparten av sakförsäkringsaffären inom länsförsäkringsgruppen tecknas i länsförsäkringsbolagen med lokal koncession. Inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns bland annat koncession för djur-, hälsa- och specialförsäkring, med en total premieintäkt på 3,5 mdr.

Premieintäkten efter avgiven återförsäkring har ökat med 17 procent jämfört med föregående år och uppgick till 3 523 (3 024) Mkr. Ökningen förklaras främst av ökad volym för produkter inom djurförsäkring, sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna.

Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring uppgick till 2 391 (1 953) Mkr. Skadeutfallet har genomgående varit gynnsamt under året med undantag för vagnskador inom motorfordonsförsäkring.

Försäkringsrörelsens tekniska resultat förbättrades och uppgick till 426 (327) Mkr, vilket främst förklaras av högre volymer.

Totalavkastningen på placeringstillgångarna i försäkringsrörelsen uppgick 2009 till 6,2 (–12,0) procent.

Mottagen återförsäkring består av aktiv återförsäkringsaffär samt affär under avveckling och har under året genererat ett positivt resultat. Länsförsäkringsgruppen har under året haft få stor-skador. Den positiva skadebilden har stärkt upphandlingen av återförsäkring inför 2010 och priserna för extern återförsäkring har minskat något.

Försäkringsaktiebolaget Agria fortsätter att utveckla sin affär både i Sverige och internationellt och är fortsatt marknadsledande på djurförsäkringsmarknaden med en marknadsandel om 60 procent i Sverige. Premieintäkten uppgick till 1 247 Mkr och resultatet efter skatt till 161 Mkr.

Liv- och pensionsförsäkring

Länsförsäkringar Liv är marknadsledare på privatpensionsmarknaden mätt i nyförsäljning och nummer två på tjänstepensionsmarknaden där marknadsandelen ökat från 12 till 14 procent. Nyförsäljningen ökade jämfört med föregående år och uppgick till 16 777 (16 553) Mkr. Per den sista december var marknadsandelen mätt som nyförsäljning på den totala livförsäljningsmarknaden 9,9 (9,5) procent.

Årets resultat i Länsförsäkringar Liv-koncernen uppgick till 17 922 (–30 126) Mkr. Resultatförbättringen beror till största delen på ändrade värden för försäkringstekniska avsättningar till följd av högre långfristiga räntor. I och med att den aktuella skulden för traditionellt förvaltade pensioner beräknas utifrån gällande marknadsränta påverkar förändringar i de långa marknadsräntorna resultatet i hög grad. Vidare redovisas en kraftig förbättring avseende värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk vilket förklaras av en återhämtning på de finansiella marknaderna. Länsförsäkringar har genom hela finanskrisen följt den trygga allokeringslinje som styr placeringarna av kundernas pengar. Resultatet är ett fortsatt starkt livförsäkringsbolag som går vidare med en förstärkt solvens och konsolidering. Totalavkastningen inom traditionell förvaltning uppgick för 2009 till 2,3 procent. Tillgångarna har under perioden fördelats utifrån ambitionen att bibehålla en låg risk och starka nyckeltal.

Solvensen uppgick per 31 december 2009 till 137 (114) procent. Solvensen visar värdet av bolagets tillgångar jämfört med de garanterade åtagandena till kunderna. Konsolideringen uppgick till 107 (105) procent per 31 december 2009, vilket innebär att det finns ett överskott på 7 procent jämfört med kundernas försäkringskapital.

Försäkringsförmedlarna ökar ständigt i betydelse och Länsförsäkringar arbetar löpande med att förbättra det viktiga samarbetet. Den sammanlagda premieinkomsten enligt Försäkringsförbundets definition uppgick till 11 879 (11 247) Mkr. Den största ökningen kommer från produktgrupperna tjänstepensionsplan och avtalspension.

Bank

Bankverksamheten erbjuder banktjänster till främst privatpersoner och lantbruk. Försäljning, rådgivning och service sker genom de 24 länsförsäkringsbolagens 116 (110) kontor, via internet och telefon. Länsförsäkringar är den femte största retailbanken i Sverige. Affärsvolymen, som består av inlåning, fondvolym och utlåning, uppgick till 204 (165) mdr den 31 december 2009. Länsförsäkringar hade för femte gången Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och för sjätte gången Sveriges mest nöjda bolånekunder enligt Svenskt Kvalitetsindex undersökning 2009. Antalet kunder i bankkoncernen ökade med 59 000 eller 8 procent till 759 000 (700 000) och antalet bolånekunder ökade med 20 000 eller 16 procent till 138 000 (118 000).

Den totala utlåningen i bankkoncernen ökade med 27 procent eller 21 mdr till 100 (79) mdr. Bolåneverksamheten i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB ökade med 26 procent eller 14 mdr till 68 (54) mdr. Marknadsandelen för hushålls- och bostadsutlåning uppgick till 4,0 (3,5) procent och andelen av marknadstillväxten var knappt 11 procent under året enligt Statistiska Centralbyrån (SCB). Finansbolaget Wasa Kredit AB erbjuder utlåningsprodukter bland annat i form av leasing och avbetalning. Utlåningsvolymen i Wasa Kredit AB uppgick till 9,5 (9,0) mdr.

Inlåningen ökade med 6 procent eller 2 mdr till 37 (35) mdr motsvarande en marknadsandel på 3,4 (3,2) procent och andelen av marknadstillväxten var nästan 9 procent enligt SCB. Länsförsäkringar Fondförvaltning AB förvaltar en fondvolym på 67 (51) mdr i 30 (29) värdepappersfonder med olika placeringsinriktning. Marknadsandelen uppgick till 4,0 (4,2) procent, och Länsförsäkringar är därmed den femte största aktören på den svenska fondmarknaden.

Den huvudsakliga finansieringen på kapitalmarknaden sker genom dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek via säkerställda obligationer. Emitterade värdepapper ökade under året med 27 procent eller 13 mdr till 62 (49) mdr varav säkerställda obligationer uppgick till 55 (42) mdr. Likviditeten är god och likviditetsportföljen om 27,2 (20,6) mdr bestod av placeringar i svenska kronor med mycket hög kreditkvalitet. Likviditeten i placeringarna är mycket hög.

Bankkoncernens rörelseresultat ökade med 5 procent till 258 (245) Mkr. Räntenettet minskade med 5 procent till 1 148 (1 211) Mkr, och förklaras främst av minskade inlåningsmarginaler och en minskad förräntning på eget kapital till följd av fallande marknadsräntor. Räntabiliteten på genomsnittligt eget kapital uppgick till 4,1 (4,4) procent och K/I-talet före kreditförluster uppgick till 0,76 (0,75).

Bolagsstyrning

Styrelsen för Länsförsäkringar AB ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ansvar ingår att fastställa en ändamålsenlig organisation, övergripande mål och strategier för verksamheten samt riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Styrelsen för Länsförsäkringar AB har dessutom motsvarande ansvar på koncernnivå. Det innebär att styrelsen ska säkerställa att beslutade mål och strategier är koordi-

nerade och leder till ett optimalt utnyttjande av koncernens resurser som krävs för att uppfylla de krav som ägarna, de 24 länsförsäkringsbolagen, ställer på verksamheten.

Med hänsyn till att verksamhetsgrenarna inom koncernen bedrivs under delvis skilda legala förutsättningar är en viktig uppgift för styrelsen att vid var tid upprätthålla en balans mellan de olika ekonomiska intressen som finns inom koncernen och se till att ingen intressegruppering otillbörligt gynnas på någon annan grupperings bekostnad. I en särskild koncerninstruktion fastställer styrelsen organisationen för koncernen och klargör ansvarsfördelningen mellan koncernens olika organ och befattningshavare. Styrelsen har inrättat funktionerna Internrevision, Riskkontroll och Compliance. Beträffande bolagsstyrningsfrågor i övrigt hänvisas till bolagsstyrningsrapporten.

Väsentliga händelser under året

Renodlat uppdrag

För att ytterligare stärka konkurrenskraften och sänka kostnaderna började en ny operativ organisation inom Länsförsäkringar AB-koncernen att gälla från 1 januari 2009. Verksamheten har renodlats kring de tre affärsenheterna Sakförsäkring, Livförsäkring och Bank, samt de tre stödenheterna Utveckling, IT och Service. Genom renodling av verksamheten och genom att service och administrationsresurser delas mellan dotterbolag och verksamheter inom Länsförsäkringar AB har driftskostnaderna sänkts med 8 procent för jämförbara poster.

Ombildning av Länsförsäkringar Liv

Finansinspektionen ansåg att Länsförsäkringars syn på gottskrivningsprinciper var för snäv, och avslog Länsförsäkringar Livs ombildningsansökan i oktober. Efter att Länsförsäkringar Liv anslutit sig till Finansinspektionens principiella syn i frågan om principen för vilka värden som ska gottskrivas yttrade Finansinspektionen i november att det inte längre fanns några hinder för en ombildning per den 1 januari 2010. Länsförsäkringar beslutade dock bland annat mot bakgrund av osäkerhet kring kommande solvensregelverk att skjuta upp ombildningen och återkommer under våren 2010 med besked hur frågan kommer att drivas.

Solvens II

Inom EU pågår ett arbete, Solvens II, med en moderniserad lagstiftning för försäkringsverksamhet. Under år 2009 antogs ett direktiv. Syftet är att stärka sambandet mellan solvenskraven och riskerna för försäkringsföretaget, ge ökad säkerhet åt försäkringstagarna samt bidra till en stabil och effektiv försäkringsmarknad inom EU. Solvens II betonar vikten av en mer riskbaserad ansats för regleringen av försäkringsbolag. Reglerna planeras börja gälla 31 oktober 2012.

Solvenskravens slutliga utformning är ännu inte kända. Under år 2009 presenterade den EU-kommitté av tillsynsmyndigheter, CEIOPS, som biträder EU-kommissionen i Solvens II-förberedelserna, förslag till väsentligt högre krav än vad som tidigare diskuterats. Detta har skapat en osäkerhet i försäkringsbranschen om den nya regleringen och vilka effekter som den kan komma att ge. Företrädare för branschen har anfört att de nämnda förslagen stäl-

ler alltför höga krav vilket riskerar att drabba kunderna till försäkringsbolagen i form av högre premier och sämre tillgång på försäkringsskydd.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Ny verkställande direktör

Den 5 februari 2010 utsågs Sten Dunér till ny vd för Länsförsäkringar AB. Sten Dunér var tidigare CFO och har varit tillförordnad vd sedan 23 oktober 2009 då tidigare verkställande direktör Håkan Danielsson lämnade sin post.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Det förändringsarbete som pågått sedan hösten 2008, med fokus på riskkontroll och att skapa förutsättningar för ökad konkurrenskraft, fortsätter att prägla arbetet inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Lönsamheten i försäkringsrörelsen är god och tillväxten ska fortsätta att byggas från den lokala rörelsen och på en utveckling av de unikt starka relationerna till befintliga kunder. Service och utveckling ska stötta affärerna. Omsorgen om kundernas pengar skapar fokus på aktivt riskarbete med sikte på hög konsolidering inom liv- och sakförsäkring, starka K/I-tal, låg riskprofil och god kreditkvalitet inom bankverksamheten och låga interna kostnader.

Genom en modern och konkurrenskraftig förvaltningsmodell ska kapitalförvaltningen inom Länsförsäkringar AB-koncernen fortsätta att skapa en stabil och långsiktigt hög avkastning på placeringstillgångarna åt både livförsäkringskunder och sakförsäkringskollektiv, utifrån den risknivå som är lämplig med hänsyn till kapitalstyrka och marknadsbedömning.

Hälsaaffären är ett annat tydligt utvecklingsområde där tillväxten sker från en styrkeposition. Länsförsäkringar är idag ledande inom sjukvårdförsäkringar med en marknadsandel på 38 procent. Agrias etableringar genom egen djurförsäkringsverksamhet i Norge och England och via partners i Finland, på Island och Åland utvecklas vidare.

Bankens fortsatta tillväxt sker inte på bekostnad av lönsamheten utan organisert genom utveckling av de segment som byggts upp. Fokus är erbjudanden till privatkunder men successivt utvecklas konceptet så att även mindre företag kan inrymmas.

Utsikterna vad avser resultatet för Länsförsäkringar AB-koncernen är relativt goda både på kort och längre sikt. De ökande affärsvolymerna som förväntas tillsammans med genomförda åtgärder för en effektivare verksamhet beräknas ge avtryck i nyckeltalen. Trots att åtgärder är vidtagna för att minska placeringsrisker så består en känslighet mot kapitalmarknaderna, särskilt mot ränteutvecklingen. Stigande ränta och ett ökat inflationstryck skulle ha en negativ inverkan på lönsamheten inom sakförsäkring men detta skulle uppvägas av att marginalpressen inom bank avtar i och med högre korträntor. På sikt väntas en stigande ränta vara gynnsam för Länsförsäkringar AB-koncernens totala lönsamhet.

Risker och riskhantering

Länsförsäkringar AB-koncernens verksamhet ger upphov till skilda slags risker. Merparten av dem uppstår i koncernens dotterbolag. En beskrivning av koncernens samlade risker och hur de

stys och hanteras återfinns i not 2. Koncernens riskprofil har varit relativt stabil under år 2009.

De risker som uppstår direkt i moderbolaget är primärt hänförliga till moderbolagets finansiering, placering av likviditet och den affärsstödjande verksamhet som bedrivs i moderbolaget för dels dotterbolagens, dels länsförsäkringsbolagens räkning. Den verksamheten kan bland annat innebära likviditetsvariationer.

I samband med att bolaget i slutet av år 2008 löste ett lån om 300 miljoner euro som var upptaget på den internationella kapitalmarknaden lånades 1 776 Mkr upp från länsförsäkringsbolagen. Merparten av det lånet, 1 656 Mkr, förlängdes i början av innevarande år och förfaller i mitten av år 2010.

Moderbolaget har lånat ut sammantaget 1 250 Mkr till Länsförsäkringar Bank i efterställda lån med varierande löptider till räntor som omsätts var tredje månad (STIBOR-relaterad).

Moderbolagets ränterisk är låg eftersom räntebindningstiden i upplåning och placeringar är kort. Förfallotidsmässigt finns den exponeringen att lånen till Länsförsäkringar Bank förfaller under år 2018 (680 Mkr) och år 2017 (280 Mkr) och att 290 Mkr har obestämd löptid, medan upplåningen förfaller under år 2010 med undantag för efterställda lån från länsförsäkringsbolag om 114 Mkr som förfaller under år 2011.

Moderbolagets likviditet bestod per 2009-12-31 av kortfristiga räntebärande placeringar och kassa på 678 (1 067) Mkr. För förvaltningen av moderbolagets finansiella tillgångar bestäms en så kallad normalportfölj. Den innebar vid årsskiftet att övervägande delen skulle placeras i räntebärande tillgångar medan en mindre del kunde placeras i aktier. Aktierelaterade tillgångar uppgick per 2009-12-31 till drygt 30 (29) Mkr.

Medarbetare

I Länsförsäkringar AB-koncernen finns en uttalad strävan efter en företagskultur som stimulerar till utveckling. Inriktningen är en prestationsstyrd organisation där värdeorden Tillit, Engagemang och Öppenhet präglar verksamheten. Som stöd för detta har en modell för prestationsstyrning införts som syftar till att driva och utveckla medarbetarens prestationer. Prestationen har sin utgångspunkt i mätbara och individuella mål som identifieras utifrån den årliga affärsplanen. Ett målkontrakt upprättas för medarbetaren där överenskommelser dokumenteras.

Medarbetarens uppfattningar om sina egna villkor för prestation mäts genom den årliga medarbetarundersökningen. Denna styr mot medarbetarens prestationsupplevelse och resulterar i ett prestationsindex.

En grundförutsättning för målersättning till medarbetarna är att Länsförsäkringar AB-koncernen visar ett positivt resultat, före bokslutsdispositioner och skatt. Målersättningen baseras till 50 procent på att de gemensamma målen i affärsplanen överträffas och till 50 procent på att de individuella målen uppnås.

Upplysningar om medelantal anställda och löner och ersättningar för koncernen samt uppgifter om lön och andra ersättningar till företagsledningen och arvoden till revisorerna lämnas i not 6 och 7 för moderbolaget och not 13 och 14 för koncernen.

Styrelsen bör enligt Finansinspektionens allmänna råd (2009:7) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, börser,

clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar fastställa en ersättningspolicy. En redogörelse för företagets ersättningar avses att publiceras på bolagets hemsida i samband med att årsredovisningen fastställs.

Miljö

Länsförsäkringar AB bidrar till att stärka länsförsäkringsbolagens arbete med att minska antalet skador och effekterna av inträffade skador. En annan viktig roll är att sprida kunskap till kunder om vilken miljöpåverkan Länsförsäkringars verksamhet kan ha. Syftet är att offensivt driva miljöfrämjande åtgärder som i sin tur främjar länsförsäkringsgruppens effektivitet och utveckling. Målet är att arbetet med att nå en ökad konkurrenskraft till lägre kostnad också ska leda till mindre miljöpåverkan. Genom att exempelvis utveckla kundinformationen på internet kan pappershanteringen på sikt avvecklas. Detta leder till minskade kostnader, bättre kundservice och tydliga miljövinster. Länsförsäkringar AB är certifierade enligt miljöledningssystemet ISO 14001.

Resultat och ekonomisk ställning

Värdeutveckling på aktien för Länsförsäkringar AB

Som framgår av femårsöversikten har substansvärdet på aktien för Länsförsäkringar AB minskat med 9 procent sedan år 2005. Utöver detta har utdelning lämnats för 2006 och 2007 motsvarande en värdeökning på 6 procent. Under 2009 ökade värdet på aktien med 8 procent.

Koncernen

Koncernens rörelseresultat uppgick till 693 (–3 395) Mkr och årets resultat efter skatt till 509 (–2 480) Mkr. Avkastning på eget kapital (ROE) uppgick till 6,6 procent. Resultatförbättringen berodde främst på ökad kapitalavkastning som uppgick till 520 (–3 161) Mkr.

Verksamhetsgrenarna bank och sakförsäkring bidrog till resultatförbättringen. Bank ökade rörelseresultatet med 13 Mkr till 258 Mkr, medan sakförsäkring ökade resultatet med 21 Mkr till 426 Mkr.

Koncernens premieintäkt efter avgiven återförsäkring uppgick till 3 524 (3 024) Mkr och räntenettot uppgick till 1 241 (1 340) Mkr. Kostnaderna inom Länsförsäkringar AB-koncernen, exklusive försäkringsersättningar, minskade till 5 215 (6 026) Mkr.

Länsförsäkringar AB-koncernens balansomslutning ökade till 157 004 (130 554) Mkr. Eget kapital uppgick till 8 058 (7 466) Mkr. Konsolideringskapitalet ökade under 2009 med 803 Mkr till 8 710 Mkr och koncernens konsolideringsgrad uppgick till 228 (252) procent.

Moderbolaget

Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till –133 (–136) Mkr och resultat efter skatt till –94 (–8) Mkr. I resultatet ingår 30 (354) Mkr som avser utdelningar från dotterbolag. Balansomslutningen uppgick till 11 205 (10 879) Mkr, varav eget kapital uppgick till 7 784 (7 712) Mkr.

Förslag till vinstdisposition

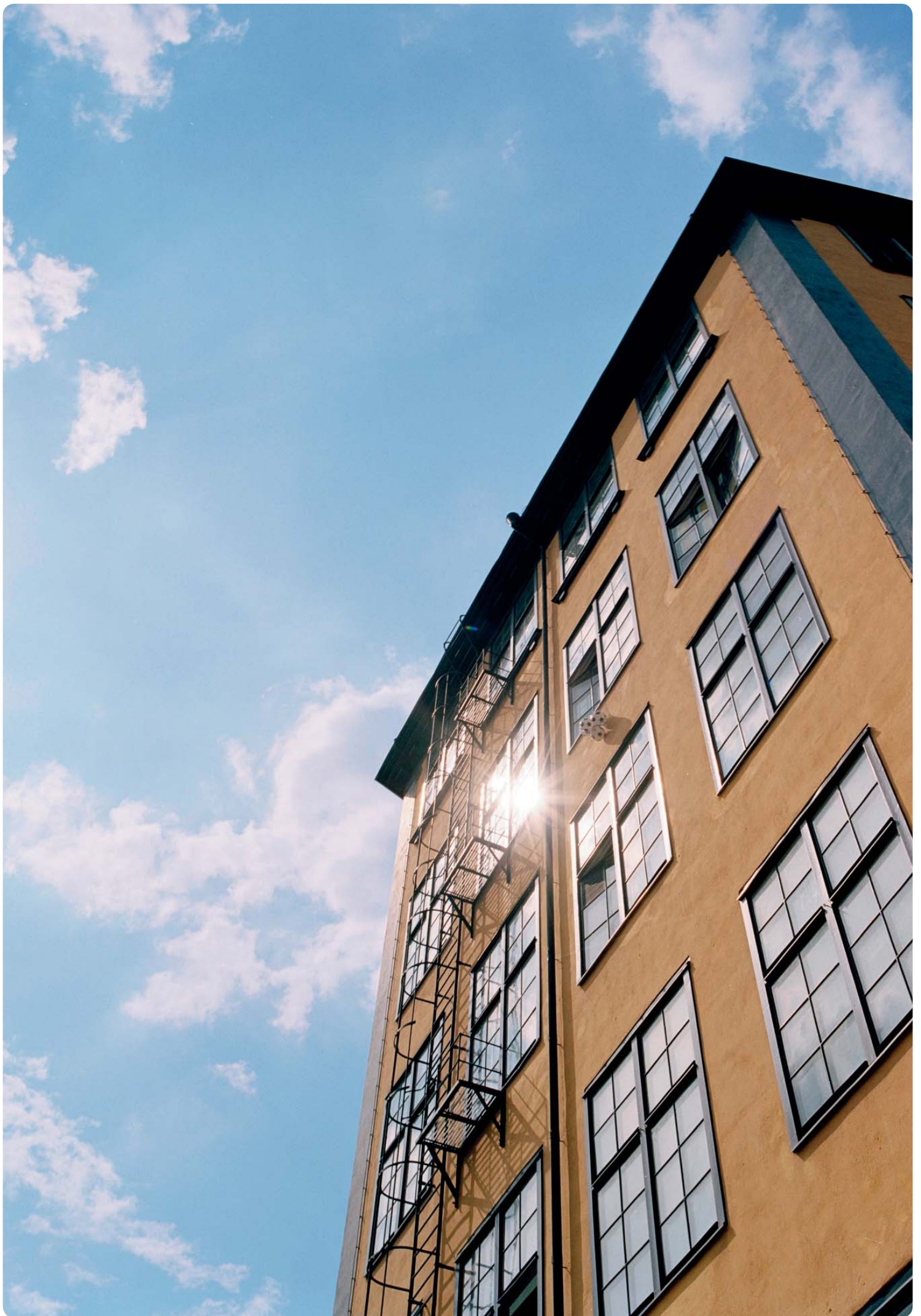
Fritt eget kapital i koncernen uppgår till 2 724 Mkr. Ingen avsättning till bundna fonder krävs. Till bolagsstämmans förfogande står enligt balansräkningen för Länsförsäkringar AB fritt eget kapital på sammanlagt 2 352 805 974 kronor. I moderbolagets fria egna kapital ingår realiserade vinster med 5,6 (–28,5) Mkr.

Moderbolagets fria egna kapital består av

Balanserade vinstmedel, kronor	2 446 547 697
Årets resultat, kronor	–93 741 722
Fritt eget kapital 2009-12-31, kronor	2 352 805 974

Styrelsen föreslår att av disponibla vinstmedel i moderbolaget balansera 2 352 805 974 kronor i ny räkning.

Resultatet av årets verksamhet och bolagets ställning den 31 december 2009 framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar för koncernen och moderbolaget med tillhörande noter.

Femårsöversikt

Länsförsäkringar AB-koncernen exklusive Länsförsäkringar Liv ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009
Mkr om inte annat anges					
Koncernen					
Rörelseresultat	2 100	821	1 270	-3 395	693
Årets resultat	1 861	618	922	-2 480	509
Räntabilitet, % ²⁾	19	8	10	-29	7
Totala tillgångar	80 478	91 184	116 241	130 554	157 005
Konsolideringskapital					
Eget kapital ³⁾	8 878	9 594	10 376	7 466	8 058
Uppskjuten skatt	686	1 004	1 162	327	538
Efterställda skulder	139	114	114	114	114
Summa konsolideringskapital	9 703	10 713	11 652	7 907	8 710
Antal aktier, tusental	6 298	6 298	6 298	6 298	6 298
Eget kapital per aktie, kronor	1 410	1 523	1 648	1 186	1 279
Konsolideringsgrad, procent	497	498	429	252	228
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet		13 610	14 413	11 868	12 147
Kapitalkrav för det finansiella konglomeratet		7 656	8 088	9 364	9 303
Medelantal anställda	1 230	1 283	1 436	1 490	1 433
Försäkringsrörelsen ⁴⁾					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	1 889	2 106	2 430	2 793	3 285
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	422	392	421	526	435
Försäkringssättningar (efter avgiven återförsäkring) ⁵⁾	-1 504	-1 350	-1 601	-1 775	-2 211
Driftskostnader ⁶⁾	-514	-868	-992	-1 324	-1 080
Övriga intäkter och kostnader	18	24	34	115	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	310	304	294	335	429
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	5	9	-1	-8	-3
Återstående kapitalavkastning ⁷⁾	1 760	414	790	-3 330	80
Rörelseresultat⁷⁾	1 930	721	1 169	-3 003	505
<i>Premieinkomst före avgiven återförsäkring</i>					
Skadeförsäkring	3 905	4 126	4 475	5 385	5 888
<i>Premieinkomst efter avgiven återförsäkring</i>					
Skadeförsäkring	1 952	2 150	2 512	2 951	3 575
Livförsäkring	1	1	203	190	240
Nyckeltal					
Omkostnadsprocent	40	41	39	47	33
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	27	30	30	36	26
Skadeprocent ⁹⁾	80	75	76	75	75
Totalkostnadsprocent	107	105	107	111	100
Totalavkastning, % ¹⁰⁾	10,3	4,9	7,2	-12,0	6,2
<i>Ekonomisk ställning</i>					
Placeringsstillgångar ¹¹⁾	20 592	18 894	18 476	15 717	16 566
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	13 717	13 266	13 728	14 215	13 774

Länsförsäkringar AB-koncernen exklusive Länsförsäkringar Liv ¹⁾	2005	2006	2007	2008	2009
Bankrörelsen					
Räntenetto	873	927	1 017	1 211	1 148
Rörelseresultat	154	198	238	245	258
Årets resultat	109	139	176	177	178
Totala tillgångar	51 661	62 538	85 094	104 136	131 297
Eget kapital	2 851	3 184	3 824	4 291	4 694
Räntabilitet, % ²⁾	4,1	4,6	5,0	4,4	4,1
Placeringsmarginal, %	1,9	1,6	1,4	1,3	1,0
K/I-tal före kreditförluster	0,79	0,77	0,74	0,75	0,76
Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II, %	-	-	-	17,7	14,8
Kapitaltäckningsgrad enligt övergångsregler, %	11,3 ¹²⁾	10,6 ¹²⁾	10,6	10,4	9,7
Kreditförlustnivå, %	0,10	0,07	0,07	0,07	0,05
Övriga verksamheter					
Intäkter	1 836	2 061	2 210	3 049	2 219
Rörelseresultat	152	1 217	169	-493	-138

¹⁾ Länsförsäkringar Liv AB-koncernen konsolideras inte eftersom bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer.

Livförsäkringsföretagen ingår däremot i försäkringsgruppen.

²⁾ Resultat före skatt plus övervärdesförändring i rörelsefastigheter minus schablonskatt 26,3 (28,0) procent i förhållande till genomsnittligt eget kapital justerat för utdelning.

³⁾ Det IFRS-omräknade egna kapitalet per 2006-01-01 uppgår till 8 866 Mkr exklusive minoritetsintressen.

⁴⁾ Försäkringsrörelsens resultat, ekonomiska ställning och nyckeltal redovisas enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag 6 kap. 2§ och Finansinspektionens författningssamling FFFS 2008:26 6 kap 2§. Uppgifter för 2008 skiljer sig från upplysningar om verksamhetsgren Försäkring i not 3 Resultat per verksamhetsgren där jämförelsetalen så långt det är möjligt omräknas i enlighet med de nya verksamhetsgrenarna som är en följd av omorganisation.

⁵⁾ Exklusive skaderegleringskostnader från och med 2006.

⁶⁾ Inklusive skaderegleringskostnader från och med 2006.

⁷⁾ Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar IT Center AB ingår 2005.

⁸⁾ Avser endast skadeförsäkring. Exklusive skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens anvisningar.

⁹⁾ Avser endast skadeförsäkring. Inklusive skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens anvisningar.

¹⁰⁾ Totalavkastning beräknas som summan av all direktavkastning och värdeförändring i placeringsportföljen, i förhållande till placeringsstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

¹¹⁾ Placeringsstillgångar består av rörelsefastigheter, aktier och andelar i intresseföretag, förvaltningsfastigheter, lån till koncernföretag, aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, derivat (tillgångar och skulder), kassa och bank samt räntebärande långfristiga skulder.

¹²⁾ Enligt Basel I.

Länsförsäkringar AB-koncernen tillämpar från och med 1 januari 2007 internationella redovisningsstandarder (IFRS). Uppgifterna i femårsöversikten har räknats om för 2006 i enlighet med IFRS. Uppgifterna för 2005 redovisas i enlighet med tidigare tillämpade redovisningsprinciper.

Direktavkastningsprocenten beräknas inte, eftersom det inte längre är ett nyckeltal som används i försäkringsbranschen.

Finansiella rapporter och noter för koncernen

Innehåll

Resultaträkning för koncernen	28	Not 26 Förvaltningsfastigheter	59
Rapport över totalresultat för koncernen	28	Not 27 Utlåning	60
Rapport över finansiell ställning för koncernen	28	Not 28 Finansiell leasing	60
Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen	29	Not 29 Aktier och andelar	60
Rapport över kassaflöden för koncernen	30	Not 30 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	60
Not 1 Redovisningsprinciper	30	Not 31 Derivat	61
Not 2 Risker och riskhantering	44	Not 32 Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen	61
Not 3 Resultat per verksamhetsgren	52	Not 33 Övriga fordringar	61
Not 4 Förvärv av rörelse	53	Not 34 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	61
Not 5 Premieintäkter efter avgiven återförsäkring	53	Not 35 Kassa och bank	61
Not 6 Ränteintäkter	53	Not 36 Eget kapital	61
Not 7 Räntekostnader	53	Not 37 Efterställda skulder	62
Not 8 Kapitalavkastning, netto	54	Not 38 Försäkringstekniska avsättningar	63
Not 9 Provisionsintäkter	54	Not 39 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	64
Not 10 Övriga rörelseintäkter	54	Not 40 Övriga avsättningar	64
Not 11 Försäkringsersättningar	54	Not 41 Emitterade värdepapper	66
Not 12 Provisionskostnader	55	Not 42 Inlåning från allmänheten	66
Not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	55	Not 43 Skulder till kreditinstitut	66
Not 14 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	56	Not 44 Övriga skulder	66
Not 15 Övriga administrationskostnader	56	Not 45 Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	66
Not 16 Kreditförluster netto	56	Not 46 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och eventuelltillgångar	66
Not 17 Övriga kostnader	57	Not 47 Förväntade återvinnings- och regleringstider	67
Not 18 Skatt på årets resultat	57	Not 48 Kategorier av tillgångar och skulder	68
Not 19 Resultat per aktie	57	Not 49 Värderingsmetoder för verkligt värde	70
Not 20 Goodwill	57	Not 50 Upplysningar om närstående	70
Not 21 Andra immateriella tillgångar	57	Not 51 Investeringsåtaganden	71
Not 22 Materiella tillgångar	58	Not 52 Koncernföretag	71
Not 23 Rörelsefastigheter	58	Not 53 Tilläggsupplysningar till kassaflöden	71
Not 24 Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	59	Not 54 Händelser efter balansdagen	72
Not 25 Aktier och andelar i intresseföretag	59	Not 55 Uppgifter om moderbolaget	72

Resultaträkning för koncernen

Mkr	Not	2009	2008
Premieintäkter före avgiven återförsäkring		5 771,5	5 392,8
Återförsäkrars andel av premieintäkter		-2 247,9	-2 368,8
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring	5	3 523,7	3 024,0
Ränteintäkter	6	5 320,7	7 463,2
Räntekostnader	7	-4 079,6	-6 123,4
Räntenetto		1 241,1	1 339,8
Kapitalavkastning, netto	8	520,0	-3 160,8
Provisionsintäkter	9	1 012,9	1 061,2
Övriga rörelseintäkter	10	2 000,7	2 320,4
Summa rörelseintäkter		8 298,4	4 584,5
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring		-3 553,0	-3 268,7
Återförsäkrars andel av försäkringsersättningar		1 162,4	1 315,7
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	11	-2 390,6	-1 953,0
Provisionskostnader	12	-1 352,7	-1 423,5
Personalkostnader	13	-1 474,0	-1 749,0
Övriga administrationskostnader	14, 15	-2 238,2	-2 655,2
Kreditförluster	16	-50,4	-65,1
Övriga kostnader	17	-100,0	-133,7
Summa kostnader		-7 605,9	-7 979,4
Rörelseresultat		692,5	-3 394,9
Skatt på årets resultat	18	-183,6	915,3
Årets resultat		508,9	-2 479,6
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor	19	81	-394
Resultat per rörelsegren	3		

Rapport över totalresultat för koncernen

Mkr	2009	2008
Årets resultat	508,9	-2 479,6
Övrigt totalresultat	36	
Årets omräkningsdifferenser från utländsk verksamhet	3,9	-47,1
Årets omvärdering av rörelsefastigheter	60,1	-103,7
Årets förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	40,7	-14,6
Finansiella tillgångar som kan säljas överfört till årets resultat	6,8	-
Årets förändring i verkligt värde på kassaflödessäkring	-	20,5
Skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat	18	-28,3
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	83,1	-114,7
Årets totalresultat	592,0	-2 594,3
Årets totalresultat hänförligt till:		
Moderbolagets aktieägare	592,0	-2 594,3
Ingen del av resultatet är hänförligt till minoritetsägare		

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Mkr	Not	2009-12-31	2008-12-31
Tillgångar			
Goodwill	20	353,1	350,6
Andra immateriella tillgångar	21	870,9	1 006,0
Uppskjuten skattefordran	39	355,3	600,8
Materiella tillgångar	22	97,8	100,7
Rörelsefastigheter	23	2 297,2	2 205,2
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	24	514,5	514,5
Aktier och andelar i intresseföretag	25	22,7	20,9
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	38	5 917,3	5 889,2
Förvaltningsfastigheter	26	118,0	280,2
Utlåning	27, 28	99 581,6	78 563,8
Värdeförändring säkringsportföljer	32	767,9	1 131,9
Aktier och andelar	29	1 238,1	1 316,2
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30	35 819,2	21 070,4
Derivat	31	1 268,7	2 761,6
Övriga fordringar	33	1 714,9	1 969,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	34	1 309,8	1 230,1
Kassa och Bank	35	4 758,2	11 542,7
Summa tillgångar		157 005,2	130 554,0

Eget kapital, avsättningar och skulder

Eget kapital	36		
Aktiekapital		629,8	629,8
Övrigt tillskjutet kapital		4 801,3	4 801,3
Reserver		156,4	73,3
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		2 470,7	1 961,8
Summa eget kapital		8 058,2	7 466,2
Efterställda skulder	37	114,0	114,0
Försäkringstekniska avsättningar	38	19 691,3	20 104,4
Uppskjuten skatteskuld	39	893,2	927,9
Övriga avsättningar	40	317,8	425,1
Emitterade värdepapper	41	61 022,3	48 478,1
Inlåning från allmänheten	42	36 980,6	34 623,7
Skulder till kreditinstitut	43	21 232,4	9 112,6
Derivat	31	1 254,1	2 001,5
Värdeförändring säkringsportföljer	32	762,1	1 024,6
Aktuell skatteskuld		-	1,5
Övriga skulder	44	3 802,3	3 697,4
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	45	2 876,9	2 577,1
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		157 005,2	130 554,0

Information om ställda säkerheter, se not 46.

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

	Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare							Summa	Minoritets-intressen	Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Omräknings-reserv	Omvärderings-reserv	Säkrings-reserv	Verkligt-värdereserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat			
Ingående eget kapital 2008-01-01	629,8	4 801,3	-2,9	206,1	-14,8	-0,4	4 757,0	10 376,1	0,0	10 376,1
Justering för ändrad redovisningsprincip							-38,5	-38,5		-38,5
Justerat eget kapital 2008-01-01	629,8	4 801,3	-2,9	206,1	-14,8	-0,4	4 718,5	10 337,6	0,0	10 337,7
Årets totalresultat			-47,2	-71,6	14,8	-10,8	-2 479,6	-2 594,3		-2 594,3
Förvärv av minoritet									-0,0	-0,0
Utdelning med 44 kronor per aktie							-277,1	-277,1		-277,1
Utgående eget kapital 2008-12-31	629,8	4 801,3	-50,1	134,5	-	-11,1	1 961,8	7 466,2	-	7 466,2
Ingående eget kapital 2009-01-01	629,8	4 801,3	-50,1	134,5	-	-11,1	1 961,8	7 466,2	-	7 466,2
Årets totalresultat			3,9	44,3		34,9	508,9	592,0		592,0
Utgående eget kapital 2009-12-31	629,8	4 801,3	-46,2	178,8	-	23,8	2 470,7	8 058,2	-	8 058,2

Rapport över kassaflöden för koncernen

Mkr	Not	2009	2008
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		692,5	-3 394,4
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	53	-767,9	4 741,4
Betald skatt		-1,5	-229,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-76,9	1 118,0
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Investeringar i placeringstillgångar, netto		-13 174,1	1 406,6
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-20 860,5	-11 202,6
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		15 040,3	14 574,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-19 071,2	5 896,7
Investeringsverksamheten			
Förvärv av dotterföretag	53	0,0	-411,3
Avyttring av dotterföretag		-7,1	-
Förvärv av immateriella tillgångar		-128,8	-191,1
Förvärv av materiella tillgångar		-133,7	-40,2
Avyttring av materiella tillgångar		15,6	4,2
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-254,0	-638,4
Finansieringsverksamheten			
Utdelning		-	-278,9
Förändring emitterade värdepapper		12 544,2	-337,5
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		12 544,2	-616,4
Årets kassaflöde		-6 780,9	4 641,7
Likvida medel vid årets början		11 542,7	6 915,8
Kursdifferens i likvida medel		-3,5	-14,8
Likvida medel vid årets slut		4 758,2	11 542,7

Noter till de finansiella rapporterna för koncernen

Belopp i Mkr om inget annat anges.

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), sådana de antagits av EU. Därutöver tillämpas lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:26. Koncernen följer Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1.2 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i moderbolagets Not 1 Redovisningsprinciper. De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranleds av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Byte av redovisningsprincip

Enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2008:23) har ingående balans 2008 för avsättning för skadelivräntor räknats om. Då detta var ett byte av redovisningsprincip redovisades effekten på 38 Mkr mot eget kapital.

Förutsättningar vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, avrundade till miljoner kronor.

Rapporten över finansiell ställning är upprättad i likviditetsordning. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde med undantag för förvaltningsfastigheter, rörelsefastigheter och större delen av koncernens innehav av finansiella instrument som antingen värderas till verkligt värde eller till ett justerat upplupet anskaffningsvärde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar, som görs av ledningen, är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

De värdepappersfonder som Länsförsäkringar AB-koncernen har instiftat och äger till mer än 50 procent ingår i koncernredovisningen enligt IFRS. Vid årsbokslutet 2009 fanns en sådan fond med ett innehav på 52 procent. Minoritetsandelen i denna fond är tillagd till det egna fondinnehavet med lika mycket redovisat som övrig skuld.

Länsförsäkringar ABs innehav i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar Liv) klassificeras inte som ett innehav i dotterföretag enligt definitionen i IAS 27 och ska därmed inte heller konsolideras. Länsförsäkringar Liv redovisas och värderas istället som onoterade aktier i enlighet med IAS 39.

Banken har valt att redovisa ersättningar till länsförsäkringsbolagen som provisionskostnader. Länsförsäkringsbolagen ersätts för sitt arbete med Länsförsäkringar Banks kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde.

De val som görs av kategori och värderingsmetod för finansiella instrument påverkar redovisningen och beskrivs nedan.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna görs en aktuariell uppskattning av förväntade tillkommande kostnader för redan inträffade skador och kostnader för skador som kan inträffa under försäkringarnas återstående löptid.

Kreditförluster inom bankverksamheten utvärderas till största delen på gruppvis nivå på grund av att lånen inte uppgår till individuellt väsentliga belopp. Den gruppvisa värderingen tar sin utgångspunkt i bolagens erfarenheter och historiska kreditförluster som justeras för att reflektera rådande omständigheter.

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Nedan beskrivs vilka ändringar som koncernen tillämpar från och med 1 januari 2009. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2009 har inte haft någon väsentlig effekt på koncernens redovisning.

Utformning av de finansiella rapporterna

Sedan 1 januari 2009 tillämpar koncernen ändrade IAS 1 *Utformning av finansiella rapporter* (2007). Ändringen har medfört att intäkter och kostnader som tidigare redovisats direkt i eget kapital nu istället redovisas i övrigt totalresultat, som Länsförsäkringar AB-koncernen presenterar i en separat resultatrapport benämnd rapport över totalresultat direkt efter resultaträkningen. Även rapporten över förändringar i eget kapital har förändrats. Företaget har valt att använda de nya titlar på rapporterna som införts i IAS 1 (2007) – rapport över totalresultat, rapport över finansiell ställning, rapport över förändringar i eget kapital samt rapport över kassaflöden.

Jämförelseperioder har genomgående ändrats i årsredovisningen så att de följer den nya utformningen. Då ändringarna endast påverkar utformningen har inga belopp ändrats, varken avseende resultat per aktie eller andra poster i de finansiella rapporterna.

Upplysningar om segment

Sedan 1 januari 2009 tillämpar koncernen nya IFRS 8 *Rörelsesegment*, som ersätter IAS 14 *Segmentrapportering*. IFRS 8 inför ett ledningsperspektiv på hur rörelsesegment ska delas in och presenteras. IAS 14 utgick istället från rörelsesegmenter eller geografiska segment utifrån en modell baserad på risker och möjligheter. De nya principerna beskrivs längre ner bland redovisningsprinciperna. Standarden har tillämpats i enlighet med dess övergångsbestämmelser, genom att jämförelseårets uppgifter anpassats till kraven i IFRS 8 trots att Länsförsäkringar AB-koncernen har en ny organisation från 1 januari 2009. Uppföljningen 2008 gjordes internt enligt den då gällande organisationen, men har omarbetats till den nya organisationen.

Tillämpningen av IFRS 8 har för Länsförsäkringar AB-koncernen inneburit en bättre följsamhet med de segment som koncernledningen följer upp jämfört med den segmentsindelning som identifierades i enlighet med IAS 14. Redovisningsprinciperna behöver inte vara desamma som i koncernens legala rapporter men en avstämning ska göras mellan dem. Detta har även lett till en avvikande redovisningsprincip i rörelsesegmenten jämfört med koncernredovisningen. Förändring av verkligt värde för rörelsefastigheter redovisas i rörelseresultatet istället för i övrigt totalresultat.

Upplysningar om finansiella instrument

Ändringar i IFRS 7 *Finansiella instrument: Upplysningar* med tillämpning från 1 januari 2009 påverkar koncernens finansiella rapportering från och med årsredovisningen för 2009. Ändringarna medför huvudsakligen nya upplysningskrav om finansiella instrument värderade till verkligt värde i rapporten över finansiell ställning. Instrumenten delas in i tre nivåer beroende på kvaliteten på indata vid värderingen. Indelningen i nivåer beroende på kvaliteten på indata i värderingen avgör hur och vilka upplysningar som ska lämnas om instrumenten. Nivå 3 med lägst kvalitet på indata omfattas av mer upplysningskrav än de andra nivåerna. Dessa upplysningskrav har främst påverkat not 49. Därutöver medför ändringen av IFRS 7 några förändringar avseende upplysningar om likviditetsrisk.

Enligt övergångsbestämmelserna i IFRS 7 behöver jämförande upplysningar inte lämnas för de upplysningar som krävs av ändringarna under första tillämpningsåret. Företaget har valt att frivil-

ligt ändå lämna jämförande information för 2008 även avseende de upplysningar som tillkommit i och med ändringarna. Eftersom ändringarna inte påverkar hur redovisade belopp ska fastställas, har inga justeringar gjorts av belopp i de finansiella rapporterna.

Låneutgifter

Sedan 1 januari 2009 tillämpar koncernen ändrade IAS 23 *Låneutgifter*. Ändringen medför att i anskaffningsvärdet för kvalificerade tillgångar som har ett påbörjandedatum 1 januari 2009 eller senare aktiverar koncernen låneutgifter. Tidigare har låneutgifter belastat resultatet i den period till vilken de är hänförliga istället för att aktiveras. Ändringen tillämpas, i enlighet med övergångsbestämmelserna i IAS 23, framåtriktat. Ändringen har inte inneburit någon väsentlig beloppsmässig påverkan.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Nya internationella redovisningsstandarder, ändringar i standarder eller tolkningar av dessa, som träder i kraft från och med 2010 kommer att tillämpas när de börjar gälla. Koncernen tillämpar inte nya fastställda standarder i förtid. Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår.

Omarbetad IFRS 3 *Rörelseförvärv* och ändrad IAS 27 *Koncernredovisning och separata finansiella rapporter* medför bland annat följande ändringar: definitionen av rörelse ändras, transaktionsutgifter vid rörelseförvärv ska kostnadsföras, villkorade köpeskillingar ska fastställas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten och effekter av omvärdering av skulder relaterade till villkorade köpeskillingar redovisas som en intäkt eller kostnad i årets resultat. Andra nyheter är att det kommer att finnas två alternativa sätt att redovisa minoritet och goodwill, antingen till verkligt värde, det vill säga goodwill inkluderas i minoriteten eller alternativt att minoriteten utgörs av andel av nettotillgångarna. Val mellan dessa två metoder kommer att göras individuellt för varje förvärv. Vidare betraktas ytterligare förvärv som sker efter att det bestämmande inflytandet erhållits som ägartransaktioner och redovisas direkt i eget kapital, vilket utgör en ändring av koncernens nuvarande princip som är att redovisa överskjutande belopp som goodwill. De omarbetade och ändrade standarderna kommer att tillämpas från och med 1 januari 2010. Ändringarna kommer endast att ha framåtriktade effekter.

IFRS 9 *Financial Instruments* avses ersätta IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering* senast från och med 2013. IASB har publicerat den första av minst tre delar som tillsammans kommer att utgöra IFRS 9. Denna första del behandlar klassificering och värdering av finansiella tillgångar. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av två kategorier, där värdering sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde används för instrument som innehas i en affärsmodell vars mål är att erhålla de kontraktuella kassaflödena. Dessa ska utgöra betalningar av kapitalbelopp och ränta på kapitalbeloppet vid specificerade datum. Övriga finansiella tillgångar redovisas till verkligt värde och möjligheten att tillämpa "fair value option" som i IAS 39 behålls. Förändringar i verkligt värde ska redovisas i resultatet, med undantag för värdeförändringar på eget kapitalinstrument som inte innehas för handel och för vilka

initialt val görs att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. Värdeförändringar på derivat i säkringsredovisning påverkas inte av denna del av IFRS 9, utan redovisas tillsvidare i enlighet med IAS 39. Standarden kan komma att påverka koncernens kategori finansiella tillgångar som kan säljas som inte kan fortsätta att redovisas i övrigt totalresultat när IFRS 9 ska tillämpas. Likaså måste onoterade aktier som idag redovisas till anskaffningsvärde värderas till verkligt värde enligt IFRS 9. Beslut angående omklassificering kommer inte att tas förrän de nya reglerna fastställts. Först då kan effekterna beräknas.

Ändringar i IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering* behandlar "poster berättigade för säkringsredovisning" och klargör tillämpning av principerna för säkringsredovisning vid kassaflödessäkring av en mycket sannolik prognostiserad transaktion med en köpt option och vilka möjligheter som finns att säkra identifierbara komponenter i säkrad post. Ändringen skall tillämpas på räkenskapsår som inleds efter den 30 juni 2009. Den beräknas inte få någon större påverkan.

Vidare har ett antal ändringar och tolkningar utfärdats som inte bedöms ha någon påverkan på koncernens redovisning.

- IFRS 2 Aktierelaterade ersättningar
- IAS 24 Upplysningar om närstående, avseende definition av begreppet närstående
- IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering
- IFRIC 12 Avtal om ekonomiska och samhälliga tjänster
- IFRIC 14/IAS19 Begränsningar av en förmånsbestämd tillgång, lägsta fonderingskrav om samspelet dem emellan med avseende på förskottsbetalningar för att täcka krav på lägsta fondering.
- IFRIC 15 Avtal om uppförande av fastighet
- IFRIC 16 Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet
- IFRIC 17 Värdeöverföring av icke-kontanta tillgångar genom utdelning till ägare
- IFRIC 18 Överföring av tillgångar från kunder
- IFRIC 19 Extinguishing Financial Liabilities with Equity Instruments ger vägledning till hur man redovisar lån som omvandlas till aktier

Koncernredovisning

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen omfattar boksluten för moderbolaget och de företag, i vilka moderbolaget, direkt eller indirekt, har ett bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Normalt innebär detta ett krav på innehav av mer än 50 procent av andelarnas röstvärde, men bestämmande inflytande föreligger även vid rätt att utse styrelsemajoritet.

Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, ska potentiella röstberättigade aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras beaktas. Om ett dotterföretag vid förvärvstidpunkten uppfyller villkoren för att klassificeras som att det innehas för försäljning i enlighet med IFRS 5 *Anläggningstillgångar* som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter, redovisas det i enlighet med den redovisningsstandarden.

I koncernredovisningen delas obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Dotterföretag

Dotterföretagen konsolideras enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventalförpliktelser. Anskaffningsvärdet för dotterföretagsaktierna respektive rörelsen utgörs av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och emitterade egetkapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna samt transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Vid rörelseförvärv där anskaffningskostnaden överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt eventalförpliktelser, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i resultaträkningen. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader samt realiserade vinster och förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

I koncernredovisningen ingår inte det helägda bolaget Länsförsäkringar Liv. Den livförsäkringsverksamhet, som bedrivs enligt ömsesidiga principer genom Länsförsäkringar Liv och vars resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna, redovisas inte enligt förvärvsmetoden då det inte är möjligt att utöva kontroll i syfte att erhålla ekonomiska fördelar från ett sådant livförsäkringsföretag. Aktierna i Länsförsäkringar Liv har i rapporten över finansiell ställning klassificerats som kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas.

Specialföretag

Specialföretag omfattas av koncernredovisningen när den ekonomiska innebörden av affärsförbindelserna mellan ett koncernföretag och ett specialföretag tyder på att koncernföretaget utövar ett bestämmande inflytande över specialföretaget.

Länsförsäkringar AB-koncernen har gjort bedömningen att en värdepappersfond är ett specialföretag om följande villkor uppfylls.

- Värdepappersfonden är bildad och förvaltas av ett företag i koncernen.
- Koncernen äger mer än 50 procent av andelarna i värdepappersfonden.

Intresseföretagsredovisning

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av rösttalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig good-

will och andra kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde. I resultatet redovisas koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör. Realiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägda andel i företaget. Realiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intresseföretagens rapporteringsdatum och redovisningsprinciper överensstämmer med koncernens.

Närstående

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas intressebolag, bolag inom Länsförsäkringar Liv-koncernen, länsförsäkringsbolag samt övriga närstående. Som närstående juridiska personer till moderbolaget Länsförsäkringar AB tillkommer dess dotterföretag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Intressebolag inkluderar samtliga intressebolag som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och Länsförsäkringar Liv-koncernen. Övriga närstående består av Länsförsäkringar Mäklarservice AB samt Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB. Dessa ägs till 100 procent inom länsförsäkringsgruppen.

Bedömningen om en närståenderelation föreligger eller inte har grundats på förhållandets ekonomiska innebörd och inte enbart på ägande. Därför ingår de 24 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag och 14 socken- och häradsbolag, som tillsammans äger Länsförsäkringar AB till 100 procent. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där stor-skalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Rörelsesegment

Koncernens uppdelning på rörelsesegment överensstämmer med de interna rapporter som företagets högsta verkställande beslutsfattare använder för att följa upp verksamheten och fördela resurser mellan rörelsegrenar. Koncernen har identifierat koncernledningen som företagets högsta beslutande beslutsfattare. I Länsförsäkringar AB-

koncernen är det därför de rapporter som koncernledningen får över resultatet i olika delar av koncernen som utgör grunden för segmentsinformationen. Det kan förekomma avvikande redovisningsprinciper i rörelsesegmenten jämfört med koncernredovisningen. I Länsförsäkringar AB-koncernen har förändring av verkligt värde för rörelsefastigheter i segmenten redovisats i rörelseresultatet istället för i övrigt totalresultat.

Prissättningen mellan koncernens rörelsesegment är för affärsverksamheterna Försäkring, Bank och Övrig verksamhet gjord utifrån marknadsmässiga villkor. För koncerninterna transaktioner avseende varor och tjänster fastställer företagsledningen i Länsförsäkringar AB servicenivån. I samband med den årliga affärsplaneringen tas beslut om de priser som ska gälla för nästkommande år.

Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel. Företagsledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om de externa priserna.

Rörelsesegmentinformation lämnas i enlighet med IFRS 8 Rörelsesegment endast för koncernen.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer där de i koncernen ingående bolagen bedriver sin verksamhet, vilket innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen.

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Icke monetära tillgångar och skulder räknas om till transaktionsdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppstår på grund av omräkning av balansposter i utländsk valuta till funktionell valuta redovisas i resultaträkningen som valutakursvinster eller förluster.

Omräkning av utländska verksamheters finansiella rapporter

Koncernen har en mindre utlandsverksamhet i form av en norsk filial, ett intressebolag i Schweiz och ett dotterföretag och en filial i Storbritannien. Filialerna i Lettland och Litauen har avyttrats under 2009. Tillgångar och skulder i filialer, intressebolag och dotterföretag omräknas till svenska kronor till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader omräknas till koncernens rapporteringsvaluta till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de kurser som föreligger vid transaktionstidpunkten. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av filialer och dotterföretag redovisas i koncernen i övrigt totalresultat som omräkningsreserv.

Vid en avyttring realiseras de till utlandsverksamhetens hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenser efter avdrag för valuta-säkring i koncernens resultaträkning.

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar prövas vid varje balansdag för att bedöma om det finns indikation på nedskrivningsbehov. IAS 36 Nedskrivningar, tillämpas för prövning av nedskrivningsbehov för tillgångar som inte prövas enligt någon annan standard. Dessa är finansiella tillgångar som prövas enligt IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, förvaltningsfastigheter redovisade till verkligt värde enligt IAS 40 Förvaltningsfastigheter, varulager enligt IAS 2 Varulager, och uppskjutna skattefordringar enligt IAS 12 Inkomstskatter. För undantagna tillgångar enligt ovan prövas det redovisade värdet enligt respektive standard.

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterföretag och intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas enligt IAS 36 Nedskrivningar tillgångens återvinningsvärde. För goodwill och immateriella tillgångar som inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som inträffat och som har negativ påverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en placering klassificerad som finansiell tillgång som kan säljas.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorierna investeringar som hålles till förfall, lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärden av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av investeringar som hålles till förfall eller lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Nedskrivningar av eget kapitalinstrument som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, vilka tidigare redovisats i resultaträkningen återförs inte via resultaträkningen. Det nedskrivna värdet är det värde från vilket efterföljande omvärderingar görs, vilka redovisas i övrigt totalresultat.

Nedskrivningar av räntebärande instrument, klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återförs över resultaträkningen om det verkliga värdet ökar och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffade efter det att nedskrivningen gjordes.

Intäkter

En intäkt redovisas när

- intäkten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla företaget
- färdigställandegraden på balansdagen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- de utgifter som uppkommit och de utgifter som återstår för att slutföra tjänsteuppdraget kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Intäkterna värderas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäktsredovisning redovisas enligt metoden successiv vinstavräkning vilket innebär att intäkterna som redovisas baseras på uppdragets eller tjänstens färdigställandegrad på balansdagen.

Intäkter från fastighetsförsäljning

Intäkt av fastighetsförsäljningar redovisas normalt på tillträdesdagen om inte risker och förmåner övergått till köparen vid ett tidigare tillfälle. Kontrollen över tillgången kan ha övergått vid ett tidigare tillfälle än tillträdestidpunkten och om så har skett intäktsredovisas fastighetsförsäljningen vid denna tidigare tidpunkt. Vid bedömning av intäktsredovisningstidpunkt beaktas vad som avtalats mellan parterna beträffande risker och förmåner samt engagemang i den löpande förvaltningen. Därutöver beaktas omständigheter som kan påverka affärens utgång vilka ligger utanför säljarens eller köparens kontroll.

Hyresintäkter

Hyresintäkter från förvaltningsfastigheter samt rörelsefastigheter redovisas i resultaträkningen baserat på villkoren i hyresavtalet.

Den sammanlagda kostnaden för lämnade förmåner redovisas som en minskning av hyresintäkterna fördelat över hyresperioden.

Övriga intäkter

Intäktsredovisning av tjänsteuppdrag sker när det ekonomiska utfallet för utfört tjänsteuppdrag kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och de ekonomiska fördelarna tillfaller företaget (huvudsakligen löpande räkning). Redovisning görs i resultaträkningen genom successiv vinstavräkning. Intäkten erhålls i form av likvida medel.

Belopp som uppbärs för annans räkning ingår inte i bolagets intäkter. Kriterierna för intäktsredovisning tillämpas på varje transaktion för sig.

Premieinkomst

Som premieinkomst i skadeförsäkringsrörelsen redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring och mottagen återförsäkring som inbetalts eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret.

Med bruttopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter. Förnyelsepremier som inte är bekräftade av försäkringstagaren samt premier för nytecknade försäkringsavtal räknas in med de belopp som de beräknas flyta in med. Annullationer reducerar premieinkomsten så snart beloppet är känt. Tilläggspremier räknas in med de belopp som de beräknas inflyta. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

Inom livförsäkringsrörelsen används kontantprincipen vid redovisning av premieinkomst.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen redovisas som Avsättning för ej intjänade premier i rapporten över finansiell ställning. Beräkning av Avsättning för ej intjänade premier sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid. Även återförsäkrarens andel av premieinkomsten periodiseras och den del som hänför sig till tiden efter balansdagen redovisas som en fordran. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, ej intjänade premier.

Ränteintäkter och räntekostnader

Ränteintäkter och räntekostnader som presenteras i resultaträkningen består av räntor i bankkoncernen på finansiella tillgångar och skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde inklusive ränta på osäkra fordringar samt räntor från finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning. Ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen enligt Fair value option i bankkoncernen redovisas också här.

För räntederivat som säkrar finansiella tillgångar redovisas betald och upplupen ränta som ränteintäkt och för räntederivat som

säkrar finansiella skulder redovisas dessa som en del av räntekostnaderna. Orealiserade värdeförändringar på derivat redovisas i posten Kapitalavkastning, netto. Orealiserade positiva värdeförändringar på FRA-kontrakt (Forward Rate Agreements) för vilka säkringsredovisning inte tillämpas redovisas emellertid i sin helhet som ränteintäkt medan negativa värdeförändringar redovisas som räntekostnad.

Ränteintäkter på fordringar och räntekostnader på skulder beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller en räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Ränteintäkter och räntekostnader inkluderar i förekommande fall periodiserade belopp av erhållna avgifter som medräknas i effektivräntan, transaktionskostnader och eventuella rabatter och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran/skulden och det belopp som regleras vid förfall. Räntekostnader inkluderar periodiserade belopp av emissionskostnader och liknande direkta transaktionskostnader för att ta upp lån.

Kapitalavkastning, netto

I posten Kapitalavkastning, netto redovisas både den resultatpåverkan som har uppstått i placeringsverksamheten och bankkoncernens nettoresultat av finansiella transaktioner. I placeringsverksamheten ingår ränteintäkter på bankmedel, räntebärande värdepapper och fordringar, utdelningsintäkter, valutakursresultat, räntekostnader på lån, realiserade och orealiserade resultat på finansiella placeringstillgångar samt derivatinstrument, hyresintäkter och kostnader för förvaltningsfastigheter, resultat av andelar i intresseföretag, av- och nedskrivningar av aktier och andelar samt externa kostnader för kapitalförvaltningen.

Från bankkoncernen ingår realiserade och orealiserade värdeförändringar på derivatinstrument som är ekonomiska säkringsinstrument, men där säkringsredovisning inte tillämpas, samt orealiserade förändringar i verkligt värde på derivat där säkringsredovisning till verkligt värde tillämpas och orealiserade förändringar i verkligt värde på säkrad post med avseende på säkrad risk i säkring av verkligt värde. Ineffektiv del av säkringsinstrument och valutaförändringar redovisas också i posten Kapitalavkastning, netto.

Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och värdet i rapporten över finansiell ställning vid försäljningstillfället. Även eventuella nedskrivningar på finansiella tillgångar som kan säljas redovisas under denna post. Orealiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som orealiserat resultat.

Provisionsintäkter och provisionskostnader

Provisionsintäkter härrör från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen i takt med att tjänsterna tillhandahålls eller i samband med genomförandet av en väsentlig aktivitet. Avgifter som debiteras löpande, till exempel aviseringsavgifter och finansiella garantier, redovisas som intäkt i

den period då tjänsten tillhandahålls. Avgifter som debiteras för väsentliga aktiviteter, som värdepappersprovisioner och kortprovisioner, intäktsredovisas när aktiviteten har slutförts.

Provisionskostnader är transaktionsberoende och redovisas i den period då tjänsterna erhålls. I provisionskostnaderna ingår ersättning till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med koncernens kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde. Provisionskostnader som härrör från finansiella tillgångar eller finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen består av provisioner till länsförsäkringsbolagen.

Försäkringsersättningar

Som försäkringsersättningar redovisas periodens kostnad för inträffade skador vare sig de är anmälda till bolaget eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i Avsättningar för oreglerade skador och Återförsäkrars andel av avsättningar för oreglerade skador.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

Koncernen redovisar den förväntade kostnaden för bonusbetalningar och andra rörliga ersättningar när det finns en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda och förpliktelsen kan beräknas tillförlitligt.

Ersättningar efter avslutad anställning

Pensionsplaner

Inom koncernen finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner, varav vissa med tillgångar i särskilda stiftelser eller motsvarande. Planerna finansieras vanligen genom inbetalningar från respektive koncernföretag. Koncernen omfattas generellt av FTP-planen, som inte förutsätter några inbetalningar från de anställda.

Redovisning och värdering av pensionsförpliktelser sker enligt IAS 19 Ersättningar till anställda.

Förmånsbestämda planer

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på

förvaltningstillgångar kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet, eller genom att antagandena ändras.

För aktuariella vinster och förluster som uppkommer vid beräkningen av koncernens förpliktelser för olika planer tillämpas den så kallade korridorregeln. Korridorregeln innebär att den del av de ackumulerade aktuariella vinsterna och förlusterna som överstiger 10 procent av det största av förpliktelsernas nuvärde och förvaltningstillgångarnas verkliga värde redovisas i resultatet över den förväntade genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för de anställda som omfattas av planen. I övrigt beaktas inte aktuariella vinster och förluster.

I rapporten över finansiell ställning redovisat värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelsernas nuvärde vid bokslutstidpunkten, med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgångar, oredovisade aktuariella vinster eller förluster samt oredovisade kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder. När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av oredovisade aktuariella förluster och oredovisade kostnader för tjänstgöring under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen.

När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder i resultaträkningen linjärt fördelad över den genomsnittliga perioden tills ersättningarna helt är intjänade. Om ersättningen är fullt ut intjänad redovisas en kostnad i resultaträkningen direkt.

När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och koncernen redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte.

Samtliga kostnader för förmånsbestämda planer redovisas som personalkostnader i rörelseresultatet.

Avgiftsbestämda planer

Avgiftsbestämda planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter.

Koncernens utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19 Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt IAS19 punkt 30. Det finns inte heller

information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kreditförluster

I resultaträkningen redovisas nedskrivningar på lånefordringar vilket sker som bortskrivning för under året konstaterade kreditförluster eller i avsättning till reserv för kreditförluster. Nedskrivningar för förluster på garantier redovisas i rapporten över finansiell ställning som avsättning och i resultaträkningen som kreditförlust. Posten Kreditförluster är minskad med återvinningar och återföringar på tidigare års konstaterade/befarade kreditförluster.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Till aktuell skatt hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte i koncernmässig goodwill och inte heller för skillnad som uppkommer vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärvet och det verkliga värdet av förvärvade identifierbara tillgångar, övertagna skulder samt eventalförpliktelser.

Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och provas minst årligen för nedskrivningsbehov. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

Andra immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar består av egenutvecklade och förvärvade immateriella tillgångar med bestämbara nyttjandeperioder. Dessa tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningen påbörjas när tillgången är tillgänglig för användning.

Koncernens egenutvecklade immateriella tillgångar redovisas endast om följande villkor uppfylls:

- tillgångens utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- den är tekniskt och kommersiellt användbar och det finns tillräckliga resurser för att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången.

Det redovisade värdet för egenutvecklade immateriella tillgångar inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter såsom löner och material. Övriga utgifter för utveckling redovisas som en kostnad när de uppkommer.

Avskrivningstiden bestäms utifrån en nyttjandeperiod som uppgår till mellan fem och tio år. Avskrivning sker i resultaträkningen enligt linjär metod. Nedskrivningsbehov provas årligen enligt beskrivning i avsnittet Nedskrivningar ovan.

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i rapporten över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs.

Materiella tillgångar

Inventarier

Inventarier redovisas till anskaffningsvärden med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning. Avskrivningar samt eventuella utrangeringar och avyttringar redovisas i resultaträkningen. Nyttjandeperioden för inventarier är tre eller fem år. Avskrivningsmetoden, tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Nedskrivningsbehov provas årligen enligt principer beskrivna under avsnittet Nedskrivningar ovan.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden.

Byggnader och mark som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och som används för administrativa syften redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för

ackumulerade avskrivningar och justering på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter på samma plats och i samma skick. Värderingen utförs årligen av en extern oberoende värderingsman. Värdeökningar till följd av omvärdering redovisas normalt mot omvärderingsreserv vilken redovisas som en ökning i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat komponent i eget kapital. Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. I de fall omvärderingen resulterar i en minskning av det redovisade värdet redovisas minskningen i resultaträkningen. Dock redovisas minskningen i övrigt totalresultat till den del det finns eventuellt befintligt saldo i omvärderingsreserven hänförligt till tillgången.

Skillnaden mellan avskrivning baserat på det omvärderade värdet och avskrivning enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel.

Rörelsefastigheterna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 10–100 år på dessa komponenter. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader.

Stomme	100 år
Tak, fasad, fönster	50 år
Stomkompletteringar	40 år
Installationer	40 år
Ytskikt	20 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärden samt nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa båda syften. Initialt redovisas förvaltningsfastigheter till anskaffningskostnad, vilket inkluderar till förvärvet direkt hänförliga utgifter. Förvaltningsfastigheter redovisas till verkligt värde i rapporten över finansiell ställning.

Värdering av fastighetsbeståndet har gjorts av extern värderingsman. Vid värdering används i första hand en ortsprisbaserad bedömning utifrån under året genomförda försäljningar av likvärdiga objekt. Ortspribedömningen har kompletterats med en kassaflödesanalys samt ett nuvärdesberäknat restvärde vid kalkylperiodens slut.

Värdering sker två gånger om året på de flesta fastigheterna, på de övriga en gång om året. Då värdering sker till verkligt värde görs ingen avskrivning på fastigheter.

Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och att anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till det redovisade värdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall en ny komponent tillskapats läggs utgiften till det redovisade värdet. Reparationer kostnadsförs i samband med att utgiften uppkommer.

Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från rapporten över finansiell ställning

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i rapporten över finansiell ställning när företaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från rapporten över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld tas bort från rapporten över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapporten över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Affärstransaktioner på penning-, obligations och aktiemarknaderna redovisas i rapporten över finansiell ställning per affärsdag, vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna. Inlånings- och utlåningstransaktioner redovisas per likviddag. Lånefordringar redovisas i rapporten över finansiell ställning när lånebeloppet utbetalas till låntagaren. Lånelöften redovisas inte i rapporten över finansiell ställning. Dessa har en giltighetstid på tre månader och redovisas som åtagande i noten Ställda säkerheter, eventalförbindelser och eventualtillgångar.

Vid en äkta återköpstransaktion redovisas tillgången fortsatt i den säljande partens rapport över finansiell ställning och erhållen likvid redovisas som skuld. Det sålda värdepapperet redovisas som ställd säkerhet. Värdepapper som lånas ut kvarstår i i rapporten över finansiell ställning som värdepapper och redovisas som ställd säkerhet.

Värdering

IAS 39 Finansiella instrument kräver att derivat värderas till verkligt värde och ger också i övrigt möjlighet att använda verkliga värden i redovisningen.

Finansiella instrument redovisas initialt till instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader förutom för derivat och de instrument som tillhör kategorin finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde över resultaträkningen exklusive transaktionskostnader. Utländska finansiella placeringstillgångar värderas i originalvaluta för att sedan räknas om till balansdagskurs, valutadifferenser som uppstår redovisas som valutaresultat.

Metoder för bestämning av verkligt värde

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Instrument som är noterade på en aktiv marknad återfinns i balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Derivat. Den största delen av koncernens värdepappersinnehav åsätts ett verkligt värde med priser som är noterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter. Värderingstekniker används för derivatinstrument (OTC-derivat). Värderingsteknikerna för OTC-derivat utgörs av analys av diskonterade kassaflöden. De tillämpade värderingsmodellerna kalibreras så att verkligt värde vid första redovisningen uppgår till transaktionspriset och förändring i verkligt värde redovisas sedan löpande utifrån de förändringar som inträffat i de underliggande marknadsriskparametrarna.

Onoterade aktier redovisas till verkligt värde enligt de värderingsprinciper som tillämpas av branschorganisationer i Europa och USA. Posten Aktier och andelar innefattar också tillgångsslaget "Alternativa investeringar". Dessa består av andelar av fonder som köper, utvecklar och säljer onoterade bolag (så kallade private equity) samt hedgefonder. Värderingsunderlag erhålls från respektive fond och värdering följer riktlinjer från European Private Equity och Venture Capital Association.

De onoterade finansiella tillgångarna som värderas till verkligt värde redovisas i nivå 3 i värderingshierarkin i noten Värderingsmetoder för verkligt värde. Innehav i onoterade aktier redovisas till anskaffningsvärde i de fall när ett tillförlitligt verkligt värde inte

kan fastställas. Skälet till att de inte kunnat värderas till verkligt värde på ett tillförlitligt sätt är att det enligt koncernledningen råder alltför stor osäkerhet i de framtida kassaflödena samt den riskjustering som behöver göras på diskonteringsräntan. Företaget har ingen avsikt att avyttra de onoterade aktierna i någon nära framtid. Det redovisade värdet på onoterade aktier vars verkliga värden inte kunna fastställas på ett tillförlitligt sätt uppgår till 10,2 (10,6) Mkr.

Klassificering

Ett finansiellt instruments klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades, men också utifrån de valmöjligheter som finns i IAS 39. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Investeringar i denna kategori redovisas till verkligt värde med resulterande vinst eller förlust redovisad i resultaträkningen under posten Kapitalavkastning, netto.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. I rapporten över finansiell ställning representeras dessa av posterna Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten samt Övriga fordringar. För ytterligare upplysningar se separat avsnitt om utlåning.

Investeringar som hålles till förfall

Investeringar som hålles till förfall är finansiella tillgångar och omfattar räntebärande värdepapper med fasta eller fastställbara betalningar och fastställd löptid som är handlade på en aktiv marknad och som företaget har en uttrycklig avsikt och förmåga att inneha till förfall. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori. Till denna kategori hör bland annat Länsförsäkringar Banks likvidöverskott och innehavet i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB värderas till anskaffningsvärde eftersom de inte tillförlitligt kan värderas till verkligt värde.

Tillgångar i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med orealiserade värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat och ackumulerade i verkligtvärdereserven. Redovisning över resultaträkningen sker när värdeförändringarna realiserar och vid eventuell nedskrivning. Även valutakursdifferenser på monetära poster redovisas i resultaträkningen. En bedömning av om nedskrivnings-

behov föreligger sker inför varje rapportperiods slut. Objektiva omständigheter såsom emittentens kreditvärdighet och utvecklingen på marknaden tas i beaktande för utvärdera framtida kassaflöden.

Vidare redovisas ränta på räntebärande instrument i enlighet med effektivräntemetoden i resultaträkningen likaså utdelning på aktier. För dessa instrument kommer eventuella transaktionskostnader att ingå i anskaffningsvärdet vid redovisningen för första tillfället och därefter ingå vid löpande värdering

Derivat

Alla derivat redovisas till verkligt värde och värderas individuellt. Principen för att redovisa vinst eller förlust beror på om derivaten är specificerade som säkringsinstrument och, om så är fallet, beskaffenheten hos den post som säkras. Vinst och förluster på derivat som inte är säkringsklassificerade redovisas i resultaträkningen.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Till denna kategori hör finansiella skulder som utgör innehav för handel samt andra finansiella skulder som företaget initialt valt att placera i denna kategori enligt den så kallade Fair Value Option.

I denna kategori ingår koncernens derivat med negativt verkligt värde med undantag för derivat som är identifierade och effektiva säkringsinstrument. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till anskaffningsvärde som vid tillämpning av säkringsredovisning justeras för förändringar i verkligt värde med avseende på den säkrade risken (se vidare nedan i avsnittet om säkringsredovisning).

Säkringsredovisning

Koncernens derivatinstrument, som består av ränte- och valutaswappar, FRA-kontrakt och köpta räntecappar, har i sin helhet anskaffats för att säkra de risker för ränte- och valutakurs exponeringar som uppkommer i verksamheten. Samtliga derivat värderas till verkligt värde i rapporten över finansiell ställning.

Länsförsäkringar Bank har valt att tillämpa säkringsredovisning för att undvika missvisande resultateffekter på grund av ekonomiska säkringar. Den säkringsredovisningsstrategi banken definierat och använder sig av är portföljsäkring av verkligt värde i utlånings- och upplåningsportföljen och ett-till-ett-säkring av obligationsportföljerna. Säkringsredovisning till verkligt värde innebär att den säkrade posten värderas till verkligt värde med avseende på den säkrade risken och att förändringen av verkligt värde redovisas över resultaträkningen både för säkringsinstrumentet och för den säkrade posten.

Värdeförändringen på derivatet redovisas i resultaträkningen tillsammans med värdeförändringen på den säkrade posten under Kapitalavkastning, netto.

Även orealiserade värdeförändringar på säkringsinstrumenten redovisas som Kapitalavkastning, netto medan räntekuponger, såväl upplupna som erhållna eller betalda, redovisas bland ränte-

intäkterna om den säkrade posten är en tillgång eller portfölj av tillgångar eller räntekostnaderna om den säkrade posten är en skuld eller portfölj av skulder. Tillämpningen av portföljsäkring baserar sig på den av EU antagna "carve out" versionen av IAS39.

För att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation upprättats och att effektiviteten kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Säkringsredovisning får endast tillämpas om säkringsrelationen kan förväntas vara mycket effektiv och i efterhand ha haft en effektivitet som ligger inom spannet 80-125 procent. I de fall förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda redovisas derivatinstrumentet till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. För ett fåtal ekonomiska säkringar där resultatkonsekvensen av att inte tillämpa säkringsredovisning bedöms som mer begränsad tillämpas inte säkringsredovisning med bakgrund av det administrativa merarbete som säkringsredovisning innebär.

Övriga ekonomiska säkringar består av säkring av valutarisk i upplåningen samt säkring av ränterisk i obligationer som löper med fast ränta. I koncernen finns också säkring med räntetak vid ränterisk i upplåning till rörlig ränta, lånen redovisas till upplupet anskaffningsvärde och räntetaken redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Den portföljmetod som tillämpas innebär att utlåningen och de ränteswappar som används som säkringsinstrument fördelas ut i olika tidsfickor baserat på den kontraktuella tidpunkten för ränteförhandling eller förfall.

Utvärdering av säkringsrelationer sker minst kvartalsvis vid de officiella rapporteringstillfällena, men kan även ske månadsvis vid behov. Varje identifierad säkringsrelation förväntas vara effektiv över säkringsrelationens hela löptid. Effektiviteten testas med två olika metoder, dels en framåtblickande (prospektiv) bedömning dels en tillbakablickande (retrospektiv) utvärdering. Ineffektivitet redovisas i resultaträkningen.

Risker i finansförvaltningen

En redogörelse för marknads-, motparts-, koncentrations- och likviditetsrisker återfinns i not 2.

Utlåning

Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, efter avdrag för nedskrivningar av osäkra fordringar.

Osäker fordran

En lånefordran eller kundfordran anses som osäker om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns annan anledning att förvänta sig att motparten inte kommer att leva upp till sitt åtagande. Den del som täcks av säkerhet anses inte vara osäker fordran.

Nedskrivningar för kreditförluster

Vid varje balansdag bedöms huruvida det finns objektiva omständigheter som tyder på att en finansiell tillgång eller en grupp av finansiella tillgångar behöver skrivas ned. Lån som identifierats som individuellt osäkra och därmed nedskrivningsbara värderas till nuvärde av förväntade framtida kassaflöden inklusive verkligt värde på pant, minus försäljningskostnader diskonterade med den ursprungliga effektiva räntan. För de krediter som inte bedömts ha något individuellt nedskrivningsbehov, identifieras och värderas nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå.

Nedskrivningar sker som avsättning till reserv för kreditförluster. När en finansiell tillgång skrivs ner på grund av kreditförluster används ett avsättningskonto. Om nedskrivningsbehovet minskar i efterföljande perioder återförs maximalt tidigare gjorda nedskrivningar.

Individuella reserver återförs när en lånefordran skrivs bort ur rapporten över finansiell ställning. Nedskrivningar för förluster på garantier redovisas som avsättning.

I resultaträkningen redovisas nedskrivning på lånefordringar som kreditförluster, vilket sker som bortskrivning av under året konstaterade kreditförluster eller som avsättning till reserv för kreditförluster.

Reserveringsmetoder

Individuella reserveringar

- För hushållsexponeringar inom bank och hypoteksverksamheten görs nedskrivningar på individuell nivå, oavsett kreditens storlek, om ett nedskrivningsbehov kan identifieras. Som stöd för bedömningar av de förväntade framtida kassaflöden används information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har justerats för en rad faktorer för att ge neutrala estimat av de förväntade kassaflödena.
- För övriga exponeringar inom bank och hypoteksverksamheten görs en individuell bedömning om lånen uppgår till individuellt väsentliga belopp.
- Inom leasing och avbetalning görs en individuell bedömning oavsett kreditens storlek av alla lån som är förfallna mer än 60 dagar.

Gruppvisa reserveringar

- För hushållsexponeringar inom bank och hypoteksverksamheten görs en reservering på kollektiv nivå när det har inträffat en mätbar minskning av de förväntade framtida kassaflödena från en grupp av lån som på individuell nivå inte befunnits vara nedskrivningsbara. Även vid bestämningen av denna tillkommande gruppvisa reservering används information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har liksom för de individuella nedskrivningarna justerats för en rad faktorer för att ge neutrala estimat av de förväntade kassaflödena.
- För övriga exponeringar inom bank och hypoteksverksamheten, som inte är individuellt väsentliga, genomförs en gruppvis nedskrivning. Den gruppvisa värderingen tar sin utgångspunkt i bolagens erfarenheter och historiska kreditförluster som justeras för att reflektera rådande omständigheter.

- För lånefordringar inom leasing och avbetalning som är förfallna till betalning mer än 20 dagar men mindre än 60 dagar beräknas reserveringsbehovet med ledning av tidigare erfarenheter av storleken på förluster avseende ifrågavarande grupp.

Övertagande av pant

Inom bank och hypoteksverksamheten finns inga övertagna panter, vid obestånd sker en direkt försäljning av panten. Inom leasing och avbetalning övertas panter som sedan säljs, säkerheterna värderas utifrån en extern värdering och redovisning sker genom minskning av nedskrivning för kreditförluster.

Konstaterad förlust

Konstaterade kreditförluster är sådana förluster som är beloppsmässigt slutgiltigt fastställda efter utmätning, ackord eller konkurs. När det gäller lån till privatpersoner, där alla säkerheter är realiserade och bedömning görs att inga ytterligare medel kommer att inkomma, fattar en kreditkommitté beslut om att kreditförlust ska konstateras. Fordran skrivs bort från rapporten för finansiell ställning och redovisas som konstaterad förlust i resultaträkningen vid detta tillfälle.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Bankkoncernens tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas inte som materiella tillgångar då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Istället redovisas leasingavtalen som utlåning till leasetagaren avseende de framtida leasingavgifterna. Initialt redovisas ett belopp som motsvarar nuvärdet av alla minimileasebetalningar som ska erläggas från leasetagaren samt eventuellt garanterat restvärde som tillfaller leasegivaren. Erhållna betalningar från dessa avtal redovisas dels som en amortering av leasingfordran och dels som ränteintäkter.

Koncernen är leasegivare och i liten omfattning även leasetagare i form av externa hyresavtal som klassificeras som operationell leasing och där kostnaderna redovisas som hyra.

I övrigt är koncernen i begränsad omfattning leasetagare av bilar som används i rörelsen och kontorsinventarier. Dessa kostnader redovisas i sin helhet som hyreskostnad. Hyreskostnaderna redovisas linjärt över leasingperioden.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal tas upp som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader, och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal samt bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som man vill aktivera. Med försäljningskostnader avses till exempel provisioner, marknadsföringskostnader, löner och kostnader för säljare som är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Inom skadeförsäkrings-

verksamheten periodiseras den aktiverade kostnaden på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänad premie. Avskrivningstiden överskrider inte tolv månader.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka försäkringsföretaget åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Enligt IFRS 4 Försäkringsavtal, indelas försäkringsavtal efter försäkringsrisken mellan försäkringsavtal och andra avtal. Försäkringsprodukter som inte innebär tillräckligt betydande försäkringsrisk ska klassificeras som andra avtal än försäkringsavtal. Ett analysarbete avseende detta har genomförts hos försäkringsföretagen i koncernen och resulterat i att alla av försäkringsavtal klassificeras med försäkringsrisk. Några försäkringsavtal av mindre värde har identifierats där risken inte överförs till annan part. Då dessa är av marginellt värde har samtliga avtal klassificerats som försäkringsavtal enligt väsentlighetsprincipen.

Försäkringsföretagen i koncernen utför en förlustprövning av förbindelser på sina försäkringsavsättningar för att säkerställa att det redovisade värdet på avsättningarna är tillräckligt högt upptaget med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan koncernens försäkringsbolag och återförsäkrare genom vilka bolaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av bolaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. Mottagen återförsäkring klassificeras på samma sätt.

För avgiven återförsäkring redovisas de förmåner som bolaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar och depåer hos företag som avgivit återförsäkring. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Skulder inom återförsäkring är primärt avräkningar mot länsförsäkringsbolag samt även premier som ska betalas för återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Försäkringsbolagen bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal två gånger per år. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker och Avsättning för oreglerade skador.

Periodens förändring i försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen. Förändringar som förklaras av att avsättningsposterna omräknats till balansdagens valutakurs redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning, netto.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättning för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringsavtal. Vid beräkningen görs en uppskattning av de förväntade kostnaderna för skador som kan komma att inträffa under dessa försäkringars återstående löptid samt förvaltningskostnaderna under denna tid.

Normalt beräknas avsättningen strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. För vissa produkter med liten volym beräknas ej intjänade premier som en andel av premieinkomsten.

Kostnadsuppskattningar bygger på erfarenhet, men hänsyn tas också till såväl den observerade som den prognostiserade utvecklingen av relevanta kostnader.

Med kvardröjande risker menas risken för att försäkringsavtalens ersättningskrav och kostnader inte kommer att kunna täckas av ej intjänade och förväntade premier efter räkenskapsårets utgång.

Om premienivån för redan ingångna försäkringsavtal bedöms som otillräcklig görs en avsättning för kvardröjande risker. I resultaträkningen redovisas periodens förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade kostnaderna för skador som inte är slutreglerade inklusive de skador som inträffat men ännu inte har anmälts till bolaget. Avsättningen inkluderar förväntad, framtida kostnadsökning plus samtliga kostnader för skadereglering och görs för de flesta skador med statistiska metoder. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Posten innefattar även avsättningar för sjukräntor på grund av premiebefrielse. Dessa utgörs av kapitalvärdet av de premier som skulle ha erlagts under den tid premiebefrielsen pågår. Beräkningen sker enligt antaganden om dödlighet, sjuklighet, ränta och driftskostnader som bygger på erfarenhet eller föreskrift från Finansinspektionen.

Med undantag för sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn samt skadelivräntor och sjukräntor så diskonteras inte avsättning för oreglerade skador. För sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn tillämpas diskontering med en ränta om 3,0 procent. Avsättningen för sjuk- och skadelivräntor diskonteras enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder och marknadsvärderas till aktuell ränta enligt FFFS 2008:23. Ränteomvärderingseffekt redovisas som finansiell kostnad eller intäkt.

För trafikförsäkring görs avsättning för skaderegleringskostnader med hjälp av styckkostnader. Avsättning för skaderegleringskostnad för övriga försäkringsgrenar görs proportionellt mot avsättningen för inträffade skadefall.

Avsättning för inträffade men ännu inte inrapporterade skador (IBNR) omfattar kostnader för okända skador. Beloppet är en uppskattning baserad på historiska erfarenheter och skadefall.

Övriga avsättningar

En avsättning redovisas i rapporten över finansiell ställning när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Lånelöften

Ett lånelöfte kan vara

- en ensidig utfästelse från ett företag att ge ut ett lån med på förhand bestämda villkor där låntagaren kan välja om han vill ha lånet eller inte
- ett låneavtal där både företaget och låntagaren är bundna vid villkor för ett lån som börjar löpa vid en viss tidpunkt i framtiden.

Lånelöften redovisas inte i rapporten över finansiell ställning. Låmnade oåterkalleliga lånelöften har en giltighetstid på tre månader och redovisas som ett åtagande i noten Ställda panter, eventualförpliktelser och eventualtillgångar.

Finansiella garantier

Koncernens utställda garantiavtal består huvudsakligen av arrende- och kreditgarantier. Dessa innebär ett åtagande att ersätta innehavaren när denne gör en förlust på grund av att en specifik gäldenär inte fullgjort sina betalningar vid förfall till innehavaren i enlighet med gällande avtalsvillkor.

Finansiella garantiavtal redovisas initialt till verkligt värde, i normalfallet till det belopp som företaget erhållit i ersättning för den utställda garantin. Vid den efterföljande värderingen redovisas skulden för den finansiella garantin till det högre av de belopp som ska redovisas enligt IAS 37 Avsättningar, eventualförpliktelser och eventualtillgångar och det belopp som ursprungligen redovisades efter avdrag för eventuella ackumulerade periodiseringar, som redovisats i enlighet med IAS 18 Intäkter.

Kassaflöden

Kassaflödesrapporten är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

Länsförsäkringar AB-koncernens organisation av riskarbetet

Styrelsen i Länsförsäkringar AB har som styrelse i koncernens moderbolag ett övergripande ansvar för risknivån i koncernen. På motsvarande sätt har styrelser i dotterbolagskoncerner ansvar för riskerna i de delarna av verksamheten. Styrdokument avseende risktagandet antas i legala enheter på skilda nivåer i hela Länsförsäkringar AB-koncernen.

En aggregerad riskbild för koncernen rapporteras till moderbolagets styrelse kvartalsvis.

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen finns ett gemensamt finansutskott på styrelsenivå. Finansutskottet är ett forum för finansiella omvärldsanalyser och makroekonomiska analyser. Utskottet bereder och koordinerar ärenden inom kapitalförvaltningsområdet som ska föreläggas respektive bolags styrelse för beslut. Finansutskottet bevakar även att av styrelserna beslutade placeringsinriktningar och uppsatta mål efterlevs.

Koncernens företagsledning behandlar i sin affärsplanering och i övrigt vid behov koncernens strategiska risker och affärsrisker och fattar beslut om hanteringen av dem – eller lämnar styrelsen förslag om hur de ska hanteras.

På företagsledningsnivå finns en riskkommitté som behandlar övergripande frågor om risktagande, riskhantering och avvägning mellan risktagande och kapitalanvändning inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Föredragande i riskkommittén är Chief Risk Officer, som har en strategisk och normgivande roll för riskkontroll inom hela koncernen.

Operativt hanteras risker inom Länsförsäkringar AB-koncernen i de dotterbolag där respektive risk uppkommer. Försäkringsrisker hanteras inom respektive försäkringsbolag. Risker i försäkringsbolagens placeringstillgångar hanteras av den koncerngemensamma enheten Kapitalförvaltning på uppdrag av försäkringsbolagen och kreditrisker i utlåning hanteras inom bankkoncernen.

Hantering och uppföljningen av skilda risker i den operativa verksamheten sker inom de ramar som fastställs av respektive bolags styrelse och som bryts ned i mer detaljerade regler om behörighet att ta risk och skyldighet att följa upp den.

Inom koncernens sakförsäkringsverksamhet, Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (Länsförsäkringar Sak) med dotterbolag, beslutar respektive styrelse om ramar för risktagandet bland annat genom att fastställa placeringsriktlinjer och hur placeringsportföljerna ska sättas samman av skilda slags tillgångar. Styrelserna beslutar vidare om återförsäkringsskyddets omfattning. För Länsförsäkringar Sak finns en finans- och riskkommitté på ledningsnivå som behandlar nivån på och sammansättningen av risktagandet.

Inom koncernens bankverksamhet, Länsförsäkringar Bank med dotterbolag, beslutar respektive styrelse bland annat kreditpolicy och finanspolicy med riktlinjer för hantering av likviditetsrisker. För Länsförsäkringar Bank finns en Asset Liability Committee som har som huvuduppgift att följa upp Länsförsäkringar Bank-koncernens kapital- och finansfrågor.

Från den operativa verksamheten fristående funktioner som Internrevision, Compliance och Riskkontroll följer upp att verksamheten bedrivs enligt gällande regelverk och inom de ramar som respektive styrelse beslutat.

Inriktning och mål för koncernens styrning av risk

Länsförsäkringar AB-koncernen bedriver på uppdrag av sina ägare utvecklingsverksamhet, serviceverksamhet och affärsverksamhet. Inom affärsverksamheten tillhandahålls finansiella produkter, vilket oundvikligen innebär ett risktagande. Koncernens styrning av risk ska bidra till att säkerställa att finansiella produkter inom prioriterade områden kan tillhandahållas med god avkastning och vid en kontrollerad risknivå.

Förtroendet bland intressenter för koncernens förmåga att fullgöra sina åtaganden är av avgörande betydelse. Detta gäller såväl allmänt som specifikt avseende att säkerställa bankkoncernens och moderbolagets upplåning samt Länsförsäkringar Saks ställning som försäkringsgivare, både för direkt affär och som mottagare av återförsäkring. För Länsförsäkringar AB-koncernen eftersträvas en balans mellan kapitalstyrka och risktagande sådan att minst kreditbetyget A kan försvaras. Detta tjänar som en övergripande indikator på koncernens risktolerans. Koncernens utdelningspolicy anger som en förutsättning för utdelning att kreditbetyget A kan försvaras för koncernens kreditvärderade enheter.

Koncernens verksamhet omfattar såväl skadeförsäkring som livförsäkring och bank. Livförsäkringsverksamheten finns i ett helägt bolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer. Bolaget konsolideras inte i årsredovisningen. Dess risker bärs av bolagets kunder. Livförsäkringsbolagets risker omfattas därför inte av redovisningen i denna not.

Följande karaktäriserar koncernens risktagande:

- Koncernen riktar sig, direkt och genom länsförsäkringsbolagens förmedling, huvudsakligen till privatpersoner och små och medelstora företag, och har få stora engagemang som innebär risk mot stora företag
- Koncernens affärsverksamhet bedrivs i Sverige. Ett undantag har gjorts för djurförsäkring där koncernen eftersträvar, som ett komplement till den svenska marknaden, att utnyttja sin erfarenhet och starka ställning till att successivt utveckla en lönsam verksamhet även i vissa andra länder i norra Europa
- Koncernen har relativt låga självbehåll i skadeförsäkring
- Koncernen handhar för länsförsäkringsgruppens räkning omfattande verksamhet avseende återförsäkring. Verksamheten medför betydande motpartsexponeringar brutto men bedöms inte medföra stora risker netto för koncernen.
- Koncernen tar normalt viss begränsad exponering mot aktiemarknaden i Länsförsäkringar Saks placeringstillgångar, under förutsättning att kapitalstyrkan medger det.
- Utlåningen i koncernens bankverksamhet avser till största delen hushåll och till en mindre del lantbrukare och små och medelstora företag
- Koncernen bedriver inte investment banking-verksamhet

Koncernens exponering för risk

Följande sammanställning ger en bild av koncernens exponering för risk.

SAMMANSTÄLLNING FÖR LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN		
mdr	2009-12-31	Ändring från 2008-12-31
Placeringar	47	6
Aktier och aktierelaterade tillgångar	2	0
Räntebärande tillgångar inkl utlåning till kreditinstitut och kassa/bank	41	8
Fastighetsrelaterade tillgångar	2	0
Övriga placeringstillgångar	2	-2
Utlåning till allmänheten	100	21
<i>Segmentsfördelad:</i>		
Bolån	75	15
Lantbruksutlåning	11	4
Blancolån	4	1
Leasing	4	0
Avbetalning	4	0
Flerbostadshus	1	1
Övrigt	1	0
Återförsäkringsgivare¹⁾	6	0
Övriga tillgångar	5	0
Summa tillgångar	157	27
Eget kapital	8	1
Försäkringsreserver brutto	20	0
Trafik	9	0
Företag och fastighet	1	0
Sjuk och olycksfall	2	0
Djur- och grödaförsäkring	1	0
Övrig direktförsäkring	1	0
Mottagen återförsäkring	6	0
In- och upplåning från allmänheten	37	2
Emitterade värdepapper	61	13
Skulder till kreditinstitut	21	12
Övriga skulder	10	-1
Summa eget kapital och skulder	157	27

¹⁾ Återförsäkringsgivares andel av försäkringstekniska avsättningar och fordringar på återförsäkringsgivare.

Koncernens största riskexponeringar på aggregerad nivå bedöms vara koncernens åtaganden inom trafikförsäkring respektive bolåneverksamheten.

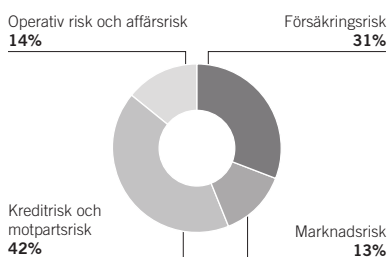
Riskmodellering och rapportering

Den aggregerade riskbild för koncernen som rapporteras till moderbolagets styrelse kvartalsvis framställs med en riskmodell baserad på Basel II-regler och utkast till Solvens II-regler. För beräkning av bankens risker baseras modellen på faktiska kapitalkravsregler under Basel II-regelverket, med kreditrisker beräknade enligt avancerad metod för den största delen av bankkoncernens kreditportfölj. För skadeförsäkringsbolagens försäkringsrisker och marknadsriskerna i skadeförsäkringsbolagen och moderbolaget har i princip utkast till kapitalkravsregler enligt Solvens II för försäkringsbolag använts. Riskmodellen är kalibrerad att visa risken sådan att värre utfall inom

12 månader inträffar med högst 0,5 procent sannolikhet. Antaganden görs om diversifiering mellan och inom huvudrisktyper av ungefär samma storleksordning som i utkast till Solvens II-regler.

I nedanstående diagram visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar AB-koncernen per 2009-12-31 på huvudrisktyper enligt den modell som använts för år 2009. Diversifieringseffekter har fördelats proportionellt mellan försäkringsrisk, kreditrisk, motpartsrisk och marknadsrisk. Fördelningen av total risk mellan huvudsakliga risktyper har varit relativt stabil under året. Andelen kreditrisk har ökat något till följd av att bankverksamheten har vuxit mer än annan verksamhet.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN, RISKPROFIL 2009-12-31

Mer avancerade riskmodeller används inom respektive verksamhet.

Länsförsäkringar Bank beräknar kapitalkrav för en stor del av kreditportföljen enligt avancerad metod, intern riskklassificering IRK, under Basel II-regelverket. Sedan Basel II-regelverket började gälla i februari 2007 har det skett för hushållsexponeringar. Permanenta undantag har erhållits från att använda sådan metod för exponeringar mot stat, kommun, landsting och banker. För övriga delar av kreditportföljen kommer interna modeller att implementeras under perioden fram till 1 januari 2012.

Länsförsäkringar Sak har utvecklat en så kallad DFA-modell för simultan analys av skadeförsäkringsrisker och marknadsrisker. Modeller av den karaktären kan under det kommande regelverket Solvens II, efter godkännande av Finansinspektionen, godkännas för beräkning av legalt kapitalkrav, på motsvarande sätt som kreditriskmodeller under Basel II-reglerna för banker. Länsförsäkringar Sak har för avsikt att omarbota den befintliga DFA-modellen så att den uppfyller de krav som Solvens II ställer och kan godkännas som partiell intern modell.

Risk, kapital och solvens

Styrningen av risktagandet hänger nära samman med styrningen av användningen av koncernens kapital. Årligen i samband med affärsplaneringen, och däremellan då det behövs, tas en plan fram för finansieringen av koncernens verksamhet. Planen, som anger planerad sammansättning av eget kapital och skulder i koncernen, avser att säkerställa att koncernen vid var tid har tillräckligt buffertkapital och tillräcklig likviditet.

Sambandet mellan risker och kapitalbehov tydliggörs även alltmer i de solvenskrav som ställs från det offentliga. Alla enheter inom Länsförsäkringar AB-koncernen uppfyller de kraven.

Koncernens försäkringsbolag hade i flertalet fall en kapitalbas som översteg den lagstadgade erforderliga solvensmarginalen med

flera hundra procent. De av försäkringsbolagen som är rapporteringsskyldiga avseende Finansinspektionens trafikljustest rapporterade betydande kapitalöverskott i förhållande till de krav som det testet ställer. Länsförsäkringar Bank-koncernen hade per 2009-12-31 en kapitaltäckningsgrad på 9,7 procent, att jämföra med det lagstadgade kravet på minst 8 procent. Exklusive de tillägg som övergångsvis tillämpas åren 2007–2009 enligt Basel II-reglerna var kapitaltäckningsgraden 14,8 procent. Den s k primärkapitaltäckningsgraden var 12,5 procent, att jämföra med det mål som ställts upp på 12 procent.

Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv-koncernen är genom Finansinspektionens beslut klassificerad som ett finansiellt konglomerat enligt lagen om finansiella konglomerat. För sådana gäller ett särskilt kapitalkrav. Länsförsäkringar AB-koncernen uppfyller det kravet med god marginal.

Storleken på Länsförsäkringar AB-koncernens riskbärande kapital beror på vilken ansats som väljs för att beräkna det. Skilda ansatser finns exempelvis inom offentliga regelverk och i ratinginstitutens kapitalmodeller. För den riskmodell som används för rapportering i moderbolagets styrelse används vad som visas i nedanstående tabell. Avdraget för bokfört värde av aktierna i Länsförsäkringar Liv korresponderar mot att riskerna i den verksamheten bärs av försäkringstagarna då bolaget drivs enligt ömsesidiga principer och att Länsförsäkringar ABs risk därför kan betraktas vara risken att aktierna förlorar sitt värde. Skillnaden mellan bokfört värde av försäkringstekniska avsättningar och det värde försäkringstekniska avsättningar uppskattas till enligt Solvens II-regler har ökat väsentligt under året på grund av att de långfristiga marknadsräntorna stigit från sin extremt låga nivå i början av år 2009.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNENS BUFFERTKAPITAL

Mkr	2009-12-31	Ändring från 2008-12-31
Eget kapital	8 058	592
Uppskjuten skatt netto	538	211
Efterställda skulder	114	0
Bokfört värde Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	-514	0
Bokfört värde FTA minus FTA enligt Solvens II ¹⁾	791	698
Summa buffertkapital	8 987	1 501

¹⁾ Uppskattning av skillnad mellan bokfört värde för försäkringstekniska avsättningar och det värde de skulle åsättas värderade enligt regler under Solvens II.

Koncernens kapitalstyrka bedöms vara god i förhållande till de risker koncernens verksamhet medför.

INDELNING AV RISK I LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN

Skadeförsäkringsrisk	Livförsäkringsrisk	Marknadsrisk	Motpartsrisk	Kreditrisk i utlåning	Operativ risk	Strategisk risk och affärsrisk, inklusive ryktesrisk	Koncentrations- risk	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk
– Premierisk	– Dödsfallsrisk	– Ränterisk	– Återförsäkringsgivare					
– Reserverisk	– Livsfallsrisk	– Aktierisk	– Motparter i finansiella derivat					
– Katastrofrisk		– Fastighetsrisk	– Övrig motpartsrisk					
		– Kreditspreadrisk						
		– Valutarisk						
		– Övrig marknadsrisk (till exempel råvarurisk)						

Förberedelser för Solvens II

Inom EU pågår ett arbete, Solvens II, med en moderniserad lagstiftning för försäkringsverksamhet. Under år 2009 antogs ett direktiv och nu utarbetas tillämpningsregler. Syftet är att stärka sambandet mellan solvenskraven och riskerna för försäkringsföretaget, ge ökad säkerhet åt försäkringstagarna samt bidra till en stabil och effektiv försäkringsmarknad inom EU. Solvens II betonar vikten av en mer riskbaserad ansats för regleringen av försäkringsbolag. Regler moderniseras bland annat för hur försäkringstekniska avsättningar ska beräknas, hur tillgångar får placeras, hur stor kapitalbuffert försäkringsbolaget ska ha och vilka krav som ställs på hur företagets risker styrs och kontrolleras. Reglerna planeras börja gälla 31 oktober 2012.

Länsförsäkringar AB med dotterbolag har deltagit i förberedelserna för Solvens II i flera år. Efter att behov av åtgärder gicks igenom i en förstudie under år 2008 har ett projekt bedrivits med Solvens II-förberedelser sedan början av år 2009. Projektet växer i omfång under år 2010. Allt fler medarbetare involveras i förberedelserna. I styrgruppen för projektet ingår ledande representanter för verksamheten eftersom de nya reglerna förväntas ha en inverkan på hur verksamheten styrs och följs upp.

Indelning av risk

I det följande beskrivs Länsförsäkringar AB-koncernens (exklusive livförsäkringsverksamheten) samlade risker och hur de styrs och hanteras. Uppgifter lämnas om storleken på exponeringar för skilda risker. Nedanstående uppställning visar den indelning av risk som har beslutats att användas på koncernnivå och i försäkringsbolagen. I bank-koncernen används en indelning som skiljer sig från denna på några mindre väsentliga punkter. Strategisk risk och affärsrisk, inklusive ryktesrisk, behandlas dock inte nedan. Denna kategori av risk definieras som risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och externa rykten. Riskerna hanteras på lednings- och styrelsenivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av koncernens verksamhet, dels i den årliga affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på koncernens marknader så kräver.

Skadeförsäkringsrisk och livförsäkringsrisk

Skadeförsäkringsverksamheten går ut på att överföra risk från försäkringstagaren till försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar in premier från ett stort antal försäkringstagare och förbinder sig att ersätta dem om en försäkrad skadehändelse inträffar. En korrekt prissättning av försäkringsavtalen är avgörande för resultatet i försäkringsverksamheten. Det finns dock en inneboende osäkerhet i försäkringsverksamhet som gör att ogynnsamma resultat kan förekomma. För att hantera denna osäkerhet används återförsäkring för att minska fluktuationen i försäkringsverksamhetens resultat. Försäkringsverksamheten i koncernen består av Sjuk och Olycksfall, Företag och Fastighet, Motorfordon, Trafik, Sjöfart, Luftfart och Transport samt Djurförsäkring och Mottagen återförsäkring. Styrelsen begränsar i tillämpliga fall försäkringsriskerna genom beslut om högsta tillåtna självbehåll för skilda slags försäkringsrisker och om vilka kategorier av återförsäkringsgivare som får användas för avgiven återförsäkring. Skadeförsäkringsrisker består av både premierisker, reservrisker och katastrofrisker.

KÄNSLIGHETSANALYS

Inverkan på vinst före skatt, Mkr	2009	2008
10 % lägre premienivå	-352	-302
10 % ökad skadefrekvens eller högre genomsnittsskada	-239	-196
1 % högre skadeinflation årligen	-663	-803

Premierisker

Premierisken är risken att skade- och driftskostnader för nya skador inte täcks av premieintäkten.

I verksamhetsgrenar som trafik-, olycksfalls- och djurförsäkring adderas en stor mängd oberoende risker, vilket ger en god riskutjämning under förutsättning att premietariffen speglar de verkliga

riskskillnaderna mellan olika grupper i försäkringskollektivet.

Tarifferna och försäkringsvillkoren följs löpande upp och korrigeras vid behov. I övriga verksamhetsgrenar är, vid sidan av premieberäkningen, riskurvalsregler och riskbesiktning de viktigaste instrumenten för att kontrollera premierisken. Bolaget följer även detaljerade interna teckningsriktlinjer (riskurvalsregler) för att säkerställa riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Ett viktigt led i detta är besiktning av nya och befintliga risker. I samband med besiktning genomförs även skadeförebyggande åtgärder i form av rådgivning och installation av förebyggande produkter, vilket ytterligare förbättrar bolagets risk. För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen har koncernen, genom avgiven återförsäkring, försäkrat sig mot risken för mycket stora skador. Koncernens egen kostnad per skadehändelse, självbehållet, och den gräns upp till vilken återförsäkringsskyddet täcker kostnader per skadehändelse, skydd, varierar från produkt till produkt.

ÅTERFÖRSÄKRING PER SKADEHÄNDELSE

Mkr	2009		2008	
	Självbehåll	Skydd	Självbehåll	Skydd
Trafikförsäkring	2	300	2	300
Ansvarsförsäkring	20	300	20	300
Transportförsäkring	10	200	10	200
Olycksfallsförsäkring	20	250	20	250
Marin	10	200	10	200

För enskilda risker med en risksumma överstigande återförsäkringsskyddet köps återförsäkring risk för risk. Huvuddelen av återförsäkringsavtalen löper per kalenderår. Trafikförsäkringens skydd är anpassat till begränsningarna i Trafikskadelagen. För skador inträffade utomlands finns en tilläggsförsäkring som ger ett obegränsat skydd.

UPPSKATTAD SKADEKOSTNAD FÖRE ÅTERFÖRSÄKRING, PER SKADEÅR

	Skadeår						
Mkr	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Summa
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB-koncernen, exkl. livverksamhet							
Vid slutet av skadeåret	2 094	1 333	1 475	1 693	1 771	2 130	
Ett år senare	2 069	1 351	1 633	1 675	1 788		
Två år senare	1 999	1 424	1 567	1 544			
Tre år senare	2 053	1 348	1 520				
Fyra år senare	1 921	1 317					
Fem år senare	1 882						
Sex år senare							
Uppskattad skadekostnad	1 882	1 317	1 520	1 544	1 788	2 130	
Ackumulerade skadeutbetalningar	1 558	1 139	1 321	1 260	1 404	1 337	
Ersättningsreserv	324	178	199	285	384	793	2 162
Ersättningsreserv äldre årgångar							5 740
Ersättningsreserv för mottagen återförsäkring							5 952
Summa ersättningsreserv, brutto							13 854
Skadelivräntereserv, brutto							3 593
Skaderegleringsreserv, brutto							394
Avsättning för oreglerade skador							17 840
Ersättningsreserv, återförsäkrares andel							-5 657
Skadelivräntereserv, återförsäkrares andel							0
Skaderegleringsreserv, återförsäkrares andel							-8
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrares andel							-5 665
Avsättning för oreglerade skador, för egen räkning							12 176

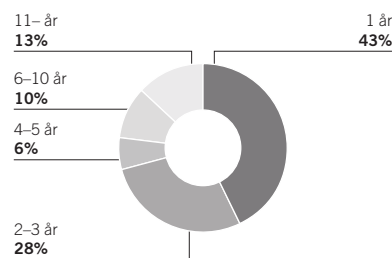
Reservrisker

Reservrisk är risken att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador.

Det totala åtagandet för pågående försäkringar samt för oreglerade skador uppgår till 19,7 mdr. Uppskattningen av kostnaden för de oreglerade skadorna, 18,1 mdr, är förknippad med osäkerhet om vad skadorna, kanske flera år framåt i tiden, kan komma att kosta. Detta är särskilt märkbart inom trafikförsäkringen som utgör merparten av koncernens åtagande. Här finns en stor osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att lagstiftning och myndighetsbeslut kan påverka fördelningen av kostnaderna för trafikskador mellan försäkringsbolagen och samhället samt att utsikterna till rehabilitering i sig är svårbedömda i många fall.

Reservutvecklingen följs löpande med hjälp av olika nyckeltal och med jämförelser med andra försäkringsbolag. Den aktuarialella reservberäkningen utvecklas kontinuerligt så att använda metoder är väl anpassade till förutsättningarna för respektive verksamhetsgren eller del därav. En väsentlig del av uppföljningen är även de regelbundna genomgångar som görs av oreglerade skador. Koncernens försäkringsportfölj har relativt hög duration genom den stora andelen trafikförsäkringsaffär, varför ändringar i skadeinflationen har betydande påverkan på behovet av avsättningar. Följande diagram visar hur nuvärdesberäknade förväntade betalningar på oreglerade skador fördelar sig på löptid.

BERÄKNAD LÖPTIDFÖRDELNING AV NUVÄRDESBERÄKNADE BETALNINGAR PÅ OREGLERADE SKADOR, BRUTTO 2009-12-31

Katastrofrisker

Katastrofrisk avser risken att extrema väderförhållanden, naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter leder till mycket stora skadeutbetalningar.

Koncernen har en låg exponering för katastrofrisker för egen räkning. Koncernen handhar ett för länsförsäkringsgruppen gemensamt återförsäkringsskydd avseende storm och naturkatastrofer. Erfarenheterna från stormen Gudrun år 2005 visade att de katastrofriskmodelleringar som då hade gjorts underskattat följderna för skogsskador. I samarbete med externa institut för riskmodellering har beräkningarna av katastrofrisk förnyats. För år 2008 höjdes skyddet till 7 mdr. Under 2009 har nivån på skyddet varit detsamma som för år 2008. Utöver detta finns en gruppintern återförsäkring för samma slags skador omfattande ytterligare 3 mdr som inträder om skadans storlek överskrider nivån för den externa återförsäkringen.

Marknadsrisker

Marknadsrisker uppstår i Länsförsäkringar AB-koncernen primärt genom beslut om hur skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets

placeringstillgångar ska förvaltas. Marknadsrisker uppkommer även i viss utsträckning i bankkoncernens verksamhet i form av olikheter i räntebindningstider mellan tillgångar och skulder, men sådana marknadsrisker utgör en mindre del av Länsförsäkringar AB-koncernens samlade marknadsrisker.

I förvaltningen av skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets tillgångar används bedömningar av dels möjligheter till god avkastning, dels risknivå både vad gäller att skapa placeringsstrategier och för mer operativa placeringsbeslut. De huvudsakliga tillgångsklasserna i portföljförvaltningen är aktier, räntebärande värdepapper och fastigheter.

En portföljsammansättning definieras som utgångspunkt för hur placeringarna ska fördelas på tillgångsklasser och regioner. Analyser genomförs kontinuerligt av förväntad framtida avkastning och risk för de tillgångsklasser som kan ingå i placeringsportföljerna.

Marknadsrisker i kapitalförvaltningen styrs genom beslut i respektive bolags styrelse om den andel som såsom utgångspunkt ska placeras i resp. tillgångsklass och i vilken utsträckning den faktiska portföljen får avvika från den så definierade portföljen. Styrelserna tar därmed ställning till dels vilken risknivå som ska gälla för placeringsverksamheten, dels vilken frihet som ges för den operativa förvaltningsorganisationen att söka höja avkastningen genom att avvika från den av styrelsen definierade portföljen.

Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att effektivisera förvaltningen samt att nå önskad riskprofil.

KÄNSLIGHETSANALYS

Inverkan på vinst före skatt, Mkr	2009	2008
1% högre räntenivå, nominella räntor	7	-247
1% högre real ränta (inkl. inverkan på skadelivräntor)	19	215
10% lägre aktiekurser	-95	-87
10% lägre fastighetspriser ¹⁾	-12	-28
10% svagare krona	-9	-30

¹⁾ För effekten av ändrade fastighetspriser finns den skillnaden mellan inverkan på vinst och inverkan på eget kapital att effekten av en nedgång av verkligt värde på den kontorsfastighet som koncernen nyttjar redovisas direkt mot eget kapital. En tioprocentig värdeminskning på den fastigheten ger en minskning av eget kapital, efter 26,3 procent schablonskatt, med cirka 169 Mkr.

I den segmentsredovisning som återfinns nedan för specifika riskkategorier avser posten Övrigt till helt övervägande del poster i moderbolaget.

Ränterisk

Ränterisk är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade marknadsräntor.

Med undantag för skadelivräntor fastställs inte värdet av försäkringstekniska åtaganden, enligt gällande redovisningsregler för skadeförsäkring, med utgångspunkt i marknadsräntornas nivå. Den ränterisk som redovisas i känslighetsanalysen avser därför tillgångar, skulder och skadelivräntor.

Den i skadeförsäkringsbolagens placeringstillgångar önskade ränterisken beskrivs och beslutas i ett mål för durationen med ett rebalanseringsintervall. Derivatinstrument som exempelvis ränteswapkontrakt används för att hantera ränterisk.

Bankkoncernen har fastställt en gräns för högsta tillåtna ränterisk som är relativt låg jämfört med den normala totala ränterisken i

hela koncernen. I möjligaste mån ska den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning alternativt via ränteswappar. Det innebär att några tidsgap i princip ej ska finnas. I praktiken är detta en omöjlighet, vilket leder till att styrelsen har fastställt ränterisklimit. Dessa limiter är emellertid så konservativt satta att grundprincipen om matchning ändå ska gälla. Finanspolicyn anger ränterisken såsom effekten av 100 punkters parallellförskjutning av avkastningskurvan. En höjning av marknadsräntorna med en procentenhet skulle i bankkoncernen den 31 december 2009 ha medfört en ökning av nettot på värdet mellan räntebärande tillgångar och skulder, inklusive derivat med 36 (22) Mkr.

Exponeringen för ändrade marknadsräntor i Länsförsäkringar AB-koncernen, framgår av följande tabell utvisande räntebindningstider för fastförräntande tillgångar och skulder, netto.

RÄNTEBINDNINGSTIDER FÖR FASTFÖRRÄNTANDE TILLGÅNGAR OCH SKULDER (INKLUSIVE DERIVAT) NETTO 2009-12-31

Tabellen visar räntefälllostrukturen med bokförda värden.

Mkr	< 1 år	1–5 år	5–10 år	> 10 år	Totalt
Försäkring ¹⁾	316	1 348	180	2 087	3 931
Bank	18 081	2 472	1 389	–	21 942
Övrigt ¹⁾	–420	–114	–	–	–534
Totalt	17 977	3 706	1 569	2 087	25 339

¹⁾ Exklusive placeringar i räntefonder 3 181 Mkr i Försäkring och Övrigt sammantaget och exklusive koncerninterna placeringar i obligationer.

Aktierisk

Aktierisk är risken att värdet av tillgångar minskar på grund av fallande aktiekurser.

Placeringsaktier finns i skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets placeringstillgångar. Exponeringen för aktierisk beslutas med exponering per region och med ett rebalanseringsintervall. Inom vissa valda regioner sker sedan placering med ett flertal förvaltare för att minska förvaltarrisken på en enskild region. För de regioner/marknader som inte blir föremål för investering via flera förvaltare, kan investering ske i önskat marknadsindex.

Sedan slutet av år 2008 har exponeringen för aktiekursrisk hållits på en relativt låg nivå.

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk är risken att värdet av tillgångar minskar på grund av fallande fastighetspriser.

Fastighetsplaceringar i väsentlig utsträckning finns uteslutande i skadeförsäkringsbolagen. Koncernens fastighetsrisk avser till övervägande del ägandet av den kontorsfastighet i Stockholm som koncernen nyttjar för sin verksamhet och vars verkliga värde är cirka 2,3 mdr.

Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk är risken att värdet av tillgångar minskar på grund av ökande differens mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspapper.

Kreditspreadrisken hanteras i styrdokument som anger godkända exponeringar per motpart. Motparten ska ha en kreditvärdering, rating, som anses tillräcklig. Beslut om hur stor del av obligationsportföljen som ska utgöras av obligationer med kreditrisk fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar.

OBLIGATIONSPLACERINGAR FÖRDELADE PÅ RATINGKLASSER 2009-12-31

Mkr	AAA svenska staten	AAA andra stater	AAA övriga	AA	A	BBB eller lägre
Försäkring ¹⁾	3 932	–	255	1 204	914	–
Bank	3 996	–	17 618	–	3 087	–
Övrigt ¹⁾	–	–	–	–	–	–
Totalt	7 928	–	17 873	1 204	4 001	–

¹⁾ Exkl. placeringar i räntefonder 3 181 Mkr i Försäkring och Övrigt sammantaget och exkl. koncerninterna placeringar i obligationer.

I kategorin ”AAA svenska staten” ingår även av svenska staten garanterade värdepapper.

Valutarisk

Valutarisken är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade valutakurser. Koncernens valutaexponeringar av betydelse finns enbart i skadeförsäkringsbolagen.

Beslut om storleken på valutaexponering fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar.

KONCERNENS NETTOEXPONERING I UTLÄNDSK VALUTA

Valuta, motvärde i Mkr	2009-12-31	2008-12-31
EUR	87	–243
USD	–9	247
CHF	–12	257
Övriga valutor	24	36
Summa	90	297

Den totala valutaexponeringen netto uppgick 2009-12-31 till mindre än en procent av totala placeringstillgångar i skadeförsäkringsbolagen och moderbolaget sammantagna.

Motpartsrisiker

Med motpartsrisiker avses här risken att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran, annat än vad gäller bankkoncernens utlåningsverksamhet. Koncernens exponering för motpartsrisiker uppstår främst genom avgiven återförsäkring och genom användning av finansiella derivat.

För att begränsa motpartsriskerna på återförsäkringsgivare finns regler för val av återförsäkringsbolag. Minimikravet vid val av återförsäkrare är bland annat att dessa ska ha minst A-rating enligt ratinginstitutet Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. Därtill eftersträvas en spridning av avgiven återförsäkring på ett flertal återförsäkringsgivare.

EXPONERING PÅ ÅTERFÖRSÄKRARE PER RATINGKATEGORI

Fördelningen avser köpt externt skydd för år 2010.

AAA	AA	A	BBB	BB eller lägre	Totalt
3%	28%	69%	1%	0%	100%

Motpartsrisiker i finansiella derivat hanteras genom regler om godkänd exponering per motpart. Storleken på tillåten exponering beror av motpartens rating. Exponeringarna begränsas genom ISDA-avtal (nettningsavtal) samt tillhörande avtal kring ställande av säkerheter vid vissa uppnådda motpartsexponeringar.

MOTPARTSRISKER I FINANSIELLA DERIVAT FÖRDELADE PÅ RATINGKATEGORIER 2009-12-31

Beräknad med utgångspunkt i derivatens marknadsvärde.

Mkr	AAA	AA	A	BBB eller lägre	Totalt
Försäkring	–	1	23	–	24
Bank	–	99	1 144	–	1 243
Övrigt	–	–	–	–	–
Totalt	–	100	1 167	–	1 267

Det finns inte i någon väsentlig omfattning av motparter ställda säkerheter för koncernens fordringar under finansiella derivat eller återförsäkringskontrakt.

Motpartsrisken uppstår även genom försäkringsbolagens och moderbolagets placeringar på konto i externa bankinstitut, sammantaget drygt 1,7 mdr.

Kreditrisk i utlåningsverksamheten

Kreditrisk i utlåningsverksamheten avser här risken att låntagare inte förmår fullgöra sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Kreditrisk i utlåningsverksamheten avser enbart bankkoncernens verksamhet.

Utlåningsverksamheten i bankkoncernen avser enbart låntagare inom Sverige och består huvudsakligen av bolån, utlåning till lantbrukare, avbetalnings- och leasingverksamhet samt konsumentkrediter utan säkerhet.

Mer än 80 procent av bankkoncernens utlåning består av utlåning till det egna boendet i form av småhus och bostadsrätter. Botenlån med inomlåg underliggande 75 procent av marknadsvärdet vid beviljningstillfället har den största andelen av denna produkttyp. Utlåning sker via de 24 länsförsäkringsbolagen, vilket ger en lokal förankring med närhet till kunden. Låga inomlåg kombinerat med god geografisk spridning och lokal förankring är grundpelare i tillförsäkrandet att utlåningsportföljen håller en hög kreditkvalitet.

Utlåning till lant- och skogsbruk har ökat kraftigt under 2009. Utlåningssegmentet är ett bra komplement till bolånen i och med att en stor andel avser utlåning till det familjeägda lant- och skogsbruket. Tillsammans med bolån motsvarar det omkring 86 (85) procent av den totala utlåningsportföljen i bankkoncernen.

Utlåningen sker efter en omsorgsfull kreditbedömning som i första hand baseras på kundens betalningsförmåga. Bankens styrelse bemyndigar skilda instanser att fatta kreditbeslut inom givna beloppsgränser.

Bankkoncernen beräknar kapitalkrav för samtliga hushållsexponeringar – motsvarande 84 (87) procent av bankkoncernens utlåningsportfölj – enligt den avancerade interna riskklassificeringsmetoden (IRK). För den delen av utlåningsportföljen som avser lantbruk erhöill banken tillstånd i december 2009 att använda IRKs grundläggande metod. Metoden börjar användas under 2010. För övriga exponeringar används tills vidare schablonmetoden.

BANKKONCERNENS UTLÅNING, SEKTORFÖRDELADE 2009-12-31

Lånefordringar, Mkr	Brutto	Nedskrivningar	Netto
Hushållssektor	92 847	–240	92 607
Företagssektor	6 862	–68	6 794
Kreditinstitut	3 216	–	3 216
Offentlig sektor	170	–	170
Övriga	11	–	11
Totalt	103 106	–308	102 798

Beviljade men inte utbetalda lån	812
Beviljade men inte utnyttjade räkningskrediter	1 775
Outnyttjade kortkrediter och finansiella garantier	812

Total kreditriskexponering i bankkoncernens utlåning 106 197

BANKKONCERNENS UTLÅNING, SEGMENTSFÖRDELNING FÖR LÅNEFORDRINGAR

Mkr	2009-12-31	2008-12-31
Bolån	75 035	60 374
Lantbruksutlåning	10 816	6 506
Blancolån	4 383	3 818
Leasing	4 198	3 739
Avbetalning	3 571	3 634
Flerbostadshus	1 358	527
Övrigt	529	273
Kreditinstitut	3 216	9 831
Totalt	103 106	88 702

Den genomsnittliga belåningsgraden i bankkoncernens låneportfölj uppgick till 68 (64) procent och den genomsnittliga engagemang uppgick till 0,9 (0,8) Mkr. 37 (40) procent av kunderna hade ett engagemang under 1 Mkr. Endast 6 (5) procent av kunderna hade ett engagemang över 3 Mkr.

I Länsförsäkringar Hypotek kvalificerar sig i princip all utlåning för att ingå i den säkerställda verksamheten som regleras av lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

BANKKONCERNENS OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR

Mkr	2009-12-31	2008-12-31
Hushållssektor	155	216
Företagssektor	58	38
Totalt	213	255

BANKKONCERNENS FALLERADE LÅNEFORDRINGAR SOM INTE INGÅR I OSÄKRA FORDRINGAR¹⁾

Mkr	2009	2008
Fordringar förfallna 10–19 dgr	0	0
Fordringar förfallna 20–39 dgr	51	60
Fordringar förfallna 40–59 dgr	5	–
Totalt	56	60

¹⁾ Exklusive Wasa Kredit.

En lånefordran anses vara osäker om den har en oreglerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten på andra grunder ej kan leva upp till sitt åtagande. En lånefordran, vars kapital täcks av säkerhet, anses inte vara en osäker fordran. En fallerad lånefordran är en fordran där låntagaren har fallerat mer än 10 dagar. Analysen avser i sin helhet utlåning till allmänhet.

Inom bank verksamheten finns inga lån där villkoren omförhandlats under året och där lånet annars skulle redovisats som osäkert.

Inom leasing och avbetalningsverksamheten görs i mindre utsträckning uppgörelser om betalplaner, om bedömningen är att det gynnar såväl kund som leasegivare.

NEDSKRIVNINGAR I BANKKONCERNENS FORDRINGAR 2009-12-31

Mkr	Individuellt värderade fordringar	Gruppvis värderade fordringar	Totalt
Hushållssektor	99	141	240
Företagssektor	45	23	68
Totalt	144	164	308

Operativ risk

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser.

Varje enhet inom koncernen svarar för att förebygga operativa risker inom sitt ansvarsområde. Riskanalyser genomförs årligen i koncernens enheter. Ett gemensamt systemstöd för rapportering av incidenter, inklusive uppskattning av kostnaden för incidenter, har införts och utvecklas fortlöpande. Kontinuitetsplaner finns upprättade för koncernen och flertalet större enheter, och krisövningar genomförs årligen för att stärka förmågan till krishantering.

Internrevisionen, som rapporterar direkt till moderbolagets och dotterbolagens styrelser, granskar och utvärderar verksamhetens interna styrning.

Koncernens Compliance Officers har till uppgift att identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regel efterlevnad.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisker motverkas primärt genom beslut om högsta exponering per återförsäkringsgivare, per motpart i finansiella derivat och per motpart i bankkoncernens likviditetsförvaltning; fakultativ återförsäkring av försäkrade enskilt mycket stora risker och genom diversifiering av koncernens placeringstillgångar. Koncernens ledning och styrelse tar återkommande del av rapportering om koncernens stora exponeringar och riskkoncentrationer.

Från och med 2004 tecknas merparten av Länsförsäkringars trafikförsäkringsaffär av de lokala länsförsäkringsbolagen. Inträffade skador för affär tecknad fram till och med 2003 avvecklas inom Länsförsäkringar Sak. Reservrisken i koncernens skadeförsäkringsverksamhet är relativt starkt koncentrerad till trafikförsäkringsaffären. Av totala försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring på 19,7 mdr avser 46 procent försäkringsgrenen Trafik.

Bankkoncernens kreditportfölj består till största delen av bolån till privatpersoner och i övrigt primärt av andra lån till privatpersoner och lantbrukare samt leasingverksamhet och bedöms inte innehålla några avsevärda koncentrationsrisker.

Koncernens placeringstillgångar i skadeförsäkringsbolagen och moderbolaget är väsentligen väl diversifierade. En stor placeringstillgång per 2009-12-31 utgjordes av den kontorsfastighet i Stockholm som koncernen nyttjar; dess värde utgjorde cirka 14 procent av värdet av skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets placeringstillgångar sammantagna. De största exponeringarna i övrigt avser de fyra största svenska bankkoncernerna och härrör från investeringar i bostadsobligationer och kortfristiga placeringar av bankkoncernens och moderbolagets likviditet. Den enskilt största aktieplaceringen avser försäkringsbolaget Eureko och utgör cirka tre procent av placeringstillgångarna.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk är risken för att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt.

Utgångspunkten för hanteringen av Länsförsäkringar AB-koncernens likviditetsrisk är att den sker var för sig i respektive dotterföretagskoncern och i moderbolaget, snarare än på koncernnivå. Verksamhetens natur skiljer sig mellan bank och försäkring, och det finns legala restriktioner för omfattningen av interna lån. Likviditetsrisk är för Länsförsäkringar AB-koncernen i praktiken primärt en fråga för Länsförsäkringar Bank-koncernen och moderbolaget. Skadeförsäkringsbolagens likviditetsrisker är små då merparten av placeringstillgångarna är likvida med kort varsel och en betydande del av åtagandena har lång duration.

Bankkoncernen bedriver en aktiv hantering av likviditetsrisker för att säkerställa att finansieringen av utlåningsverksamheten inte hotas. En god spridning av finansieringskällor eftersträvas. Likviditeten planeras kontinuerligt och interna regler om lägsta tillåtna likviditet finns fastlagda.

Länsförsäkringar Banks likviditetsportfölj uppgick till 27,2 mdr per den sista december 2009. Likviditetsportföljen består av placeringar i svenska kronor med mycket hög kreditkvalitet. Likviditetsportföljen hade en fördelning där exponeringen mot staten uppgick till 17% och exponeringen mot säkerställda obligationer uppgick till 65%. Resterande 18% var huvudsakligen svenska bostadscertifikat och svenska bankcertifikat. Mer utförlig information om bankkoncernens likviditet återfinns i Länsförsäkringar Banks årsredovisning.

Länsförsäkringar Sak-koncernens likviditet var vid årsskiftet mycket god. Likvida tillgångar i form av kassa och bank och värdepapper med hög likviditet utgjorde ca 12,9 mdr, medan kortfristiga skulder och betalningar, brutto före återförsäkring, på försäkringskontrakt som beräknas inträffa inom ett år uppgick till 9,0 mdr.

Moderbolagets likviditet påverkas främst av utdelningar och koncernbidrag från dotterbolagen, eventuella behov av tillskott till dotterbolagen, utdelning till ägarna och räntebetalningar på lån. Moderbolaget erhöll under 2008 lån från länsförsäkringsbolag på sammanlagt 1,7 mdr i samband med att ett kapitalmarknadslån om 300 miljoner euro löstes. Moderbolagets likviditet var vid utgången av året god, med kortfristiga räntebärande placeringar och kassa på 678 Mkr.

FÖRFALLOTIDPUNKTER FÖR KONCERNENS INLÅNING OCH UPPLÅNING 2009-12-31

Tabellen visar bokförda värden, Mkr

Redovisat värde	På anfordran	< 12 mån	1–5 år	> 5 år	Utan löptid/ värde- förändring	Totalt
Försäkring	–	–	–	–	–	–
Bank	30 825	55 937	34 551	437	4 852	126 602
Övrig	–	1 971	114	–	–	2 085
Eliminering	–	–1 886	–647	–	–	–2 533
Koncernen	30 825	56 022	34 018	437	4 852	126 154

NOT 3 RESULTAT PER VERKSAMHETSGREN**2009-01-01 – 2009-12-31**

Mkr	Försäkring	Bank	Kapitalförvaltning	Övrig verksamhet	Elimineringar	Totalt
Premieintäkter före avgiven återförsäkring	5 771,5					5 771,5
Återförsäkrars andel av premieintäkter	-2 247,9					-2 247,9
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring	3 523,7					3 523,7
Ränteintäkter		5 320,7				5 320,7
Räntekostnader		-4 172,4			92,8	-4 079,6
Räntenetto		1 148,3			92,8	1 241,1
Kapitalavkastning, netto	445,4	100,5	174,1		-139,8	580,1
Provisionsintäkter	238,4	774,4				1 012,9
Övriga rörelseintäkter	138,7	147,5	262,2	2 219,3	-766,9	2 000,7
Summa rörelseintäkter	4 346,1	2 170,7	436,3	2 219,3	-813,9	8 358,5
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-3 553,0					-3 553,0
Återförsäkrars andel av försäkringsersättningar	1 162,4					1 162,4
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 390,6					-2 390,6
Provisionskostnader	-485,2	-870,2		0,0	2,7	-1 352,7
Personalkostnader	-313,1	-305,1	-50,0	-812,9	7,1	-1 474,0
Övriga administrationskostnader	-731,3	-687,3	-179,4	-1 444,3	804,1	-2 238,2
Kreditförluster		-50,4				-50,4
Övriga kostnader				-100,0		-100,0
Summa kostnader	-3 920,2	-1 913,0	-229,3	-2 357,2	813,9	-7 605,9
Rörelseresultat till företagsledning	425,9	257,7	207,0	-137,9	-	752,6
Avgår omvärdering rörelsefastigheter			-60,1			-60,1
Rörelseresultat i resultaträkningen	425,9	257,7	146,9	-137,9	-	692,5
Skatt						-183,7
Årets resultat						508,9
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	4 342,7	2 159,5	-49,9	1 698,0	208,2	8 358,5
Interna intäkter	3,5	11,2	486,2	521,3	-1 022,1	-
Summa rörelseintäkter	4 346,1	2 170,7	436,3	2 219,3	-813,9	8 358,5

2008-01-01 – 2008-12-31

Mkr	Försäkring	Bank	Kapitalförvaltning	Övrig verksamhet	Elimineringar	Totalt
Premieintäkter före avgiven återförsäkring	5 392,8					5 392,8
Återförsäkrars andel av premieintäkter	-2 368,8					-2 368,8
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring	3 024,0					3 024,0
Ränteintäkter		7 463,2				7 463,2
Räntekostnader		-6 251,7			128,3	-6 123,4
Räntenetto		1 211,5			128,3	1 339,8
Kapitalavkastning, netto	536,6	1,4	-3 674,4		-128,3	-3 264,6
Provisionsintäkter	255,2	806,0				1 061,2
Övriga rörelseintäkter	202,1	150,3	254,3	3 049,4	-1 335,7	2 320,4
Summa rörelseintäkter	4 017,9	2 169,3	-3 420,1	3 049,4	-1 335,7	4 480,8
Försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-3 268,7					-3 268,7
Återförsäkrars andel av försäkringsersättningar	1 315,7					1 315,7
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-1 953,0					-1 953,0
Provisionskostnader	-482,5	-944,4			3,4	-1 423,5
Personalkostnader	-456,0	-331,0	-63,3	-970,2	71,6	-1 749,0
Övriga administrationskostnader	-721,3	-583,8	-172,4	-2 438,5	1 260,7	-2 655,2
Kreditförluster		-65,1				-65,1
Övriga kostnader				-133,7		-133,7
Summa kostnader	-3 612,8	-1 924,2	-235,7	-3 542,4	1 335,7	-7 979,4
Rörelseresultat till företagsledning	405,0	245,0	-3 655,8	-493,0	-	-3 498,7
Avgår omvärdering rörelsefastigheter			103,7			103,7
Rörelseresultat i resultaträkningen	405,0	245,0	-3 552,0	-493,0	-	-3 394,9
Skatt						915,3
Årets resultat						-2 479,6
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	3 960,6	2 153,1	-3 877,3	1 368,0	876,4	4 480,8
Interna intäkter	57,2	16,2	457,2	1 681,4	-2 212,0	-
Summa rörelseintäkter	4 017,9	2 169,3	-3 420,1	3 049,4	-1 335,7	4 480,8

NOT 3 RESULTAT PER VERKSAMHETSGREN, forts.

Intäkterna är huvudsakligen hänförliga till Sverige, en mindre del kommer från Norge och Storbritannien och en liten del från avyttrade rörelser i Lettland och Litauen.

Verksamhetsgren Försäkring avser skade- och livförsäkringsrörelse, livförsäkring utgör endast en mindre del. Även länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring samt avveckling av tidigare tecknad internationell återförsäkring ingår. Största delen av avvecklingsaffären är avyttrad under 2009.

Verksamhetsgren Bank avser inlånings- och utlåningsverksamhet.

Verksamhetsgren Kapitalförvaltning avser koncernens kapitalavkastning exklusive bankens del samt den del som resultatmässigt överförs till försäkringsrörelsen enligt de principer som tillämpas i koncernens försäkringsbolag. Även interna kostnader för kapitalförvaltning ingår. I den interna uppföljningen ingår även värdeförändring på rörelsefastigheter som annars redovisas i övrigt totalresultat.

Verksamhetsgren Övrig verksamhet avser servicetjänster och administration av värdepappersfonder samt kostnader för gemensamma funktioner.

Uppdelningen i verksamhetsgrenar har ändrats jämfört med föregående år. Det beror dels på att principerna i IFRS 8 Rörelsesegment är nya, dels på en ny organisation inom Länsförsäkringar AB-koncernen från 1 januari 2009. Jämförelsesiffrorna har följdändrats där så har varit möjligt. Ändringen i IFRS 8 innebär att segmentsrapporteringen ska följa den struktur som rapporteras till koncernledning och styrelse. Vissa servicekostnader och koncerngemensamma kostnader har till följd av detta flyttats från Försäkring till Övrig verksamhet och kapitalförvaltningsverksamheten har brutits ut till en egen verksamhetsgren. Omorganisationen har inneburit att den serviceverksamhet som tidigare bedrevs i försäkringsrörelsen nu ingår i Övrig verksamhet. Vidare har den värdepappersadministration som tidigare ingick i Bank flyttats till Övrig verksamhet. De medarbetare som ansvarar för den överförda verksamheten är sedan 1 januari 2009 anställda i moderbolaget.

NOT 4 FÖRVÄRV AV RÖRELSE**Förvärv av rörelse 2009**

Under 2009 har Länsförsäkringar AB-koncernen inte gjort något förvärv av rörelse.

Förvärv av rörelse 2008

EFEL Livförsäkring AB och EFEL Skadeförsäkring AB

Den 1 juli 2008 köpte Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB försäkringsverksamheten från Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i form av två bolag, EFEL Livförsäkring AB och EFEL Ska- deförsäkring AB. Den försäkringsverksamhet som förvärvades består av individuella försäkringar och gruppörsäkringar inom liv, sjuk och olycksfall. Anledningen till att verksamheten förvärvades är en fortsatt tillväxtstrategi inom området.

Effekter av förvärven

De under 2008 nybildade bolagen ingick i koncernen under andra halvåret. Under den perioden bidrog livförsäkringsbolaget med 34,0 Mkr och skadeförsäkringsbolaget med 75,2 Mkr till koncernens intäkter och 0,5 Mkr respektive 1,2 Mkr till koncernens resultat efter skatt under 2008. Den totala helårsvolymen mätt i premieinkomst för båda bolagen uppgår till 260 Mkr. Båda bolagen bildades i maj 2008, varför information inte kan lämnas om hur koncernens resultat och intäkter skulle ha påverkats om förvärven hade gjorts i januari 2008.

Det förvärvade företags nettotillgångar vid förvärvstidpunkten

Mkr	Redovisat värde i EFEL Livförsäkring AB före förvärvet	Verkligt värde, justering	Verkligt värde redovisat i koncernen
Immateriella tillgångar		104,1	104,1
Likvida medel	116,8		116,8
Försäkringstekniska avsättningar	-52,9		-52,9
Uppskjuten skatteskuld		-29,1	-29,1
Leverantörsskulder och övriga rörelseskulder	-3,9		-3,9
Netto identifierbara tillgångar och skulder	60,0	75,0	135,0
Koncerngoodwill			35,0
Erlagd köpeskilling, kontant			170,0
Kassa (förvärd)			52,4
Netto kassautflöde			117,6

Det förvärvade företags nettotillgångar vid förvärvstidpunkten

Mkr	Redovisat värde i EFEL Skadeförsäkring AB före förvärvet	Verkligt värde, justering	Verkligt värde redovisat i koncernen
Immateriella tillgångar	13,3	202,2	215,5
Likvida medel	403,3		403,3
Försäkringstekniska avsättningar	-345,7		-345,7
Uppskjuten skatteskuld		-56,6	-56,6
Övriga fordringar och skulder netto	-5,9		-5,9
Netto identifierbara tillgångar och skulder	65,0	145,6	210,6
Koncerngoodwill			144,4
Erlagd köpeskilling, kontant			355,0
Kassa (förvärd)			61,4
Netto kassautflöde			293,6

De immateriella tillgångarna i de förvärvade bolagen består av kundregister, och de skrivs av under fem år. Goodwillvärdena är prövade och bedöms vara verkliga värden.

NOT 5 PREMIEINTÄKTER EFTER AVGIVEN ÅTERFÖRSÄKRING

	2009	2008
Skadeförsäkring		
Premieinkomst direkt försäkring i Sverige	2 852,4	2 730,6
Premieinkomst direkt försäkring övriga EES	508,7	158,3
Premieinkomst mottagen återförsäkring	2 526,8	2 496,2
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-309,8	-207,0
Förändring i avsättning för kvardröjande risker	-73,8	-29,0
Summa premieintäkt före avgiven återförsäkring	5 504,2	5 149,0
Premier för avgiven återförsäkring	-2 313,2	-2 434,0
Återförsäkrars andel av förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	93,5	78,4
Återförsäkrars andel av premieintäkter	-2 219,7	-2 355,6
Summa premieintäkt efter avgiven återförsäkring	3 284,5	2 793,4
Livförsäkring		
Periodisk premieinkomst gruppörsäkring direkt livförsäkring, ej återbäringsberättigade avtal, i Sverige	267,8	203,2
Förändring i livförsäkringsavsättning före avgiven återförsäkring	-0,5	40,5
Summa premieintäkt före avgiven återförsäkring	267,3	243,8
Premier för avgiven återförsäkring	-28,1	-13,2
Summa premieintäkt efter avgiven återförsäkring	239,2	230,6
Summa premieintäkt efter avgiven återförsäkring	3 523,7	3 024,0

NOT 6 RÄNTEINTÄKTER

	2009	2008
Ränteintäkter på utlåning till kreditinstitut	34,4	125,8
Ränteintäkter på utlåning till allmänheten	3 148,9	4 094,5
Ränteintäkter på räntebärande värdepapper	436,2	628,3
Ränteintäkter från derivat		
Säkringsredovisning	1 663,9	2 492,7
Ej säkringsredovisning	37,3	116,7
Övriga ränteintäkter	0,0	5,0
Summa ränteintäkter	5 320,7	7 463,2
varav ränteintäkter på osäkra fodringar	12,4	3,8
varav ränteintäkter från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	3 219,9	4 772,7
Medelränta under året på utlåning till allmänheten	3,5%	5,7%

NOT 7 RÄNTEKOSTNADER

	2009	2008
Räntekostnader för skulder till kreditinstitut	-105,6	-65,7
Räntekostnader för in- och upplåning från allmänheten	-419,7	-1 235,2
Räntekostnader för efterställda skulder	-47,4	-73,5
Räntekostnader för räntebärande värdepapper	-1 646,7	-2 149,0
Räntekostnad från derivat		
Säkringsredovisning	-1 761,3	-2 236,1
Ej säkringsredovisning	-61,3	-352,6
Övriga räntekostnader inklusive insättningsgaranti	-37,6	-11,2
Summa räntekostnader	-4 079,6	-6 123,4
varav räntekostnader från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	-2 349,7	-3 662,9
Medelränta under året på inlåning från allmänheten	1,2%	3,8%

NOT 8 KAPITALAVKASTNING, NETTO

	2009	2008
Ränteintäkter	278,2	488,4
Utdelningar	4,8	141,9
Resultat förvaltningsfastigheter		
Hyresintäkter	12,8	14,5
Kostnader	-12,6	-6,3
Totalt resultat förvaltningsfastigheter	0,2	8,2
Realiserat resultat netto		
Förvaltningsfastigheter	-66,3	-
Aktier och andelar	75,8	-1 588,5
Räntebärande värdepapper	216,9	-1 274,5
Övriga finansiella tillgångar	-33,6	-6,1
Totalt realiserat resultat netto	192,8	-2 869,1
Orealiserat resultat netto		
Förvaltningsfastigheter	-87,8	-13,3
Aktier och andelar	241,7	-1 116,8
Räntebärande värdepapper	-185,7	-656,1
Derivat	-359,9	884,2
Övriga finansiella tillgångar	756,2	-9,6
Totalt orealiserat resultat netto	364,5	-911,5
Valutakursresultat netto	14,2	238,2
Räntekostnader	-167,1	-228,4
Andelar i intresseföretag	1,8	3,8
Av- och nedskrivningar aktier och andelar	-115,5	-10,3
Kapitalförvaltningskostnader	-81,2	-32,1
Ränteskillnadsersättning	27,2	10,1
Kapitalavkastning netto	520,0	-3 160,8

	2009	2008
Vinst/förlust uppdelat per värderingskategori		
Derivatillgångar avsedda för riskhantering, ej säkringsredovisning	-564,9	1 192,5
Övriga finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen	614,3	-3 856,9
Derivatskulder avsedda för riskhantering, ej säkringsredovisning	28,7	52,3
Övriga finansiella skulder till verkligt värde via resultaträkningen	-3,9	-
Finansiella tillgångar som kan säljas	68,3	9,9
Lånefordringar och kundfordringar	16,9	11,3
Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde	470,6	-1 158,1
Förändring i verkligt värde på derivat som är säkringsinstrument i en säkring av verkligt värde	71,9	-360,6
Förändring i verkligt värde på säkrad post med avseende på den säkrade risken i säkringar av verkligt värde	-85,9	352,2
Poster som ej fördelas på kategori		
Valutakursresultat	11,8	238,2
Räntenetto	-107,9	260,0
Utdelningar	3,8	141,9
Av- och nedskrivningar av aktier och andelar	-115,5	-10,3
Kapitalförvaltningskostnader	-81,2	-32,1
Icke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning netto	193,1	-1,2
Summa kapitalavkastning netto	520,0	-3 160,8

NOT 9 PROVISIONSINTÄKTER

	2009	2008
Betalningsförmedlingsprovisioner	75,4	71,0
Utlåningsprovisioner	67,2	63,5
Inlåningsprovisioner	6,6	4,9
Värdepappersprovisioner	558,3	597,6
Kortverksamhet	67,0	70,2
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	238,4	255,2
Övriga provisioner	-0,0	-1,2
Summa provisionsintäkter	1 012,9	1 061,2
varav provisionsintäkter från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	141,0	138,7

NOT 10 ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

	2009	2008
Serviceintäkter länsförsäkringsbolagen	1 140,0	1 248,0
Övriga serviceintäkter	602,9	812,5
Övriga intäkter	257,8	259,8
Summa övriga rörelseintäkter	2 000,7	2 320,4

NOT 11 FÖRSÄKRINGERSÄTTNINGAR

	2009			2008		
	Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring	Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring
Skadeförsäkring						
Utbetalda försäkringsersättningar	-3 658,4	1 046,9	-2 611,4	-3 211,8	1 247,1	-1 964,7
Utbetalda livräntor	70,3	-	70,3	-202,4	-	-202,4
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	328,8	101,0	429,8	882,8	489,3	1 372,1
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador	-99,5	-	-99,5	-549,5	-430,2	-979,6
Summa	-3 358,8	1 147,9	-2 210,9	-3 080,9	1 306,3	-1 774,7
Livförsäkring						
Utbetalda försäkringsersättningar	-182,7	18,2	-164,5	-159,0	6,7	-152,3
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-11,5	-3,7	-15,2	-28,8	2,8	-26,0
Summa	-194,2	14,5	-179,7	-187,8	9,5	-178,3
Summa skadeförsäkring och livförsäkring	-3 553,0	1 162,4	-2 390,6	-3 268,7	1 315,7	-1 953,0

NOT 12 PROVISIONSKOSTNADER

	2009	2008
Betalningsförmedlingsprovisioner	-78,1	-73,1
Värdepappersprovisioner	-299,6	-351,2
Kortverksamhet	-70,3	-57,3
Ersättning till Länsförsäkringsbolag	-459,8	-489,3
Provisioner direkt försäkring	-140,1	-127,5
Provisioner mottagen återförsäkring	-259,2	-276,3
Övriga provisioner	-45,6	-48,8
Summa provisionskostnader	-1 352,7	-1 423,5
varav provisionskostnader från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	-412,4	-448,9

Ersättningen till länsförsäkringsbolagen avser deras arbete med bankkoncernens kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde. Denna lösning skapar en lokal närvaro och marknadskännedom. Ur kundens perspektiv uppträder länsförsäkringsbolagen som lokala banker. Uppdraget och därtill hörande frågor samt ersättning regleras i samarbetsavtal mellan parterna.

Bankersättningen beräknas i huvudsak som skillnaden mellan en fastställd internränta och kundräntan beräknad på respektive bolags förvaltade in- och utlåningsvolym. För förvaltade fondvolym utgår en procentuell ersättning baserad på marknadsvärdet och fondens förvaltningsavgift.

NOT 13 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

Medelantal anställda	2009	2008
Sverige		
Män	648	675
Kvinnor	689	728
Summa Sverige	1 337	1 403
Litauen		
Män	9	9
Kvinnor	7	7
Summa Litauen	16	16
Lettland		
Män	7	7
Kvinnor	6	6
Summa Lettland	13	13
Norge		
Män	1	1
Kvinnor	1	1
Summa Norge	2	2
Storbritannien		
Män	16	5
Kvinnor	49	51
Summa Storbritannien	65	56
Totalt antal anställda		
Män	681	697
Kvinnor	752	793
Totalt	1 433	1 490

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader

Styrelse och ledande befattningshavare, 33 (32)	2009	2008
Löner och ersättningar	55,6	51,3
varav rörlig ersättning	4,9	5,7
Sociala kostnader	47,2	39,3
varav pensionskostnader	23,5	18,6
Summa	102,8	90,6

Övriga medarbetare	2009	2008
Löner och ersättningar	743,5	859,3
varav rörlig ersättning	31,1	23,7
Sociala kostnader	480,7	674,8
varav pensionskostnader	210,5	323,0
Summa	1 224,2	1 534,1

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	2009	2008
Löner och ersättningar	799,1	910,6
varav rörlig ersättning	35,9	29,4
Sociala kostnader	527,9	714,2
varav pensionskostnader	234,0	341,6
Summa	1 327,0	1 624,7

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning kan utgå till samtliga medarbetare och chefer. En grundförutsättning för utfall av rörlig ersättning är att Länsförsäkringar AB-koncernen visar positivt resultat före skatt. Hälften av ersättningen baseras på att de gemensamma målen i Länsförsäkringar AB-koncernens affärsplan överträffas och den andra hälften på i vilken grad de individuella målen i målkontraktet uppnås. För chefer på nivå 1 och 2 är maximalt belopp två månadslöner och för chefer på nivå 3 och 4 kan maximalt en månadslön utfalla. Belopp som kan utfalla för medarbetare är om förutsättningarna uppfylls maximerat till 12 000 kronor. Utöver ovanstående finns ett fåtal specialister som har bonusavtal där maximalt utfall är fyra eller sex månadslöner.

Av ovanstående belopp avseende rörlig ersättning är 7,1 (10,8) Mkr hänförliga till försäkringsrörelsen och resterande 28,8 (18,4) Mkr hänförliga till övrig verksamhet.

Kostnader för avveckling av personal i samband med omorganisation

För 2008 ingår i ovanstående belopp för löner, ersättningar och sociala kostnader, kostnader för avveckling av personal i samband med omorganisation med 112,6 Mkr avseende lön och 227,0 Mkr avseende sociala kostnader varav 150,3 Mkr utgör pensionskostnader. Motsvarande kostnader finns inte 2009.

Sjukfrånvaro, %	2009	2008
Totalt av sammanlagd arbetstid	2,6	3,4
Totalt av sammanlagd arbetstid män	1,6	1,9
Totalt av sammanlagd arbetstid kvinnor	3,4	4,7
Frånvaro för anställda i åldern 29 år eller yngre	3,0	2,8
Frånvaro för anställda i åldrarna 30–49 år	2,3	3,2
Frånvaro för anställda i åldern 50 år eller äldre	2,9	3,9
Andel av frånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	36,9	50,9

NOT 13 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR, forts.**Ersättningar till styrelsen**

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbets-tagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören består av grundlön och övriga förmåner. För andra ledande befattningshavare utgörs ersättningen av grundlön, rörlig ersättning och övriga förmåner. Rörlig ersättning är maximerad till två månadslöner för andra ledande befattningshavare. Pensionsförmåner samt övriga förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. För andra ledande befattningshavare en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. Alternativt gäller för andra ledande befattningshavare en ömsesidig uppsägningstid om tre månader och vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tjugofyra månadslöner.

Pensioner

Pensionsåldern för ledande befattningshavare är 60 eller 62 år. Pensionen mellan 60 respektive 62 och 65 år är avgiftsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön menas den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden. Pensionskostnaden för avgiftsbestämda pensioner är för ledande befattningshavare 49 procent i förhållande till pensionsgrundande lön.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättning till verkställande direktören bereds av en ersättningskommitté och beslutas därefter i styrelsen. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av verkställande direktören enligt principer för löner och villkor för ledande befattningshavare som beslutats av bolagsstämman.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är koncernens policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidrar till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

En prestationsbaserad ersättning om motsvarande högst två månadslöner per år kan utgå, dock inte för verkställande direktören som inte har rörlig ersättning. Maximalt 50 procent utfaller om de gemensamma målen i affärsplanen för Länsförsäkringar AB överträffas och maximalt 50 procent utfaller baserat på individuella mål. En grundförutsättning för att rörlig ersättning ska utgå är att Länsförsäkringar AB-koncernen redovisar positivt resultat före skatt för det räkenskapsår ersättningen avser. Bolagsstämmans beslut rörande rörlig ersättning innebär en sänkning av maximalt utfall från fem till två månadslöner.

Pension

Pensionslösningen ska vara helt premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen. En övergång till denna policy ska ske successivt och så snart som möjligt. För närvarande erbjuds personer i företagsledningen sänkt pensionsålder till 60 eller 62 år. Pensionen mellan 60 respektive 62 och 65 år är avgiftsbestämd. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden.

Övriga förmåner

Vid sidan av ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, dock utan bruttolöneavdrag, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till styrelse, VD och vVD	2009	2008
Styrelseledamöter	47,8	71,6
Vd och vvar	11,2	13,1
Summa lån till styrelse, VD och vVD	59,0	84,7

Beviljade lån består av personallån och av övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Ränteförmån räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppen för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Antal kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2009-12-31	2008-12-31
Styrelseledamöter	13	19
Andra ledande befattningshavare	38	41

NOT 14 ARVODEN OCH KOSTNADSERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2009	2008
KPMG AB		
– revisionsuppdrag	10,8	12,0
– andra uppdrag	6,8	4,4
SET Revisionsbyrå AB		
– revisionsuppdrag	–	0,2
– andra uppdrag	–	–
Deloitte		
– revisionsuppdrag	0,5	0,6
Summa revisionsarvode	18,1	17,1

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

NOT 15 ÖVRIGA ADMINISTRATIONSKOSTNADER

	2009	2008
Övriga administrationskostnader		
Lokalkostnader	–148,7	–126,0
Avskrivningar	–267,6	–204,7
IT-kostnader	–1 058,1	–989,7
Konsultkostnader	–267,9	–419,7
Marknadsföring	–120,3	–172,4
Övriga administrationskostnader	–375,5	–742,8
Summa övriga administrationskostnader	–2 238,2	–2 655,2

Funktionsindelade administrationskostnader i försäkringsrörelsen

Kostnader för anskaffning	–487,3	–387,4
Kostnader för administration	–598,4	–954,7
Kostnader för skadereglering	–244,2	–320,1
Kostnader i kapital- och fastighetsförvaltning	–122,4	–82,5
Summa funktionsindelade administrationskostnader i försäkringsrörelsen	–1 452,3	–1 744,6

NOT 16 KREDITFÖRLUSTER NETTO

	2009	2008
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	–92,4	–61,1
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	77,6	58,4
Årets nedskrivning för kreditförluster	–37,4	–71,4
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	–90,2	35,7
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	22,6	26,3
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar	–119,8	–12,2
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	–	–5,3
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	–	–
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	63,7	–52,5
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	63,7	–57,7
Årets nettokostnad för infriande av garantier	5,7	4,8
Årets nettokostnad för kreditförluster	–50,4	–65,1

Samtliga uppgifter avser fordringar på allmänheten.

NOT 17 ÖVRIGA KOSTNADER

	2009	2008
Varumärkesbreddning	-100,0	-100,0
Övriga kostnader	–	-33,7
Summa övriga kostnader	-100,0	-133,7

NOT 18 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	2009	2008
Aktuell skatt		
Periodens skattekostnad	-6,3	-9,6
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	0,0	4,9
Summa aktuell skatt	-6,3	-4,7

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	22,4	413,2
Uppskjuten skatteintäkt i under året aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	–	506,9
Uppskjuten skattekostnad till följd av utnyttjande av tidigare aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	-199,7	–
Summa uppskjuten skatt	-177,3	920,0
Totalt redovisad skattekostnad	-183,6	915,3

Avstämning av effektiv skattesats

Resultat före skatt	692,5	-3 394,9
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	-182,1	950,6
Effekt av andra skattesatser för utländska bolag	0,1	-0,3
Skatt ej avdragsgilla kostnader	-56,6	-55,2
Skatt ej skattepliktiga intäkter	89,0	10,0
Ökning av underskottsavdrag utan motsvarande aktivering av uppskjuten skatt	–	-0,2
Utnyttjande av ej aktiverade underskottsavdrag	0,4	3,0
Skatt hänförlig till tidigare år	-24,8	5,7
Ändrade skattesatser	–	1,7
Övrigt	-9,6	-0,1
Summa skatt på årets resultat	-183,6	915,3
Gällande skattesats	26,3%	28%
Effektiv skattesats	26,5%	27%

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Omvärdering av rörelsefastigheter	-15,8	32,1
Kassafliödessäkring	–	-5,7
Finansiella tillgångar som kan säljas	-12,5	3,8
Summa skatt hänförlig till övrigt totalresultat	-28,3	30,2

NOT 21 ANDRA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och förvärvade immateriella tillgångar

Aktiverade utgifter	Internt upparbetade IT-system	Förvärvade IT-system	Förvärvade kundbaserade tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde				
Ingående anskaffningsvärde 2008-01-01	646,1	76,5	410,5	1 133,2
Årets avyttringar/utrangeringar	-11,0	–	–	-11,0
Årets valutakursdifferenser	–	-1,0	-24,6	-25,6
Årets anskaffningar	155,3	49,1	306,3	510,7
Utgående anskaffningsvärde 2008-12-31	790,5	124,6	692,3	1 607,4
Ingående anskaffningsvärde 2009-01-01	790,5	124,6	692,3	1 607,4
Årets avyttringar/utrangeringar	–	-39,3	-6,5	-45,8
Årets valutakursdifferenser	0,1	–	–	0,1
Årets anskaffningar	101,3	27,5	0,0	128,8
Utgående anskaffningsvärde 2009-12-31	891,9	112,8	685,9	1 690,6

NOT 19 RESULTAT PER AKTIE

	2009-12-31	2008-12-31
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare, Mkr	508,9	-2 479,6
Antal aktier	6 297 583	6 297 583
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor	81	-394

Resultat per aktie har beräknats som årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare dividerat med genomsnittligt antal aktier. Då potentiella stamaktier varken har förekommit under redovisade perioder eller existerar på balansdagen finns ingen tidigare eller framtida utspädning.

NOT 20 GOODWILL

Aktiverade anskaffningskostnader för goodwill	2009	2008
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	350,6	164,8
Justering av ingående anskaffningsvärde	–	29,0
Rörelseförvärv	–	179,4
Valutakursdifferenser	2,5	-22,5
Utgående anskaffningsvärde 31 december	353,1	350,6
Redovisat värde vid årets slut	353,1	350,6

Inga nedskrivningar har gjorts. Värdet på goodwillen har prövats per 2009-12-31.

	EFEL Liv/Skade- försäkring	Agria Pet Insurance
Antaganden vid prövning av värdet		
Långsiktig tillväxt, %	2,0	2,0
Diskonteringsränta, %	3,5	12,8
Skadekostnadsprocent, livförsäkring	78	–
Skadekostnadsprocent, skadeförsäkring	62	–
Valutakurs GBP/SEK	–	11,6

Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB förvärvade två försäkringsbolag 2008 med gruppliv- respektive gruppsjukförsäkringar. Den förvärvade goodwillen består huvudsakligen av förväntade synergieffekter. EFEL Livförsäkrings AB med en förvärvad goodwill på 35,0 Mkr har överfört hela sitt bestånd till Länsförsäkringar Gruppliv AB under 2009. Med anledning härav har även motsvarande goodwill förts över till Länsförsäkringar Gruppliv. Det andra bolaget, EFEL Skadeförsäkring AB, med en goodwill på 144,4 Mkr kommer att fusioneras med Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB under 2010. För mer information, se not 4 Förvärv av rörelse.

Resterande goodwill på 173,7 (171,2) Mkr hänför sig till Försäkringsaktiebolaget Agrias förvärv av det engelska säljbolaget Agria Pet Insurance Ltd 2007. Syftet med förvärvet var att kunna etablera Agrias djurförsäkring på den brittiska marknaden. Goodwillposten består av kundrelationer, produkter och kunskande i organisationen.

NOT 21 ANDRA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, forts.

Aktiverade utgifter	Internt upparbetade IT-system	Förvärvade IT-system	Förvärvade kundbaserade tillgångar	Totalt
Avskrivningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar 2008-01-01	-291,0	-19,6	-57,3	-367,9
Årets valutakursdifferenser	-	-	1,1	1,1
Årets avskrivningar	-49,2	-18,2	-80,4	-147,8
Utgående ackumulerade avskrivningar 2008-12-31	-340,2	-37,8	-136,5	-514,5
Ingående ackumulerade avskrivningar 2009-01-01	-340,2	-37,8	-136,4	-514,4
Årets avyttringar/utrangeringar	-	2,1	4,8	6,9
Årets valutakursdifferenser	-0,0	-	-	-
Årets avskrivningar	-90,8	-10,4	-91,9	-193,2
Utgående ackumulerade avskrivningar 2009-12-31	-431,0	-46,2	-223,5	-700,7
Nedskrivningar				
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2008-01-01	-65,8	-0,1	-	-65,9
Årets nedskrivningar	-	-20,7	-	-20,7
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2008-12-31	-65,8	-20,8	-	-86,6
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2009-01-01	-65,8	-20,8	-	-86,6
Årets nedskrivningar	-24,3	-8,0	-	-32,3
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2009-12-31	-90,1	-28,8	-	-118,9
Redovisat värde den 31 december				
2008	384,5	65,8	555,8	1 006,0
2009	370,8	37,8	462,4	870,9

Återstående avskrivningstid är fem år utom för kundbaserade system som är åtta år. Samtliga avskrivningar redovisas i resultaträkningen som övriga administrationskostnader.

Nedskrivningarna 2008 och 2009 av förvärvade IT-system avser ett internt uppföljnings- och rapporteringssystem. Nedskrivningen 2009 av internt upparbetade IT-system avser ett systempaket för djurförsäkring.

NOT 22 MATERIELLA TILLGÅNGAR

	2009	2008
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	423,5	477,7
Avyttringar/utrangeringar	-94,8	-89,5
Årets anskaffningar	44,4	37,0
Valutakursdifferenser	0,2	-1,7
Utgående anskaffningsvärden 31 december	373,3	423,5
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-322,7	-373,3
Ackumulerade avskrivningar på förvärv	-	-0,0
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar/utrangeringar	86,3	84,6
Årets avskrivningar	-38,8	-35,2
Valutakursdifferenser	-0,1	1,2
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-275,4	-322,7
Redovisat värde vid årets slut	97,8	100,7

Inga nedskrivningar har gjorts.

NOT 23 RÖRELSEFASTIGHETER

Koncernen tillämpar omvärderingsmetoden för koncernens rörelsefastigheter.

	Efter omvärdering 2009-12-31	Före omvärdering 2009-12-31	Efter omvärdering 2008-12-31	Före omvärdering 2008-12-31
Anskaffningsvärden, omvärderat	2 512,6	2 446,8	2 355,1	2 465,8
Ackumulerade avskrivningar	-215,4	-209,8	-149,9	-156,9
Redovisat värde	2 297,2	2 237,1	2 205,2	2 308,9
Verkligt värde	2 297,2		2 205,2	
Omvärderat avskrivet anskaffningsvärde	2009-12-31	2008-12-31		
Ingående balans	2 205,2	2 363,0		
Aktiverade förbättringar	89,9	1,3		
Nedskrivning	-	-1,8		
Avyttringar	-5,2	-1,7		
Årets planmässiga avskrivningar före omvärdering	-52,8	-51,9		
Omvärdering av rörelsefastigheter	60,1	-103,7		
Utgående balans	2 297,2	2 205,2		
Historiska anskaffningsvärdet minskade med planmässiga avskrivningar	1 986,4	1 953,1		
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserv	44,3	-76,5		
Taxeringsvärden	981,0	986,2		
Antaganden vid värdering till verkligt värde	2009	2008		
Aktuell hyresintäkt / marknadshyra, tkr	143 728/157 926	147 607/154 745		
Kalkylränta vid diskontering, procent	8,0	8,2		
Direktavkastningskrav, procent	5,9	6,0		

Fastigheterna har värderats externt av värderingsföretaget CB Ricard Ellis. Verkliga värden har beräknats med användande av en ortsprismetod och en avkastningsbaserad kassaflödesmetod per senaste årsskifte. 2008 ingick tre fritidsfastigheter med ett redovisat värde på 3,8 Mkr. Dessa värderades internt. Av ursprungligen sex fritidsfastigheter såldes tre under 2008 och resterande tre under 2009. Koncernen har inga lånekostnader för rörelsefastigheterna.

NOT 24 AKTIER I LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV FÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAG (PUBL)

	Organisations- nummer	Säte	Antal andelar	Kapital- andel, %	Eget kapital	Resultat	Bokfört värde 2009-12-31	Bokfört värde 2008-12-31
Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	516401-6627	Stockholm	8 000	100	27 338	17 922	514,5	514,5

Eget kapital och resultat avser Länsförsäkringar Liv-koncernen.

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) men det konsolideras inte. Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Länsförsäkringar AB. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Den livförsäkringsverksamhet, som bedrivs enligt ömsesidiga principer genom Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) och vars resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna, redovisas inte enligt förvärvsmetoden då det inte är möjligt att utöva

kontroll i syfte att erhålla ekonomiska fördelar från ett sådant livförsäkringsbolag.

Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) klassificeras som innehav som kan säljas. Aktierna har värderats till sitt anskaffningsvärde. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering, utan värdering har även efter förvärvet gjorts till anskaffningsvärdet varvid löpande prövning sker om nedskrivningsbehov föreligger. Denna prövning har inte föranlett någon nedskrivning.

NOT 25 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	2009-12-31	2008-12-31
Redovisat värde vid årets ingång	20,9	17,4
Avyttring av intresseföretag	0,0	-0,3
Andel i intresseföretagets resultat	2,3	3,0
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	-0,5	0,8
Summa aktier och andelar i intresseföretag	22,7	20,9

Akkumulerade nedskrivningar uppgår till 3,7 (3,8) Mkr.

	Organisations- nummer	Säte	Antal andelar	Kapital- andel, %	Bokfört värde 2009-12-31	Bokfört värde 2008-12-31
Länsförsäkringsbolagens Fastighets HB Humlegården	916604-6459	Stockholm	188 722	29,1	0,0	0,0
Consulting AB Lennemark och Andersson	556131-2223	Örebro	1 582	28,8	12,0	9,4
European Alliance Partners Company AG	CH-0203026423-1	Zürich, Schweiz	12 331	16,7	9,0	10,2
Svenska Elitskon AB	556549-7012	Umeå	–	–	–	0,0
Svenska Andelshästar AB	556536-9633	Uppsala	400	40,0	0,2	0,2
Häst i Västerås AB	556687-6420	Västerås	–	–	–	0,0
Trofast Veterinärt IT-stöd AB	556598-0983	Hallstahammar	5 000	45,0	1,4	1,1
Summa					22,7	20,9

Finansiell information i sammandrag avseende intresseföretagen

	2009	2008
Intäkter	37,7	33,7
Resultat	2,3	3,0
Tillgångar	36,3	229,5
Skulder	16,3	209,8
Eget kapital	22,7	19,7

Beloppen ovan avser enbart koncernens ägarandel.

Samtliga aktier och andelar är onoterade. Svenska Elitskon AB och Häst i Västerås AB har avyttrats under året. Samtliga intresseföretag tillämpar kalenderåret som räkenskapsår.

Koncernen anses ha ett betydande inflytande i European Alliance Partners Company AG trots att ägarandelen understiger 20 procent. Anledningen är att ägarföretaget är representerat i bolagets styrelse och därmed har rättighet (men inte skyldighet) att delta i alla beslut som fattas i bolaget, inklusive strategiska frågor och frågor som rör riktlinjer, budget, verksamhetsplaner och liknande. Vidare sker ett stort utbyte av information med bolaget.

NOT 26 FÖRVALTNINGSFASTIGHETER

	Anskaffnings- värde	Verkligt värde	Ytvakans- grad	Direkt- avkastning	Värde- effekt
Förvaltningsfastigheter per 2009-12-31	26,3	118,0	0,0%	-1,2%	-41,0
Förvaltningsfastigheter per 2008-12-31	30,5	280,2	0,0%	2,9%	-112,4

Värdeeffekten avser förändring av verkligt värde om direktavkastningskravet höjs med två procentenheter.

NOT 26 FÖRVALTNINGSFASTIGHETER, forts.**Periodens värdeförändring**

	Anskaffningsvärde		Verkligt värde	
	2009	2008	2009	2008
Ingående balans 1 januari	30,5	30,3	280,2	287,0
Förvärv	0,6	1,8	–	–
Investering i befintliga fastigheter	4,2	4,7	4,2	–
Avyttringar	–9,0	–	–180,0	–
Resultat från justeringar av verkligt värde	–	–6,3	13,6	–6,8
Utgående balans 31 december	26,3	30,5	118,0	280,2

	2009-12-31	2008-12-31
Taxeringsvärde	134,2	207,5

Fastigheterna är belägna i Stockholms kommun. Ingen del av fastigheterna används i den egna rörelsen, de hyrs ut till externa hyresgäster.

Fastigheterna har värderats externt av värderingsföretaget CB Ricard Ellis. Verkliga värden har beräknats med användning av ortsprismetoden och en avkastningsbaserad kassaflödesmetod. Kassaflödesmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden i form av driftsnetto samt nuvärdet av bedömt restvärde.

Antaganden vid värdering till verkligt värde

Typ av fastighet	Aktuell hyresintäkt/marknadshyra, tkr		Kalkylränta vid diskontering, procent		Direktavkastningskrav, procent	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Bostadsfastigheter	4 636/4 680	13 994/14 008	4,7	4,7–5,0	2,6	2,7–3,0
Kontorsfastighet	560/781	–	9,7	–	7,5	–

Påverkan på periodens resultat

	2009	2008
Hyresintäkter	12,8	14,4
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden (drifts- och underhållskostnader, fastighetsskatt och tomträttsavgifter)	–13,0	–6,9

Ovanstående resultatposter ingår i resultatraden Kapitalavkastning, netto.

NOT 27 UTLÅNING**Utlåning till allmänheten**

	2009-12-31	2008-12-31
Lånefordringar, brutto	99 889,6	78 871,0
Nedskrivningar	–308,0	–307,2
Lånefordringar, netto	99 581,6	78 563,8
Osäkra lånefordringar	212,6	192,5

Avstämning av nedskrivningar för kreditförluster

	2009	2008
Ingående balans 1 januari	–307,2	–262,5
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	77,6	58,4
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	83,5	67,5
Årets nedskrivning för kreditförluster	–161,9	–170,6
Utgående balans 31 december	–308,0	–307,2

Lånefordringarna är i sin helhet geografiskt hänförliga till Sverige.

NOT 28 FINANSIELL LEASING

Finansiella leasingavtal fördelade på förfallotidpunkter där koncernen är leasegivare.

2009-12-31	Upp till 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	1 528,2	2 319,3	304,9	4 152,4
Ej intjänade finansiella intäkter	171,2	164,6	6,5	342,2
Bruttoinvestering	1 699,4	2 483,9	311,4	4 494,7

2008-12-31	Upp till 1 år	1–5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	1 399,1	2 136,0	203,6	3 738,7
Ej intjänade finansiella intäkter	165,2	129,7	0,6	295,5
Bruttoinvestering	1 564,3	2 265,7	204,2	4 034,2

	2009	2008
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	46,4	39,7
Variabel del av leasingavgifter som ingår i årets resultat	–47,7	16,1

Finansiell leasing ingår i utlåning till allmänheten.

Det förekommer enstaka leasingkontrakt på kontorsinventarier och bilar där koncernen är leasetaagare men beloppen är inte materiella.

NOT 29 AKTIER OCH ANDELAR

	Bokfört värde 2009-12-31	Bokfört värde 2008-12-31
Verkligt värde via resultaträkningen		
Aktier och andelar	1 238,1	1 316,2
Specifikation noterat/onoterat		
Noterade aktier och andelar	379,0	464,9
Onoterade aktier och andelar	859,1	851,3
Summa aktier och andelar	1 238,1	1 316,2
	2009-12-31	2008-12-31
Verkligt värde	1 238,1	1 316,2
Anskaffningsvärde	761,1	1 030,4

NOT 30 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

	Bokfört värde 2009-12-31	Bokfört värde 2008-12-31
Belåningsbara statsskuldförbindelser	1 999,8	–
Övriga statsskuldväxlar	4 394,8	5 044,9
Bostadsinstitut	23 117,0	10 785,6
Övriga emittenter	6 307,6	5 240,0
Summa obligationer och andra räntebärande papper	35 819,2	21 070,4

Samtliga värdepapper är noterade.

	2009-12-31	2008-12-31
Verkligt värde	35 832,3	21 070,4
Upplupet anskaffningsvärde	33 900,8	19 645,2
Nominellt värde	33 412,0	20 701,2

NOT 31 DERIVAT

	Nominellt belopp		Verkliga värden	
	2009-12-31	2008-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
Derivat i säkringsredovisning				
Ränterelaterade	39 894,5	32 667,5	828,2	1 029,5
Valutarelaterade	1 394,4	1 394,4	332,4	427,4
Övriga derivat				
Aktierelaterade	338,4	234,4	0,1	0,2
Ränterelaterade	1 803,5	2 506,8	2,2	3,7
Valutarelaterade	9 146,8	14 002,3	628,5	1 300,8
Erhållna säkerheter CSA	–	–	–522,7	–
Summa derivatinstrument med positiva värden	52 577,6	50 805,4	1 268,7	2 761,6
Derivatinstrument med negativa värden				
Derivat i säkringsredovisning				
Ränterelaterade	29 263,0	31 726,0	1 164,2	1 452,6
Övriga derivat				
Aktierelaterade	559,6	503,8	0,5	0,0
Ränterelaterade	600,0	3 250,0	7,4	54,6
Valutarelaterade	4 869,6	9 064,9	82,0	494,0
Summa derivatinstrument med negativa värden	35 292,2	44 544,7	1 254,1	2 001,5

NOT 32 FÖRÄNDRING AV VERKLIGT VÄRDE FÖR RÄNTESÄKRADE POSTER I SÄKRINGSPORTFÖLJEN

	2009-12-31	2008-12-31
Tillgångar		
Bokfört värde vid årets början	1 131,9	–247,7
Förändringar under året	–364,0	1 379,6
Bokfört värde vid årets slut	767,9	1 131,9
Skulder		
Bokfört värde vid årets början	1 024,6	–215,5
Förändringar under året	–262,5	1 240,0
Bokfört värde vid årets slut	762,1	1 024,6

NOT 36 EGET KAPITAL

	Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare					
	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Minoritets-intressen	Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Bundna reserver	inklusive årets totalresultat	Summa		
Ingående eget kapital 2008-01-01	629,8	4 890,9	4 855,5	10 376,1	0,0	10 376,1
Justerings för ändrade redovisningsprinciper			–38,5	–38,5		–38,5
Justerat eget kapital 2008-01-01	629,8	4 890,9	4 817,0	10 337,6	0,0	10 337,7
Förändring omräkningsreserv		–36,3	–10,8	–47,1		–47,1
Förändring omvärderingsreserv			–103,7	–103,7		–103,7
Förändring säkringsreserv			20,5	20,5		20,5
Förändring verkligtvärdereserv			–14,6	–14,6		–14,6
Skatt på poster redovisade i övrigt totalresultat			30,2	30,2		30,2
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital		107,7	–107,7	–		–
Årets resultat			–2 479,6	–2 479,6		–2 479,6
Förvärv av minoritet					–0,0	–0,0
Utdelning med 44 kronor per aktie			–277,1	–277,1		–277,1
Utgående eget kapital 2008-12-31	629,8	4 962,2	1 874,2	7 466,2	–	7 466,2
Ingående eget kapital 2009-01-01	629,8	4 962,2	1 874,2	7 466,2	–	7 466,2
Förändring omräkningsreserv		3,9	0,0	3,9		3,9
Förändring omvärderingsreserv			60,1	60,1		60,1
Förändring verkligtvärdereserv			47,4	47,4		47,4
Skatt på poster redovisade i övrigt totalresultat			–28,3	–28,3		–28,3
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital		–262,0	262,0	–		–
Årets resultat			508,9	508,9		508,9
Utgående eget kapital 2009-12-31	629,8	4 704,1	2 724,3	8 058,2	–	8 058,2

NOT 33 ÖVRIGA FORDRINGAR

	2009-12-31	2008-12-31
Fordringar avseende direktförsäkring	790,3	639,4
Fordringar avseende återförsäkring	178,3	279,7
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	50,5	59,3
Kundfordringar	515,0	362,1
Övriga fordringar	180,8	628,6
Summa övriga fordringar/tillgångar	1 714,9	1 969,1

NOT 34 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2009-12-31	2008-12-31
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 045,8	936,0
Förutbetalda anskaffningskostnader	81,5	78,1
Övriga upplupna intäkter	53,2	99,2
Övriga förutbetalda kostnader	129,2	116,8
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 309,8	1 230,1

NOT 35 KASSA OCH BANK

	2009-12-31	2008-12-31
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	80,5	81,3
Tillgodohavanden hos övriga banker	4 677,7	11 461,4
Summa tillgodohavanden	4 758,2	11 542,7

NOT 36 EGET KAPITAL, forts.**Aktiekapital**

	2009	2008
Antal aktier med kvotvärde 100 kronor	6 297 583	6 297 583

Samtliga aktier är stamaktier.

Specifikation över egetkapitalposten Reserver i rapporten över finansiell ställning

Förändringar i dessa reserver ingår i årets totalresultat

	2009	2008
Omräkningsreserv		
Ingående omräkningsreserv 1 januari	-50,1	-2,9
Årets omräkningsdifferenser	3,9	-47,2
Utgående omräkningsreserv 31 december	-46,2	-50,1

Omvärderingsreserv

Ingående omvärderingsreserv 1 januari	134,5	206,1
Årets omvärdering av rörelsefastigheter	60,1	-103,7
Skatt hänförlig till årets omvärdering	-15,8	29,0
Skatt på grund av ändrad skattesats	-	3,1
Utgående omvärderingsreserv 31 december	178,8	134,5

Säkringsreserv

Ingående säkringsreserv 1 januari	-	-14,8
Årets förändring av säkringsreserv	-	20,5
Skatt hänförlig till årets förändring	-	-5,7
Utgående säkringsreserv 31 december	-	-

Verkligtvärdereserv

Ingående verkligtvärdereserv 1 januari	-11,1	-0,4
Årets förändring av verkligtvärdereserv	47,4	-14,6
Skatt hänförlig till årets förändring	-12,5	4,1
Skatt på grund av ändrad skattesats	-	-0,3
Utgående verkligtvärdereserv 31 december	23,8	-11,1

Övrigt tillskjutet kapital

Avser eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkurser som betalas i samband med emissioner.

Bundna reserver

Bundna reserver får inte minskas genom vinstutdelning. I rapporten över förändringar i eget kapital för koncernen ingår en del av bundna reserver i övrigt tillskjutet kapital och resten i balanserade vinstmedel.

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Omvärderingsreserv

Omvärderingsreserven innefattar värdeförändringar hänförliga till rörelsefastigheter.

Säkringsreserv

Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassasäkringsinstrument hänförligt till säkringstransaktioner som ännu inte har inträffat.

Verkligtvärdereserv

Verkligtvärdereserven består av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från balansräkningen.

Överkursfond

Den del av betalningen för en aktie som överstiger aktiens kvotvärde tas upp som överkursfond.

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat

I balanserade vinstmedel inklusive årets resultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget, dotterföretag och intresseföretag.

Utdelning

Ingen utdelning är gjord under 2009. Under 2008 lämnades utdelning med 44 kronor per aktie, totalt 277,1 Mkr.

Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till aktieägarna som utdelning. Normalt ska 30 procent av årets resultat efter skatt i koncernen delas ut under förutsättning att balansen mellan kapitalstyrka och risktagande kan behållas.

NOT 37 EFTERSTÄLLDA SKULDER

	2009-12-31	2008-12-31
Efterställda skulder	114,0	114,0

Förlagslånet är bundet till 2011-12-15 och löper med en fast ränta som motsvarar räntan för statsobligationer med motsvarande löptid samt ett rörligt tillägg på 0,65 (0,65) procent. Årets ränta uppgick till 4,361 (4,361) procent tom 2009-12-15 och därefter till 3,34 (4,361) procent.

NOT 38 FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2009			2008		
	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto
Ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	1 259,2	155,1	1 104,1	962,5	76,3	886,2
Avsättningar under perioden	304,2	60,8	243,4	166,5	78,4	88,1
Övertagna/överlättna försäkringsbestånd	-44,2	-0,3	-43,9	129,0		129,0
Valutakursförändring	0,0	-0,3	0,4	1,2	0,4	0,8
Utgående balans 31 december	1 519,1	215,2	1 303,9	1 259,2	155,1	1 104,1
varav skadeförsäkring	1 515,0	215,2	1 299,8	1 255,5	155,1	1 100,4
varav livförsäkring	4,1		4,1	3,6		3,6
Kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	31,1		31,1	1,4		1,4
Avsättningar under perioden	80,0	32,7	47,3	29,0		29,0
Övertagna/överlättna försäkringsbestånd	-9,6		-9,6			
Valutakursförändring				0,7		0,7
Utgående balans 31 december	101,5	32,7	68,8	31,1		31,1
varav skadeförsäkring	101,5	32,7	68,8	31,1		31,1
Oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	10 304,6	2 744,8	7 559,8	10 847,6	3 168,5	7 679,0
Inträffade men ej rapporterade skador	4 605,5	2 980,5	1 625,0	3 839,6	2 443,4	1 396,2
Skadelivräntor	3 428,0		3 428,0	3 212,0		3 212,0
Skaderegleringskostnad	476,0	8,9	467,1	561,7	8,7	553,0
Summa ingående balans 1 januari	18 814,1	5 734,2	13 079,9	18 460,8	5 620,6	12 840,1
Periodens avsättning	-217,8	97,3	-315,0	-304,5	62,0	-366,4
Ränteomräkning av avsättning för skadelivräntor	54,8		54,8			
Förändring mot Eget kapital				38,5		38,5
Övertagna/överlättna försäkringsbestånd	-535,8	-147,5	-388,3	481,3		481,3
Valutakursförändring	-44,6	-14,5	-30,1	138,0	51,6	86,4
Utgående balans 31 december	18 070,7	5 669,4	12 401,2	18 814,1	5 734,2	13 079,9
varav skadeförsäkring	17 840,4	5 664,8	12 175,6	18 595,3	5 725,7	12 869,6
varav livförsäkring	230,3	4,7	225,6	218,8	8,4	210,4
Specifikation av utgående balans oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	9 287,8	2 271,3	7 016,5	10 304,6	2 744,8	7 559,8
Inträffade men ej rapporterade skador	4 787,9	3 390,4	1 397,4	4 605,5	2 980,5	1 625,0
Skadelivräntor	3 592,6		3 592,6	3 428,0		3 428,0
Skaderegleringskostnad	402,4	7,7	394,7	476,0	8,9	467,1
Summa utgående balans 31 december	18 070,7	5 669,4	12 401,2	18 814,1	5 734,2	13 079,9
Redovisat värde vid årets slut						
19 691,3	5 917,3	13 774,0	20 104,4	5 889,2	14 215,1	
varav skadeförsäkring	19 456,8	5 912,6	13 544,2	19 881,9	5 880,8	14 001,1
varav livförsäkring	234,4	4,7	229,7	222,4	8,4	214,0
Avvecklingsresultat skadeförsäkring	488,3	-82,0	406,3	153,8	130,8	284,6

Avsättning för oreglerade skador före diskontering, för sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn uppgår till 37,8 Mkr. Motsvarande belopp efter diskontering är 35,8 Mkr. Diskonteringsräntan är 3,0 procent.

NOT 39 UPPSKJUTNA SKATTEFORDRINGAR OCH SKATTESKULDER

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kan hänföras till följande:

	Netto		Uppskjuten skatteskuld		Uppskjuten skattefordran	
	2009-12-31	2008-12-31	2009-12-31	2008-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Immateriella tillgångar	88,3	112,2	88,3	112,2	–	–
Byggnader och mark	248,5	290,0	248,5	290,0	–	–
Andra finansiella tillgångar	68,7	67,7	68,7	67,7	–	–
Andra tillgångar	–0,5	–16,3	–	–	–0,5	–16,3
Skulder	–51,4	–92,6	–	–	–51,4	–92,6
Utnyttjande av underskottsavdrag	–306,4	–519,5	–	–	–306,4	–519,5
Obeskattade reserver	490,6	485,7	490,6	485,7	–	–
Uppskjuten skattefordran (–) /uppskjuten skatteskuld (+)	537,9	327,2	896,2	955,6	–358,3	–628,4
Kvittning	–	–0,1	–3,0	–27,7	3,0	27,6
Netto uppskjuten skattefordran (–) /uppskjuten skatteskuld (+)	537,9	327,1	893,2	927,9	–355,3	–600,8

Koncernen har inga temporära skillnader med skattemässig effekt i koncern- och intresseföretag.
Uppskjutna skattefordringar har redovisats för de skattemässiga underskotten.

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

2009	Belopp vid årets ingång	Skatt på förvärv	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	112,2	–	–23,9	–	88,3
Byggnader och mark	290,0	–	–57,2	15,8	248,5
Andra finansiella tillgångar	67,7	–0,5	–11,0	12,5	68,7
Andra tillgångar	–16,3	0,2	15,7	–	–0,5
Skulder	–92,6	–	41,2	–	–51,4
Utnyttjande av underskottsavdrag	–519,5	9,0	204,1	–	–306,4
Obeskattade reserver	485,7	–3,5	8,4	–	490,6
Uppskjuten skattefordran (–) /skatteskuld (+)	327,1	5,2	177,3	28,3	537,9

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

2008	Belopp vid årets ingång	Skatt på förvärv	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	–	120,8	–8,6	–	112,2
Byggnader och mark	335,5	–	–12,9	–32,6	290,0
Andra finansiella tillgångar	269,3	–	–197,8	–3,7	67,7
Andra tillgångar	–0,6	–	–15,7	–	–16,3
Skulder	–62,7	–	–29,9	–	–92,6
Utnyttjande av underskottsavdrag	–1,1	–	–519,5	1,1	–519,5
Obeskattade reserver	621,4	–	–135,7	–	485,7
Uppskjuten skattefordran (–) /skatteskuld (+)	1 161,7	120,8	–920,1	–35,3	327,1

NOT 40 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	2009-12-31	2008-12-31
Avsättning för pensioner under utbetalning	39,5	28,5
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtal	69,7	62,7
Avsättning för åtagande enligt avtal	189,6	172,1
Övriga avsättningar	19,0	161,8
Summa övriga avsättningar	317,8	425,1
Avsättning för åtagande enligt avtal		
Redovisat värde vid periodens ingång	172,1	167,0
Avsättningar som gjorts under perioden	81,4	32,0
Belopp som tagits i anspråk under perioden	–63,6	–25,0
Outnyttjade belopp som har återförts under perioden	–0,3	–1,9
Redovisat värde vid periodens utgång	189,6	172,1

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknings av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

	2009-12-31	2008-12-31
Nuvärdet av helt eller delvis fonderade förpliktelser	28,0	41,0
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	–16,8	–23,0
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	41,8	50,9
Begränsningsbelopp på grund av planens utformning	9,8	–
Nuvärdet av nettoförpliktelser	62,8	68,9
Oredovisade ackumulerade aktuariella vinster (+) och förluster (–)	16,0	13,9
Netto redovisat avseende förmånsbestämda planer i rapporten över finansiell ställning	78,9	82,8
Avsättning särskild löneskatt	19,1	–
Övrig pensionsavsättning	3,3	–
Summa	101,4	82,8

Nettobeloppet redovisas i följande poster i rapporten över finansiell ställning

Övriga avsättningar	109,2	91,3
Övriga fordringar	–7,8	–8,5
Summa	101,4	82,8

NOT 40 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR, forts.

	2009	2008
Förändring av nettoskulden som redovisas i rapporten över finansiell ställning		
Ingående skuld den 1 januari	82,8	96,4
Årets pensionskostnad enligt specifikation nedan	1,2	5,6
Reglering	-5,2	-18,5
Utbetalda medel (gottgörelse)	-	-0,7
Utgående netto den 31 december enligt rapporten över finansiell ställning	78,9	82,8
Förändringar av nuvärdet totalt för förmånsbestämda planer		
Förpliktelse för förmånsbestämda planer den 1 januari	92,2	113,8
Kostnad för tjänstgöring innevarande period	1,6	3,2
Räntekostnad	2,0	4,0
Utbetalda ersättningar	-14,1	-21,3
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	-11,9	-7,6
Förpliktelse totalt för förmånsbestämda planer den 31 december	69,8	92,2
Förändring av förvaltningstillgångarnas verkliga värde		
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde den 1 januari	23,0	23,9
Utbetalda ersättningar (gottgörelse)	-	-1,3
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-0,3	1,6
Skilnad mellan förväntad och verklig avkastning (aktuariellt resultat)	-5,9	-1,2
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde den 31 december	16,8	23,0
Förvaltningstillgångarnas sammansättning		
Andelar i räntefonder	22,9	21,8
Kassa och bank	3,3	3,3
Andra tillgångar	-	6,0
Skulder	-9,5	-8,1
Summa	16,8	23,0
Kostnad redovisad i resultaträkningen		
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period	1,6	3,2
Räntekostnad	2,0	4,0
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-0,3	-1,6
Effekter av reduceringar och regleringar	-2,1	-
Summa nettokostnad i resultaträkningen	1,2	5,6
Kostnaden redovisas i följande rader i resultaträkningen		
Personalkostnader	1,2	5,6
Väsentliga beräkningsantaganden per den 31 december		
Diskonteringsränta	2,7%	2,4%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	3,0%	6,0%
Förväntad löneökningstakt	3,0%	3,5%
Andel som bedöms att frivilligt gå i pension vid 62 års ålder	20,0%	20,0%

	2009	2008	2007	2006
Historisk information				
Nuvärde av förmånsbestämd förpliktelse	69,8	92,2	113,8	118,0
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-16,8	-23,0	-23,9	-24,3
Överskott/Underskott i planen	53,1	69,1	89,9	93,7
Erfarenhetsbaserad justering avseende förvaltningstillgångarna	-	-	1,3	-0,4
Erfarenhetsbaserad justering avseende de förmånsbestämda förpliktelserna	0,3	13,0	1,4	-1,4

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

	2009	2008
Kostnader för avgiftsbestämda planer	172,5	181,3

NOT 41 EMITTERADE VÄRDEPAPPER

	2009-12-31	2008-12-31
Certifikat	5 925,0	5 082,6
Obligationslån	54 984,0	43 302,0
Uttällda postväxlar	113,3	93,5
Summa emitterade värdepapper	61 022,3	48 478,1

NOT 42 INLÅNING FRÅN ALLMÄNHETEN

	2009-12-31	2008-12-31
Inlåning från försäkringsföretag	2 596,2	3 584,8
Inlåning från hushåll	32 245,4	28 844,0
Inlåning från övrig svensk allmänhet	2 139,0	2 194,9
Summa inlåning från allmänheten	36 980,6	34 623,7

NOT 43 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

	2009-12-31	2008-12-31
Svenska banker	20 500,0	8 501,4
Övriga svenska kreditinstitut	732,4	611,2
Summa skulder till kreditinstitut	21 232,4	9 112,6

NOT 44 ÖVRIGA SKULDER

	2009-12-31	2008-12-31
Skulder avseende direktförsäkring	575,3	693,3
Skulder avseende återförsäkring	353,5	338,9
Depåer från återförsäkrare	44,3	50,5
Leverantörsskulder	300,5	241,9
Räntebärande skulder till länsförsäkringsbolag	1 656,2	1 700,0
Övriga skulder	872,5	672,9
Summa övriga skulder	3 802,3	3 697,4

NOT 45 FÖRUTBETALDA INTÄKTER OCH UPPLUPNA KOSTNADER

	2009-12-31	2008-12-31
Förutbetalda hyror	–	39,7
Upplupna räntekostnader	1 592,8	1 559,3
Övriga förutbetalda intäkter	398,1	309,4
Övriga upplupna kostnader	886,0	668,6
Summa förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	2 876,9	2 577,1

**NOT 46 STÄLLDA SÄKERHETER, EVENTUALFÖRPLIKTELSE
OCH EVENTUALTILLGÅNGAR**

	2009-12-31	2008-12-31
Ställda säkerheter		
Panträtt i egna fastigheter, nominellt värde	57,3	115,5
Registerförda placeringstillgångar för försäkringstagares räkning, totalt	14 542,0	14 104,1
varav avseende förmånsberättigade åtaganden	3 592,6	3 427,3
Obligationer	26 530,9	13 152,3
Bankmedel	153,3	70,5
Lånefordringar, säkerställda obligationer	65 111,6	–
Företagsinteckningar, intressebolag	0,3	–
Summa ställda säkerheter	106 395,4	27 442,4

Eventualförpliktelser

Garantiförbindelser	36,0	41,8
Delägare i Utile Dulci 2 HB	11,8	41,1
Borgensförbindelser	–	7,8
Förtida uttag vid 62 års ålder enligt pensionsavtal, 80%	278,9	206,4
Summa eventualförpliktelser	326,7	297,1

Andra åtaganden, banken

Beviljade men ej utbetalda lån och krediter	811,6	597,1
Outnyttjad del av krediter	1 774,7	1 492,4
Beviljade ej utnyttjade kortkrediter	779,5	707,3
Åtaganden återköpstransaktioner	519,2	352,9
Summa andra åtaganden, banken	3 885,0	3 149,7

Härutöver finns följande garantiförbindelser:

Garanti till ILU (Institute of London Underwriters) om ansvarighet för affär tecknad av koncernföretaget Stockholm Reinsurance Company (UK) Ltd. Försäkringsbeståndet är överlåtet till Wasa International Försäkrings AB. Garanti till non-ILU försäkringstagare om ansvarighet för affär tecknad av koncernföretaget Stockholm Reinsurance Company (UK) Ltd, maximerad till GBP 500 000.

Registerförda tillgångar följer reglerna i 7 Kap 11§ försäkringsrörelselagen. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldtäckta enligt försäkringsrörelselagen.

NOT 47 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGS- OCH REGLERINGSTIDER FÖR TILLGÅNGAR, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp som förväntas återvinnas, Mkr	2009-12-31			2008-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Tillgångar						
Goodwill	–	353,1	353,1	–	350,6	350,6
Andra immateriella tillgångar	151,3	719,7	870,9	177,7	828,4	1 006,0
Uppskjuten skattefordran	332,2	23,1	355,3	306,6	294,1	600,8
Materiella tillgångar	34,4	63,4	97,8	32,8	67,9	100,7
Rörelsefastigheter	52,2	2 245,0	2 297,2	51,9	2 153,3	2 205,2
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	–	514,5	514,5	–	514,5	514,5
Aktier och andelar i intresseföretag	–	22,7	22,7	–	20,9	20,9
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	3 571,0	2 346,3	5 917,3	3 466,4	2 422,9	5 889,2
Förvaltningsfastigheter	–	118,0	118,0	–	280,2	280,2
Utlåning	2 931,7	96 649,9	99 581,6	3 095,4	75 468,3	78 563,7
Värdeförändring säkringsportföljer	–	767,9	767,9	–	1 131,9	1 131,9
Aktier och andelar	412,7	825,4	1 238,1	–	1 316,2	1 316,2
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 602,1	19 217,1	35 819,2	9 824,0	11 246,4	21 070,4
Derivat	413,1	855,6	1 268,7	523,3	2 238,3	2 761,6
Övriga fordringar	1 536,6	178,3	1 714,9	1 804,5	164,6	1 969,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 309,8	–	1 309,8	1 230,1	–	1 230,1
Kassa och Bank	4 758,2	–	4 758,2	11 542,7	–	11 542,7
Summa tillgångar	32 105,2	124 900,0	157 005,2	32 055,4	98 498,4	130 553,8

Belopp som förväntas regleras, Mkr	2009-12-31			2008-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Avsättningar och skulder						
Efterställda skulder	–	114,0	114,0	–	114,0	114,0
Försäkringstekniska avsättningar	7 216,2	12 475,1	19 691,3	7 307,1	12 797,3	20 104,4
Uppskjuten skatteskuld	–	893,2	893,2	–	927,8	927,8
Övriga avsättningar	48,6	269,2	317,8	52,3	372,8	425,1
Emitterade värdepapper	21 436,2	39 586,1	61 022,3	13 199,5	35 278,6	48 478,1
Inlåning från allmänheten	1 489,6	35 491,0	36 980,6	1 897,8	32 725,8	34 623,7
Skulder till kreditinstitut	21 232,4	–	21 232,4	9 112,6	–	9 112,6
Derivat redovisade som skulder	272,7	981,5	1 254,1	648,1	1 353,4	2 001,5
Värdeförändring säkringsportföljer	–	762,1	762,1	–	1 024,6	1 024,6
Aktuell skatteskuld	–	–	–	1,5	–	1,5
Övriga skulder	3 625,5	176,8	3 802,3	1 809,8	1 887,7	3 697,5
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	2 876,9	–	2 876,9	2 577,1	–	2 577,1
Summa avsättningar och skulder	58 198,1	90 748,9	148 947,0	36 605,7	86 482,1	123 087,7

NOT 48 KATEGORIER AV TILLGÅNGAR OCH SKULDER

2009-12-31	Lånefordringar och kund- fordringar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Finansiella tillgångar som kan säljas	Investeringar som hålls till förfall	Icke finansiella tillgångar	Summa	Verkligt värde
		Finansiella tillgångar värderade enligt Fair- value option	Innehav för handels- ändamål	Derivat som används i säkrings- redovisning					
Tillgångar									
Goodwill							353,1	353,1	
Andra immateriella tillgångar							870,9	870,9	
Uppskjuten skattefordran							355,3	355,3	
Materiella tillgångar							97,8	97,8	
Rörelsefastigheter							2 297,2	2 297,2	2 297,2
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB					514,5			514,5	514,5
Aktier och andelar i intresseföretag							22,7	22,7	
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar							5 917,3	5 917,3	
Förvaltningsfastigheter							118,0	118,0	118,0
Utlåning	99 581,6							99 581,6	100 569,7
Värdeförändring säkringsportföljer	767,9							767,9	767,9
Aktier och andelar		1 227,7			10,4			1 238,1	1 238,1
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		11 726,5			16 051,1	8 041,6		35 819,2	35 832,3
Derivat			108,1	1 160,6				1 268,7	1 268,7
Övriga fordringar	515,0	92,6					1 107,3	1 714,9	1 714,9
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	111,5	81,3	1,8	581,7	249,9	74,1	209,4	1 309,8	
Kassa och Bank	4 758,2							4 758,2	4 758,2
Summa tillgångar	105 734,2	13 128,1	109,9	1 742,3	16 825,9	8 115,7	11 349,0	157 005,2	

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Innehav för handelsändamål	Derivat som används i säkrings- redovisning	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Summa	Verkligt värde	
Skulder							
Efterställda skulder			114,0		114,0	114,0	
Försäkringstekniska avsättningar				19 691,3	19 691,3		
Uppskjuten skatteskuld				893,2	893,2		
Övriga avsättningar				317,8	317,8		
Emitterade värdepapper			61 022,3		61 022,3	63 235,9	
Inlåning från allmänheten			36 980,6		36 980,6	37 426,2	
Skulder till kreditinstitut			21 232,4		21 232,4	21 232,4	
Derivat redovisade som skulder	42,8	1 211,3			1 254,1	1 254,1	
Värdeförändring säkringsportföljer			762,1		762,1	762,1	
Övriga skulder			2 091,3	1 711,0	3 802,3		
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	12,0	569,8	1 095,4	1 199,6	2 876,9		
Summa skulder	54,8	1 781,1	123 298,2	23 812,9	148 947,0		

NOT 48 KATEGORIER AV TILLGÅNGAR OCH SKULDER, forts.

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa	Verkligt värde
	Lånefordringar och kund- fordringar	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handels- ändamål	Derivat som används i säkrings- redovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar		
2008-12-31								
Tillgångar								
Goodwill						350,6	350,6	
Andra immateriella tillgångar						1 006,0	1 006,0	
Uppskjuten skattefordran						600,8	600,8	
Materiella tillgångar						100,7	100,7	
Rörelsefastigheter						2 205,2	2 205,2	2 205,2
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB					514,5		514,5	514,5
Aktier och andelar i intresseföretag						20,9	20,9	
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar						5 889,2	5 889,2	
Förvaltningsfastigheter						280,2	280,2	280,2
Utlåning	78 563,8						78 563,8	79 886,0
Värdeförändring säkringsportföljer	1 131,9						1 131,9	1 131,9
Aktier och andelar		1 305,4			10,8		1 316,2	1 316,2
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		11 764,4			9 306,0		21 070,4	21 070,4
Derivat			1 304,8	1 456,8			2 761,6	2 761,6
Övriga fordringar	362,1					1 607,0	1 969,1	1 969,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	44,3	173,8	2,6	620,1	95,3	294,0	1 230,1	
Kassa och Bank	11 542,7						11 542,7	11 542,7
Summa tillgångar	91 644,7	13 243,7	1 307,4	2 076,9	9 926,6	12 354,7	130 554,0	

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa	Verkligt värde
	Innehav för handelsändamål	Derivat som används i säkrings- redovisning	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder		
Skulder						
Efterställda skulder			114,0		114,0	114,0
Försäkringstekniska avsättningar				20 104,4	20 104,4	
Uppskjuten skatteskuld				927,9	927,9	
Övriga avsättningar				425,1	425,1	
Emitterade värdepapper			48 478,1		48 478,1	50 883,3
Inlåning från allmänheten			34 623,7		34 623,7	35 271,4
Skulder till kreditinstitut			9 112,6		9 112,6	9 112,6
Derivat redovisade som skulder	548,6	1 452,9			2 001,5	2 001,5
Värdeförändring säkringsportföljer			1 024,6		1 024,6	1 024,6
Aktuell skatteskuld				1,5	1,5	
Övriga skulder			241,9	3 455,5	3 697,4	
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	1,6	660,4	897,4	1 017,8	2 577,1	
Summa skulder	550,2	2 113,3	94 492,2	25 932,2	123 087,9	

NOT 49 VÄRDERINGSMETODER FÖR VERKLIGT VÄRDE

Tillämpade värderingsmetoder per klass av finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde.

2009-12-31	Instrument med publi- cerade pris- noteringar (nivå 1)	Värderings- tekniker baserade på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings- tekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	379,0	842,1	6,9	1 227,9
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	27 777,6	–	–	27 777,6
Derivat	1,8	1 266,9	–	1 268,7
Övriga fordringar	92,6	–	–	92,6
Skulder				
Derivat redovisade som skulder	0,5	1 253,6	–	1 254,1

2008-12-31	Instrument med publi- cerade pris- noteringar (nivå 1)	Värderings- tekniker baserade på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings- tekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	464,9	827,8	12,9	1 305,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	21 070,4	–	–	21 070,4
Derivat	0,5	2 761,1	–	2 761,6
Skulder				
Derivat redovisade som skulder	–	2 001,5	–	2 001,5

Förändring nivå 3	Aktier och andelar
Öppningsbalans 2008-01-01	13,4
Förvärv	1,8
Avyttringar	–0,4
Redovisat i årets resultat	–1,9
Utgående balans 2008-12-31	12,9
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2008-12-31	–2,0
Ingående balans 2009-01-01	12,9
Avyttringar	–1,5
Redovisat i årets resultat	–4,6
Utgående balans 2009-12-31	6,9
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2009-12-31	–6,1

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, netto.
För ytterligare upplysningar om bestämning av verkligt värde se not 1 Redovisningsprinciper

NOT 50 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

De 24 länsförsäkringsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas Länsförsäkringar Liv-koncernens bolag, samtliga intressebolag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB, de 24 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag samt 14 socken- och häradsbolag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Principer för transaktioner

Transaktioner mellan närstående förekommer av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär.

Till transaktioner av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner. De är av begränsad omfattning. Transaktioner av engångskaraktär ska grundas på skriftliga avtal med en omfattning som följer marknadsmässig standard och med marknadsmässiga villkor.

Till transaktioner av löpande karaktär hör varor och tjänster som tillhandahålls för bolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt gentemot länsförsäkringsgruppen avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service. Transaktioner av denna karaktär ska följa fastställda rutiner enligt nedan.

Prissättning

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Beredning/Beslut

Företagsledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster till närstående bolag. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om servicenivå och prislista gentemot näststående bolag.

Närståendetransaktioner i koncernen 2009

Länsförsäkringsbolag, socken- och häradsbolag
Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 24 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag och 14 socken- och häradsbolag. En stor del av koncernens kundkontakt sker genom de lokala länsförsäkringsbolagen, socken- och häradsbolagen. I provisionsöverenskommelser mellan dessa parter regleras ersättning för förmedling av Länsförsäkringar AB-koncernens försäkringsprodukter. Provisioner utgår även till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med Länsförsäkringar Banks, Länsförsäkringar Hypoteks och Länsförsäkringar Fondförvaltnings kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde. Uppdraget och därtill hörande frågor samt ersättning regleras i samarbetsavtal mellan parterna. Denna lösning skapar en unik lokal närvaro och marknadskännedom.

Länsförsäkringar AB-koncernen hanterar och avräknar länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring. Koncernen utför även utvecklingsprojekt och service åt länsförsäkringsbolagen inom rad områden, exempelvis personskadereglering, jurist- och aktuarie-tjänster, produkt- och konceptutveckling samt utveckling av IT-stöd och andra IT-tjänster.

Länsförsäkringar Mäklarservice AB

Länsförsäkringar Mäklarservice AB ägs gemensamt av länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak. Bolaget arbetar på uppdrag av 19 länsförsäkringsbolag samt Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB inom sakförsäkring och på uppdrag av samtliga 24 länsförsäkringsbolag inom livförsäkring genom ett antal regionala mäklardiskar.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB-koncernen. Verksamheten bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras därför inte i Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringar AB-koncernen har även avtal om provisioner för förmedlad fondaffär med Länsförsäkringar Liv-koncernen. Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB köper utveckling och service av Länsförsäkringar AB. Serviceverksamhetens huvuduppgift ska vara att ge service huvudsakligen inom områdena affärsanalys, ekonomi, kontorsservice, HR och kommunikation.

Närståendetransaktioner 2009

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder
Intresseföretag	4,2	32,7	0,1	–
Länsförsäkringar Liv-koncernen	608,4	279,0	96,9	31,1

Ägare

Länsförsäkringsbolag	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder
	1 258,8	670,9	5 740,2	9 943,6

Övriga närstående

Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder
	14,2	10,4	0,4	23,1

Fordringar och skulder mot länsförsäkringsbolag inkluderar försäkringstekniska avsättningar.

Ränteintäkter och räntekostnader från närstående 2009

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	–	89,6

Närståendetransaktioner 2008

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder
Intresseföretag	9,0	49,2	9,0	–
Länsförsäkringar Liv-koncernen	556,9	364,3	66,0	23,3
Länsförsäkringsbolag	1 426,5	714,1	5 370,0	19 250,7
Övriga närstående	15,8	5,8	0,9	0,0

Fordringar och skulder mot länsförsäkringsbolag inkluderar försäkringstekniska avsättningar.

Ränteintäkter och räntekostnader från närstående 2008

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	11,3	85,4

NOT 50 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÄENDE, forts.

Avtal	Motpart	Datum
Ramavtal IT med underliggande bilagor för produktion, livscykelhantering, avrop samt projekt och uppdrag	Länsförsäkringar Liv AB	2004
Provisionsavtal avseende kundrelaterat arbete inom bank- och fondversamhet	24 länsförsäkringsbolag	2005
Avtal om provisioner för förmedlad fondaffär	Länsförsäkringar Fondliv AB	2007
Överenskommelse om provisioner avseende förmedling av försäkringsprodukter	24 länsförsäkringsbolag	2007
Förvaltningsavtal avseenden Utile Dulci 2 HB	Humlegården Fastigheter AB	2007
Avtal om försäljning	Länsförsäkringar Mäklarservice AB	2008
Avtal om skadereglering	24 länsförsäkringsbolag	2008
Uppdragsavtal avseende utveckling och service	Länsförsäkringar Liv AB	2009
Outsourcingavtal avseende kundrelaterat arbete inom bank- och fondverksamhet	24 länsförsäkringsbolag	2009
Drift- och förvaltningsavtal (avseende gemensamma IT-system)	24 länsförsäkringsbolag	2009
Nyttjanderättsavtal avseende gemensamma IT-system	24 länsförsäkringsbolag	2009

Transaktioner mellan Länsförsäkringar AB-koncernen och dess styrelse och ledning.

Ersättningar till närstående nyckelpersoner såsom styrelseledamöter och ledande befattningshavare framgår av not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner

För Livkoncernens transaktioner med närstående hänvisas till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebologs årsredovisning för 2009.

NOT 51 INVESTERINGSÅTAGANDEN

Koncernen har slutit avtal om att förvärva immateriella tillgångar för 22,9 Mkr under 2010. Under 2009 har även slutits avtal gällande ombyggnad av en rörelsefastighet, 2009 investerades 89 Mkr och för 2010 har 50 Mkr kontrakterats.

NOT 52 KONCERNFÖRETAG

Innehav i direkt och indirekt ägda dotterföretag	Dotterföretagets säte, land	Ägarandel i %	
		2009-12-31	2008-12-31
Länsförsäkringar IT Center AB	Sverige	–	100
LF Gruppen AB, vilande	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Hypotek AB	Sverige	100	100
Wasa Kredit AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar International AB	Sverige	–	100
Länsförsäkringar International Försäkrings AB	Sverige	–	100
Länsförsäkringar Grupplivförsäkrings AB	Sverige	100	100
Lita Försäkringsvarumärken AB, vilande	Sverige	–	100
LF Sak Fastighets AB	Sverige	100	100
Utile Dulci 2 HB	Sverige	100	100
Försäkringsaktiebolaget Agria (publ)	Sverige	100	100
Agria International Försäkrings AB	Sverige	100	100
Agria Pet Insurance Ltd	Storbritannien	100	100
Agera Djurägandeutveckling AB	Sverige	–	100
Grundstenen 125560 AB, vilande	Sverige	100	–
Wasa Försäkring Run-Off AB	Sverige	100	100
Wasa International Försäkrings AB	Sverige	–	100
Återförsäkrings AB Stockholm	Sverige	–	100
Länsförsäkringar EFEL Skadeförsäkring AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar EFEL Livförsäkring AB	Sverige	100	100

Länsförsäkringar IT Center har fusionerats med moderbolaget under 2009. Tre bolag utan verksamhet har likviderats och tre mindre försäkringsbolag har avyttrats. Länsförsäkringar Liv klassificeras inte som koncernbolag.

Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

NOT 53 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDEN

	2009	2008
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning	4,8	141,9
Erhållen ränta	278,2	488,4
Erlagd ränta	–167,1	–228,4
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	267,6	256,6
Orealiserade kursdifferenser	–370,2	980,4
Realisationsvinster och -förluster i tillgångar	–145,8	2 869,1
Försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring	–413,1	487,4
Avsättningar till pensioner	17,8	39,8
Övriga avsättningar	–124,9	101,7
Andra ej likviditetspåverkande resultatposter	0,7	6,5
Summa	–767,9	4 741,4

NOT 53 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDEN, forts.

	2009	2008
Förvärv av dotterföretag och andra affärsheter		
Förvärvade tillgångar och skulder		
Goodwill	–	179,4
Immateriella tillgångar	–	319,6
Placeringstillgångar	–	406,3
Likvida medel	0,1	113,8
Summa tillgångar	0,1	1 019,2
Uppskjuten skatt	–	–85,8
Försäkringstekniska avsättningar	–	–398,6
Rörelseskulder	–	–9,8
Summa skulder och avsättningar	–	–494,2
Utbetald köpeskilling	0,1	525,1
Avgår förvärvade likvida medel	–0,1	–113,8
Påverkan på likvida medel	0,0	411,3

Avyttring av dotterföretag och andra affärsheter

Avyttrade tillgångar och skulder		
Immateriella tillgångar	35,7	–
Materiella anläggningstillgångar	0,2	–
Rörelsefordringar	217,0	–
Placeringstillgångar	438,7	–
Likvida medel	166,1	–
Summa tillgångar	857,7	–
Uppskjuten skatt	–0,9	–
Försäkringstekniska avsättningar	–589,2	–
Rörelseskulder	–78,5	–
Summa skulder och avsättningar	–668,6	–
Erhållen köpeskilling	159,0	–
Avgår likvida medel i den sålda verksamheten	–166,1	–
Påverkan på likvida medel	–7,1	–
Likvida medel		
Kassa och bank	4 758,2	11 542,7

Ej utnyttjade kreditmöjligheter uppgår till 50 (50) Mkr.

NOT 54 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Den 5 februari utsågs Sten Dunér till verkställande direktör för Länsförsäkringar AB. Sten Dunér har sedan 23 oktober 2009 varit tillförordnad verkställande direktör och dessförinnan CFO i bolaget.

NOT 55 UPPGIFTER OM MODERBOLAGET

Länsförsäkringar AB är ett svensktregistrerat aktiebolag med säte i Stockholm.

Adressen till kontoret är

Tegeluddsvägen 11–13
106 50 Stockholm

Koncernredovisningen för år 2009 består av moderbolaget och dess dotterföretag. I Länsförsäkringar AB-koncernen ingår även ägd andel av intresseföretag.

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av 24 länsförsäkringsbolag och 14 socken- och häradsbolag.

Finansiella rapporter och noter för moderbolaget

Innehåll

Resultaträkning för moderbolaget	74	Not 14 Aktier och andelar i koncernföretag	81
Balansräkning för moderbolaget	74	Not 15 Lån till koncernföretag	81
Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget	75	Not 16 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	82
Kassaflödesanalys för moderbolaget	75	Not 17 Andra långfristiga värdepappersinnehav	82
Not 1 Redovisningsprinciper	76	Not 18 Närståendetransaktioner	83
Not 2 Risker och riskhantering	77	Not 19 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	83
Not 3 Nettoomsättning	77	Not 20 Kortfristiga placeringar	84
Not 4 Externa kostnader	77	Not 21 Förväntade återvinningstider på tillgångar, avsättningar och skulder	84
Not 5 Operationell leasing	77	Not 22 Eget kapital	85
Not 6 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	77	Not 23 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	85
Not 7 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	77	Not 24 Övriga avsättningar	86
Not 8 Resultat från andelar i koncernföretag	79	Not 25 Förlagslån från länsförsäkringsbolag	86
Not 9 Ränteintäkter och liknande resultatposter	79	Not 26 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	86
Not 10 Räntekostnader och liknande resultatposter	79	Not 27 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	87
Not 11 Skatt på årets resultat	79	Not 28 Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys	87
Not 12 Immateriella anläggningstillgångar	80	Not 29 Fusion	87
Not 13 Materiella anläggningstillgångar	80	Not 30 Investeringsåtaganden	87

Resultaträkning för moderbolaget

Mkr	Not	2009	2008
Nettoomsättning	3	2 229,8	1 359,3
Rörelsens kostnader			
Externa kostnader	4, 5, 6	-1 501,3	-1 259,3
Personalkostnader	7	-846,1	-387,0
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12,13	-38,5	-55,8
Rörelseresultat		-156,1	-342,8
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	8	29,8	480,3
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	86,7	226,1
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-93,5	-499,7
Resultat efter finansiella poster		-133,1	-136,2
Skatt på årets resultat	11	39,3	128,7
Årets resultat		-93,7	-7,5

Balansräkning för moderbolaget

Mkr	Not	2009-12-31	2008-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	12	33,6	20,6
		33,6	20,6
Materiella anläggningstillgångar	13		
Byggnader och mark		-	3,8
Inventarier		158,9	62,7
		158,9	66,6
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar i koncernföretag	14	7 062,3	6 678,0
Lån till koncernföretag	15	1 554,9	1 703,1
Uppskjuten skattefordran	16	20,8	28,7
Andra långfristiga värdepappersinnehav	17	523,3	517,7
		9 161,3	8 927,5
Summa anläggningstillgångar		9 353,8	9 014,6
Omsättningstillgångar			
Varulager		0,6	2,0
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos koncernföretag	18	499,5	611,7
Fordringar hos övriga närstående	18	290,8	133,9
Övriga fordringar		108,0	74,3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	19	58,8	6,2
		957,1	826,1
Kortfristiga placeringar	20	193,8	167,0
Kassa och bank		699,9	869,5
Summa omsättningstillgångar		1 851,5	1 864,5
Summa tillgångar	21	11 205,3	10 879,3

Balansräkning för moderbolaget, forts.

Mkr	Not	2009-12-31	2008-12-31
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	22		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		629,8	629,8
Reservfond		4 801,3	4 801,3
		5 431,0	5 431,0
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		2 446,5	2 288,1
Årets resultat		-93,7	-7,5
		2 352,8	2 280,6
Summa eget kapital		7 783,8	7 711,6
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	23	60,6	41,6
Övriga avsättningar	24	7,6	80,8
		68,2	122,4
Långfristiga skulder			
Förlagslån från länsförsäkringsbolag	25	114,0	114,0
Övriga skulder till länsförsäkringsbolag		-	1 700,0
		114,0	1 814,0
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		193,4	45,0
Skulder till koncernföretag	18	1 002,6	998,0
Skulder till övriga närstående företag	18	1 803,9	84,4
Övriga skulder		65,5	18,1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	26	173,8	85,7
		3 239,2	1 231,2
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	21	11 205,3	10 879,3
Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	27		
Eventualförpliktelser		129,2	71,0

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget

Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital			Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Reservfond	Fond för verkligt värde Säkringsreserv	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 1 januari 2008	629,8	4 801,3	-14,8	2 265,7	169,3	7 851,3
Vinstdisposition				169,3	-169,3	-
Värdeförändring kassaflödessäkring			20,5			20,5
Lämnade koncernbidrag				-118,6		-118,6
Erhållna koncernbidrag				299,4		299,4
Skatt hänförlig till poster som redovisas mot eget kapital			-5,7	-50,6		-56,3
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital, exklusive transaktioner med bolagets ägare			14,8	130,2		144,9
Årets resultat					-7,5	-7,5
Summa förmögenhetsförändringar, exklusive transaktioner med bolagets ägare			14,8	130,2	-7,5	137,4
Utdelningar				-277,1		-277,1
Utgående eget kapital 31 december 2008	629,8	4 801,3	-	2 288,1	-7,5	7 711,6
Ingående eget kapital 1 januari 2009	629,8	4 801,3	-	2 288,1	-7,5	7 711,6
Vinstdisposition				-7,5	7,5	-
Fusionsdifferens				-0,0		-0,0
Lämnade koncernbidrag				-59,0		-59,0
Erhållna koncernbidrag				284,2		284,2
Skatt hänförlig till poster som redovisas mot eget kapital				-59,3		-59,3
Summa förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital, exklusive transaktioner med bolagets ägare			-	166,0		166,0
Årets resultat					-93,7	-93,7
Summa förmögenhetsförändringar, exklusive transaktioner med bolagets ägare			-	166,0	-93,7	72,2
Utgående eget kapital 31 december 2009	629,8	4 801,3	-	2 446,5	-93,7	7 783,8

Kassaflödesanalys för moderbolaget

Mkr	Not	2009	2008
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		-133,1	-136,2
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	28	-20,7	220,2
		-153,8	84,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		-153,8	84,1
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		1,4	0,9
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		97,8	-123,1
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		351,8	178,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		297,2	139,9
Investeringsverksamheten			
Lämnade aktieägartillskott		-400,0	-1 018,0
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-27,5	-5,0
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-125,5	-26,6
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		9,2	7,5
Avyttring av dotterföretag		0,1	658,5
Försäljning av anläggningstillgångar		3,9	4,2
Investeringar i finansiella tillgångar		-416,7	-55,8
Avyttring/minskning av finansiella tillgångar		-	1 198,2
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-956,5	762,9

Mkr	Not	2009	2008
Finansieringsverksamheten			
Lån till koncernföretag		148,3	606,9
Upptagna lån		-	1 703,1
Amortering av lån		-44,0	-2 834,9
Utdelningar		-	-277,1
Erhållna koncernbidrag		225,2	180,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		329,5	-621,2
Årets kassaflöde			
		-329,8	281,6
Likvida medel vid årets början		1 118,5	836,9
Likvida medel vid årets slut		788,7	1 118,5
Moderbolagets likvida medel i Länsförsäkringar Bank			
		-88,8	-249,1
Kassa och bank i moderbolagets balansräkning		699,9	869,5

Noter till de finansiella rapporterna för moderbolaget

Belopp i Mkr om inget annat anges.

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolagets årsredovisning har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554) och RFR 2.2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden utgivna av Rådet för finansiell rapportering gällande noterade företag.

Reglerna i RFR 2.2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden, så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag och tillägg från IFRS som ska göras.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändringar av IFRS 1 Första gången IFRS tillämpas och IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter avseende Innehav i dotterföretag, gemensamt styrda företag och intresseföretag, tillämpas sedan 1 januari 2009. Denna ändring har medfört att moderbolaget nu alltid redovisar utdelning från dotterföretag till sin helhet som intäkt i årets resultat. Tidigare har utdelningar som är större än vinster som upparbetats efter förvärvet av dotterföretaget reducerat det redovisade värdet på andelarna i dotterföretaget. Ändringen har endast oväsentliga beloppseffekter på poster i moderbolagets finansiella rapporter.

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranleds av begränsade möjligheter att tillämpa IFRS i moderbolaget, till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i följande fall:

Klassificering och uppställningsformer

Moderbolagets resultat- och balansräkning är uppställd enligt årsredovisningslagens schema. Skillnaden mot IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, som tillämpas vid utformningen av koncernens resultat- och balansräkning är främst redovisning av finansiella intäkter och kostnader, anläggningstillgångar och eget kapital. I koncernen redovisas intäkter och kostnader som tidigare redovisades direkt mot eget kapital i övrigt totalresultat. I moderbolaget redovisas samtliga dessa poster direkt mot eget kapital.

Moderbolaget förtidstillämpar inte ändringar i RFR 2.2 avseende Rapport över totalresultat och nya benämningar i IAS 1.

Dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde.

Intäkter

Försäljning av varor och utförande av tjänsteuppdrag

I moderbolagets resultat redovisas tjänsteuppdrag enligt ÅRL 2 kap 4 § när tjänsten är färdigställd. Intill dess redovisas pågående arbeten för annans räkning avseende tjänsteuppdrag till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Rörelsesegmentrapportering

Moderbolaget redovisar inte segment enligt samma fördelning och i samma omfattning som koncernen utan upplyser om nettomsättingens fördelning på moderbolagets verksamhetsgrenar.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Bolaget redovisar lämnade och erhållna koncernbidrag samt aktieägartillskott enligt UFR 2 från Rådet för finansiell rapportering. Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren, i den mån nedskrivning inte erfordras. Koncernbidrag redovisas enligt ekonomisk innebörd. Detta innebär att koncernbidrag som lämnats och erhållits i syfte att minimera koncernens totala skatt redovisas direkt mot balanserade vinstmedel efter avdrag för dess aktuella skatteeffekt.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing.

Låneutgifter

I moderbolaget belastar låneutgifter resultatet för den period till vilken de hänförs sig till.

Fastigheter

Fastigheter redovisas enligt principerna för materiella anläggningstillgångar, men utan möjlighet att tillämpa verkligt värde.

Ersättningar till anställda

Förmånsbestämda planer

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beskattning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19 ersättning till anställda. Moderbolaget följer tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

I koncernens moderbolag finns, förutom aktier i och fordringar på koncernföretag, även placeringstillgångar. Dessa placeringstillgångar är dock av begränsad storlek relativt placerings-tillgångar i koncernens försäkringsbolag. Vid utgången av år 2009 uppgick moderbolagets innehav av placeringsaktier och aktiefondandelar till 30 (29) Mkr. Därutöver fanns kortfristiga räntebärande placeringar och kassa i moderbolaget på 678 (1 067) Mkr.

Förutom nämnda placeringstillgångar härrör moderbolagets risker ur dotterbolagens verksamheter.

Se också förvaltningsberättelse och koncernens not 2, Risker och riskhantering.

NOT 3 NETTOOMSÄTTNING

Omsättningen i moderbolaget består av serviceintäkter 2 066,3 (1 205,6) Mkr och hyresintäkter 163,5 (153,7) Mkr för lokaler och inventarier till bolag inom länsförsäkringsgruppen. Bolegts omsättning redovisas i verksamhetsgren Övrig verksamhet. Av omsättningen kommer 23 (32) procent från bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen, 25 (16) procent från Livkoncernen, 51 (50) procent från länsförsäkringsbolag och 1 (2) procent från externa kunder.

NOT 4 EXTERNA KOSTNADER

	2009	2008
Lokalkostnader, not 5	-167,1	-188,5
Marknadsföring	-138,1	-185,1
Konsulter	-532,6	-216,6
Arvode till revisorer, not 6	-7,9	-6,9
IT-kostnader	-526,6	-283,8
Trycksaker, telefoni och porto	-106,1	-40,1
Kapitalförvaltningskostnader	-5,8	-8,0
Kostnader för forskning och utveckling	–	-3,0
Övriga kostnader	-17,1	-327,2
Summa	-1 501,3	-1 259,3

Lokalkostnaderna avser främst hyror för de lokaler som koncernen använder i sin verksamhet.

Länsförsäkringar AB hyr i sin tur ut lokaler till bolag inom koncernen samt till externa kunder. I marknadsföringskostnader ingår 100,0 (100,0) Mkr som betalats till länsförsäkringsbolagen för marknadsaktiviteter vad avser varumärkesbreddning.

NOT 5 OPERATIONELL LEASING**Leasingsavtal där företaget är leasetagare**

Ikke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokalhyror uppgår till:

	2009	2008
Inom ett år	157,0	158,0
Mellan ett år och fem år	628,0	632,0
Längre än fem år	314,0	474,0
Summa	1 099,0	1 264,0

I resultatet 2009 redovisas en hyreskostnad på 157,0 (158,0) Mkr.

Hyresavtalen löper under tio år till och med 31 december 2016. Inför varje förnyelse av hyresavtal fastställs en grundhyra som därefter indexregleras enligt konsumentprisindex.

Leasingsavtal där företaget är leasegivare

Framtida ikke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokal hyror:

	2009	2008
Inom ett år	125,4	137,6
Mellan ett år och fem år	495,1	539,4
Längre än fem år	237,8	396,5
Summa	858,3	1 073,4

Under 2009 redovisas en hyresintäkt på 125,4 (137,2) Mkr.

Företaget hyr ut lokaler till både interna och externa hyresgäster. Interna hyresavtal löper under tio år, till och med december 2016.

För externa hyresgäster med en hyra på 6,4 (5,4) Mkr löpte hyresavtalet under tre år till och med december 2009, varvid det förlängs med samma villkor till och med 2012.

NOT 6 ARVODEN OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2009	2008
KPMG AB		
– Revisionsuppdrag	-3,2	-5,0
– Andra uppdrag	-4,7	-1,8
SET Revisionsbyrå		
– Revisionsuppdrag	–	-0,1
Summa	-7,9	-6,9

NOT 7 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

	2009	2008
Medelantal anställda tjänstemän, Sverige		
Män	381	112
Kvinnor	342	121
Totalt antal anställda	723	233

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader**Styrelse och ledande befattningshavare**

Löner och ersättningar	27,9	17,1
varav fast lön till VD	13,6	5,5
varav rörlig lön till VD	0,3	0,9
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	10,2	8,0
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	1,4	1,3
Sociala kostnader	19,2	13,3
varav pensionskostnader	8,3	6,5
Summa	47,2	30,4

Övriga medarbetare

Löner och ersättningar	413,4	169,7
varav rörlig ersättning	16,2	6,6
Sociala kostnader	307,5	134,7
varav pensionskostnader	146,4	64,4
Summa	720,8	304,4

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader

Löner och ersättningar	441,3	186,8
varav rörlig ersättning	17,9	8,7
Sociala kostnader	326,7	148,0
varav pensionskostnader	154,7	70,8
Summa	768,0	334,8

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning kan utgå till samtliga medarbetare och chefer. En grundförutsättning för utfall av rörlig ersättning är att Länsförsäkringar AB-koncernen visar positivt resultat före skatt. Hälften av ersättningen baseras på att de gemensamma målen i Länsförsäkringar AB-koncernens affärsplan överträffas och den andra hälften på i vilken grad de individuella målen i målkontraktet uppnås. För chefer på nivå 1 och 2 är maximalt belopp två månads-löner och för chefer på nivå 3 och 4 kan maximalt en månadslön utfalla. Belopp som kan utfalla för medarbetare är, om förutsättningarna uppfylls, maximerat till 12 000 kronor.

Kostnader för avveckling av personal i samband med omorganisation

För 2008 ingår i ovanstående belopp för löner, ersättningar och sociala kostnader, kostnader för avveckling av personal i samband med omorganisation med 38,0 Mkr avseende lön och 40,7 Mkr avseende sociala kostnader varav 22,1 Mkr utgör pensionskostnader. Motvarande kostnader finns inte 2009.

Sjukfrånvaro, %	2009	2008
Totalt av sammanlagd arbetstid	2,3	3,6
Totalt av sammanlagd arbetstid avseende män	1,6	2,4
Totalt av sammanlagd arbetstid avseende kvinnor	3,0	4,7
Frånvaro för anställda i åldern 29 år eller yngre	3,7	2,0
Frånvaro för anställda i åldrarna 30–49 år	2,3	4,0
Frånvaro för anställda i åldern 50 år eller äldre	2,0	3,3
Andel av frånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	40,0	54,4

NOT 7 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR, forts.

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller inget styrelsearvode.

Ersättning till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören består av grundlön och övriga förmåner. För andra ledande befattningshavare utgörs ersättningen av grundlön, rörlig ersättning och övriga förmåner. Rörlig ersättning är maximerad till två månadslöner för andra ledande befattningshavare. Pensionsförmåner samt övriga förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Ersättningar och övriga förmåner under året för ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB						Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön, %
	Grundlön	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa	Avgiftsbestämd
2009						
Sten Dunér, verkställande direktör	2,4	0,3	0,1	1,3	4,0	56
Håkan Danielsson, tidigare verkställande direktör ¹⁾	11,2	–	0,1	1,4	12,7	35
Ann Sommer, vice verkställande direktör	2,2	0,3	0,1	0,9	3,5	36
Hans Jonsson, styrelsens ordförande	0,5	–	–	–	0,5	–
Gösta af Petersens, styrelsens vice ordförande	0,3	–	–	–	0,3	–
Anders Källström, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Ann-Christin Norrström, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Anne-Marie Pålsson, styrelseledamot	0,3	–	–	–	0,3	–
Ulf W Eriksson, styrelseledamot	0,3	–	–	–	0,3	–
Hans Benndorf, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Sune Nilsson, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Lars-Eric Åström, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Andra ledande befattningshavare (9 personer)						
Moderbolag	10,2	1,4	0,4	5,6	17,6	44
Dotterföretag och Länsförsäkringar Liv	4,8	0,6	0,5	3,6	9,4	73
Totalt 2009	33,2	2,6	1,1	12,8	49,6	
Summa ersättning från moderbolag	26,3	1,7	0,5	8,3	36,8	
Summa ersättning från dotterföretag och Länsförsäkringar Liv	7,0	0,9	0,5	4,5	12,9	

¹⁾ I grundlön för tidigare verkställande direktören ingår lön under uppsägningstid och avgångsvederlag, totalt 7 150 tkr.

2008

Håkan Danielsson, verkställande direktör, moderbolag	2,3	0,6	0,1	0,9	3,9	35
Ersättning från Länsförsäkringar Liv	1,2	–	–	0,4	1,6	35
Tommy Persson, tidigare verkställande direktör, moderbolag	2,3	0,3	–	0,6	3,2	29
Ann Sommer, vice verkställande direktör, dotterföretag	2,1	0,3	0,1	0,9	3,4	34
Hans Jonsson, styrelsens ordförande, moderbolag	0,6	–	–	–	0,6	–
Ersättning från dotterföretag	0,0	–	–	–	0,0	–
Gösta af Petersens, styrelsens vice ordförande	0,3	–	–	–	0,3	–
Hans Benndorf, styrelseledamot, moderbolag	0,1	–	–	–	0,1	–
Ersättning från dotterföretag	0,1	–	–	–	0,1	–
Ulf W Eriksson, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Anders Källström, styrelseledamot	0,1	–	–	–	0,1	–
Sune Nilsson, styrelseledamot, moderbolag	0,1	–	–	–	0,1	–
Ersättning från dotterföretag	0,1	–	–	–	0,1	–
Ann-Christin Norrström, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Anne-Marie Pålsson, styrelseledamot	0,2	–	–	–	0,2	–
Lars-Eric Åström, styrelseledamot	0,1	–	–	–	0,1	–
Carina Holmberg, tidigare styrelseledamot	0,1	–	–	–	0,1	–
Kajsa Lindståhl, tidigare styrelseledamot	0,1	–	–	–	0,1	–
Fredrik Waern, tidigare styrelseledamot	0,1	–	–	–	0,1	–
Andra ledande befattningshavare (9 st)						
Moderbolag	7,7	1,3	0,3	5,0	14,3	55
Dotterföretag och Länsförsäkringar Liv	6,5	0,8	0,3	3,8	11,4	33
Totalt 2008	24,6	3,3	0,8	11,6	40,2	
Summa ersättning från moderbolag	14,7	2,2	0,3	6,5	23,6	
Summa ersättning från dotterföretag och Länsförsäkringar Liv	10,0	1,1	0,4	5,1	16,5	

NOT 7 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR, forts.**Rörlig ersättning**

För verkställande direktören och andra ledande befattningshavare baseras rörlig ersättning på uppnådda mål enligt Länsförsäkringar ABs affärsplan samt individuella mål enligt upprättat målkontrakt. Övriga förmåner avser tjänstebil och rätteförmån för personallån. Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 34 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 60 eller 62 år. Pensionen mellan 60 respektive 62 och 65 år är avgiftsbestämd, pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden

Avgångsvederlag

För verkställande direktören och andra ledande befattningshavare gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen
Ersättning till verkställande direktören bereds av ersättningskommittén och beslutas därefter i styrelsen. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av verkställande direktören enligt principer för löner och villkor för ledande befattningshavare som beslutats av bolagsstämman.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. Det är koncernens policy att ersättningarna ska vara i nivå med branschen i genomsnitt. Den totala ersättningen ska vara rimlig, präglad av måttfullhet och väl avvägd, samt bidra till en god etik och organisationskultur och präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Rörlig ersättning

En prestationsbaserad ersättning om motsvarande högst två månadslöner per år kan utgå, dock inte för verkställande direktören som inte har rörlig ersättning. Maximalt 50 procent utfaller om de gemensamma målen i affärsplanen för Länsförsäkringar AB överträffas och maximalt 50 procent utfaller baserat på individuella mål. En grundförutsättning för att rörlig ersättning ska utgå är att Länsförsäkringar AB-koncernen redovisar positivt resultat före bokslutsdispositioner och skatt för det räkenskapsår ersättningen avser. Bolagsstämmans beslut rörande rörlig ersättning innebär en sänkning av maximalt utfall från fem till två månadslöner.

Pension

Pensionslösningen ska vara helt premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen. En övergång till denna policy ska ske successivt och så snart som möjligt. För närvarande erbjuds personer i företagsledningen sänkt pensionsålder till 60 eller 62 år. Pensionen mellan 60 respektive 62 och 65 år är avgiftsbestämd. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Saco-förbunden.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vad som gäller för övriga anställda, dock utan bruttolöneavdrag, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till ledande befattningshavare	2009	2008
Styrelseledamöter	14,0	19,1
VD och vVDar	5,5	3,1
Summa	19,5	22,2

Beviljade lån består av personallån och av övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Räntesatsen räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppen för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2009-12-31	2008-12-31
Styrelseledamöter	17	20
Andra ledande befattningshavare	23	23

NOT 8 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	2009	2008
Utdelningar från dotterbolag	29,9	354,0
Realisationsvinst/förlust av aktier i dotterbolag	-0,0	145,3
Nedskrivning av dotterföretag	-	-19,0
Summa	29,8	480,3

NOT 9 RÄNTEINTÄKTER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	2009	2008
Ränteintäkter, koncernföretag	59,7	166,3
Ränteintäkter, övriga	10,4	15,5
Realisationsvinst, aktier och andelar	1,3	-
Realisationsvinst, räntebärande koncernföretag	0,7	-
Realisationsvinst, valutor	4,7	8,7
Orealiserad vinst, räntebärande värdepapper	11,1	7,9
Utdelning på aktier och andelar	-1,3	27,6
Summa	86,7	226,1

NOT 10 RÄNTEKOSTNADER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	2009	2008
Räntekostnader koncernföretag	-3,0	-13,0
Räntekostnader, förlagslån	-5,0	-9,0
Räntekostnader, övriga	-72,9	-157,1
Realiserad förlust, aktier och andelar	0,0	-83,1
Realiserad förlust, räntebärande värdepapper	-	-0,1
Realisationsförlust valutor	-7,1	-
Orealiserad förlust, aktier och andelar	-	-237,4
Orealiserad förlust, räntebärande värdepapper	-5,5	-
Summa	-93,5	-499,7

NOT 11 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	2009	2008
Aktuell skatteintäkt		
Periodens skatteintäkt	59,2	50,6

Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt(+)

Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-19,9	79,9
Uppskjuten skattekostnad till följd av reducering av skattesats	-	-1,9
Total redovisad skatteintäkt	39,3	128,7

Avstämning av effektiv skatt

Redovisat resultat före skatt	-133,1	-136,2
Skatt enligt gällande skattesats	35,0	38,1
Skatt ej avdragsgilla kostnader	-2,5	-8,2
Skatt ej skattepliktiga intäkter	7,9	100,6
Skatt hänförlig till tidigare år	-1,0	0,0
Ändrad skattesats	-	-1,9
Redovisad effektiv skatt	39,3	128,7
Gällande skattesats	26%	28%
Effektiv skattesats	30%	95%

Skatteposter som redovisas mot eget kapital

Aktuell skatt i erhållna koncernbidrag	59,2	50,6
Uppskjuten skatt, säkringsredovisning	-	5,7

NOT 12 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Aktiverade IT-kostnader	Internt upparbetade	Förvärvade	Totalt
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde 2008-01-01	1,7	58,3	60,0
Årets anskaffningar	–	5,0	5,0
Utgående anskaffningsvärde 2008-12-31	1,7	63,3	65,0
Ingående anskaffningsvärde 2009-01-01	1,7	63,3	65,0
Årets anskaffningar	–	27,5	27,5
Utgående anskaffningsvärde 2009-12-31	1,7	90,8	92,4
Avskrivningar			
Ingående ackumulerade avskrivningar 2008-01-01	–0,7	–10,3	–10,9
Årets avskrivningar	–0,3	–12,3	–12,7
Utgående ackumulerade avskrivningar 2008-12-31	–1,0	–22,6	–23,6
Ingående ackumulerade avskrivningar 2009-01-01	–1,0	–22,6	–23,6
Årets avskrivningar	–0,3	–6,0	–6,3
Utgående ackumulerade avskrivningar 2009-12-31	–1,4	–28,6	–30,0
Nedskrivningar			
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2008-01-01	–	–	–
Årets nedskrivningar	–	–20,8	–20,8
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2008-12-31	–	–20,8	–20,8
Nedskrivningar			
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2009-01-01	–	–20,8	–20,8
Årets nedskrivningar	–	–8,1	–8,1
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2009-12-31	–	–28,8	–28,8
Redovisat värde den 31 december			
2008	0,7	19,9	20,6
2009	0,3	33,3	33,6

För immateriella tillgångar som förvaltas under 2009 kvarstår fem års avskrivningstid.

NOT 13 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Byggnader och mark	Inventarier	Totalt
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde 2008-01-01	5,6	345,5	351,2
Avyttringar	–1,7	–7,5	–9,2
Utrangeringar	–	–75,9	–75,9
Årets anskaffningar	–	26,6	26,6
Utgående anskaffningsvärde 2008-12-31	3,9	288,7	292,7
Ingående anskaffningsvärde 2009-01-01	3,9	288,7	292,7
Avyttringar	–3,9	–9,2	–13,1
Utrangeringar	–	–80,9	–80,9
Årets anskaffningar	–	125,5	125,5
Utgående anskaffningsvärde 2009-12-31	–	324,1	324,1
Avskrivningar			
Ingående ackumulerade avskrivningar 2008-01-01	–0,1	–283,7	–283,8
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar	0,0	7,5	7,5
Utrangeringar	–	72,6	72,6
Årets avskrivningar	0,0	–22,4	–22,4
Utgående ackumulerade avskrivningar 2008-12-31	–0,1	–226,0	–226,1
Ingående ackumulerade avskrivningar 2009-01-01	–0,1	–226,0	–226,1
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar	0,1	3,6	3,7
Utrangeringar	–	80,9	80,9
Årets avskrivningar	–	–23,7	–23,7
Utgående ackumulerade avskrivningar 2009-12-31	–	–165,2	–165,2
Redovisat den 31 december			
2008	3,8	62,7	66,6
2009	–	158,9	158,9
Taxeringsvärde rörelsefastigheter			
	2009-12-31	2008-12-31	
Taxeringsvärde, byggnader	–	1,8	
Taxeringsvärde, mark	–	3,4	
	–	5,2	

Inga nedskrivningar har gjorts. I inventarier ingår konst med 4,0 (4,0) Mkr som inte skrivs av.

Länsförsäkringar AB hyr ut inventarier till bolag inom koncernen. Det bokförda värdet på de uthyrda inventarierna uppgår till 23,8 (25,7) Mkr och hyresintäkten var 9,9 (11,1) Mkr. Hyresintäkten motsvarar avskrivningen på de uthyrda inventarierna. Under året har Länsförsäkringar IT Center AB fusionerats med Länsförsäkringar AB, varvid värdet på uthyrda inventarier minskat. Byggnader och mark har sålts under 2009. I årets anskaffningsvärde ingår 89,2 Mkr avseende förbättring av annans fastighet.

NOT 14 AKTIER OCH ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	2009	2008
Anskaffningsvärden		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden 1 januari	10 330,7	9 825,8
Aktieägartillskott	400,0	1 018,0
Inköp	–	0,2
Avyttringar	–15,7	–513,3
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden 31 december	10 715,0	10 330,7
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	–3 652,8	–3 633,7
Årets nedskrivningar	–	–19,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	–3 652,8	–3 652,8
Redovisat värde vid årets slut	7 062,3	6 678,0

Specifikation av bolagets innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Företagets namn	Organisationsnummer	Antal aktier och andelar	Ägarandel 2009, %	Ägarandel 2008, %	Redovisat värde 2009	Redovisat värde 2008
LF Gruppen AB (vilande)	556420-8535	1 000	100	100	0,1	0,1
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	516401-9878	9 548 708	100	100	4 364,6	3 964,6
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ)	502010-9681	6 265 252	100	100	2 448,7	2 448,7
Länsförsäkringar IT Center AB	556549-7004	10 000	–	100	–	15,5
Wasa Försäkring Run-Off AB	556563-9456	1 000	100	100	248,8	248,8
Lita försäkringsvarumärken AB	556508-9108	100	–	100	–	0,2
Utile Dulci 2 HB	916601-0067		0,1	0,1	0,2	0,1
Aktier och andelar i koncernföretag					7 062,3	6 678,0

Under år 2009 har Länsförsäkringar IT Center AB fusionerats med Länsförsäkringar AB och Lita försäkringsvarumärken AB har likviderats. Samtliga dotterföretag har sitt säte i Stockholm. Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB äger 99,9 procent av Utile Dulci 2 HB. Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ). Detta bolag drivs enligt ömsesidiga principer och kan inte enligt gällande bolagsordning lämna någon aktieutdelning. Detta medför att majoriteten av de risker och belöningar som är förknippade med ägandet inte tillfaller ägaren Länsförsäkringar AB utan livförsäkringstagarna. Detta aktieinnehav kan därför inte klassificeras som ett innehav i dotterföretag enligt definitionen av sådana i IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter.

NOT 15 LÅN TILL KONCERNFÖRETAG

	2009-12-31	2008-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Förlagslån till Länsförsäkringar Bank	1 250,0	1 250,0
Noterade obligationer till Länsförsäkringar Hypotek	304,9	453,1
Redovisat värde	1 554,9	1 703,1

Lånen till Länsförsäkringar Bank består av fem lån med olika villkor.

180,0 Mkr med löptid till 2017-05-31. Ränta tre månaders STIBORFIX plus 1,35 procentenheter från och med 2007-06-01 till och med 2012-05-31 och därefter till 1,5 procentenheter.

580,0 Mkr med löptid till 2018-12-15. Ränta tre månaders STIBOR med tillägg av 370 räntepunkter från lånedatumet 2008-12-16 till och med brytdagen som infaller fem år efter lånedatumet, och 555 räntepunkter från brytdagen till återbetalningsdagen.

290,0 Mkr med obestämd löptid. Ränta tre månaders STIBORFIX plus 1,99 procentenheter till och med 2013-12-15 och därefter till 2,99 procentenheter.

100,0 Mkr med löptid till 2017-12-19. Ränta tre månaders STIBOR med tillägg av 1,3 procentenheter från lånedatumet 2007-12-19 till och med brytdagen 2012-12-19 och därefter till 1,5 procentenheter.

100,0 Mkr med löptid till 2018-09-30. På lånet utgår ränta motsvarande STIBOR med tillägg av 240 räntepunkter från lånedatumet till och med brytdagen och ytterligare 150 räntepunkter från brytdagen till återbetalningsdagen.

Lån till Länsförsäkringar Hypotek består av en noterad obligation.

NOT 16 UPPSKJUTNA SKATTEFORDRINGAR OCH -SKULDER

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2009-12-31	2008-12-31	2009-12-31	2008-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Kortfristiga placeringar	-5,0	-7,5	-	-	-5,0	-7,5
Pensionsavsättningar	-15,8	-20,4	-	-	-15,8	-20,4
Skulder	-	-0,8	-	-	-	-0,8
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-20,8	-28,7	-	-	-20,8	-28,7

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2009

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat direkt mot EK	Belopp vid årets utgång
Kortfristiga placeringar	-7,5	2,5	-	-5,0
Pensionsavsättningar	-20,4	4,6	-	-15,8
Skulder	-0,8	0,8	-	-
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	-28,7	7,9	-	-20,8

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2008

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat direkt mot EK	Belopp vid årets utgång
Kortfristiga placeringar	51,4	-64,6	5,7	-7,5
Pensionsavsättningar	-7,7	-12,7	-	-20,4
Skulder	-	-0,8	-	-0,8
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	43,6	-78,1	5,7	-28,7

NOT 17 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2009-12-31	2008-12-31
Vid årets början	517,7	461,9
Aktivisering av kostnader för ombildning till vinstutdelande livbolag	-	53,3
Avyttring av Brf Kalvheden	-0,7	-
Förvärv av bostadsrätt	6,3	2,5
Summa	523,3	517,7

Företagets namn	Antal aktier och andelar	Redovisat värde 2009	Redovisat värde 2008
Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (publ)	8 000	514,5	514,5
Brf Mässen, Stockholm	1	3,0	2,5
Brf Igeldammen	3	2,9	-
Kungsholmsstrand 165	1	2,9	-
Brf Kalvheden, Malung	1	-	0,7
Summa		523,3	517,7

Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) klassificeras som innehav som kan säljas. Aktierna har värderats till sitt anskaffningsvärde. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering, utan värdering har även efter förvärvet gjorts till anskaffningsvärdet varvid löpande prövning sker om nedskrivningsbehov föreligger. Denna prövning har inte föranlett någon nedskrivning.

NOT 18 NÄRSTÅENDETRANSAKTIONER

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. En prislista fastställs i samband med målsättningsprocessen. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom företagsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Närståendetransaktioner 2009

		Koncernbolag	Liv-koncernen	Intressebolag	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	314,6	608,3	–	1 136,2	13,6	2 072,8
	Hysesintäkter	157,0	–	–	–	–	157,0
	Hyra inventarier	1,4	0,1	–	–	–	1,5
	Finansiella intäkter	61,9	–	–	–	–	61,9
Kostnader	Köpta tjänster	–488,0	–15,7	–	–108,2	–	–611,9
	Hyra lokaler	–104,8	–14,2	–	–0,7	–	–119,7
	Finansiella kostnader	–3,0	–	–	–76,9	–	–79,9
Fordringar	Räntebärande lån	1 554,9	6,1	–	–	–	1 561,0
	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	88,3	–	–	–	–	88,3
	Övriga fordringar	411,2	26,4	–	258,3	–	695,9
Skulder	Räntebärande skulder	314,0	–	–	1 770,2	–	2 084,0
	Övriga skulder	688,6	5,0	–	142,7	–	836,3

Närståendetransaktioner 2008

		Koncernbolag	Liv-koncernen	Intressebolag	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	319,6	191,0	–	677,4	6,9	1 194,9
	Hysesintäkter	105,1	26,6	–	0,4	–	132,1
	Hyra inventarier	9,0	1,8	–	–	–	10,8
	Finansiella intäkter	166,3	–	–	–	–	166,3
Kostnader	Köpta tjänster	–429,8	–62,1	–45,0	–103,6	–	–640,5
	Hyra lokaler	–155,4	–	–	–	–	–155,4
	Finansiella kostnader	–13,0	–	–	–	–	–13,0
Fordringar	Räntebärande lån	1 703,1	–	–	–	–	1 703,1
	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	249,1	–	–	–	–	249,1
	Övriga fordringar	362,6	9,3	–	124,2	0,5	496,6
Skulder	Räntebärande skulder	257,0	–	–	1 814,0	–	2 071,0
	Övriga skulder	741,0	8,8	–	75,6	–	825,4

Transaktioner inom koncernen

Länsförsäkringar AB ägs av de 24 länsförsäkringsbolagen samt 14 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB med dotterbolag är operativt organiserade i tre affärsenheter, Sakförsäkring, Livförsäkring och Bank, samt stödfunktionerna Utveckling, IT och Service.

Vidare köper Länsförsäkringar AB in och äger inventarier som sedan hyrs ut till koncernbolagen.

Länsförsäkringar AB hyr sina kontorslokaler av fastighetsägaren Utile Dulci 2 HB, som är ett dotterbolag till Länsförsäkringar Sak.

Länsförsäkringar AB har givit ett förlagslån till Länsförsäkringar Bank på 1 250 (1 250) Mkr och köpt säkerställda obligationer i Länsförsäkringar Hypotek på 305 (453) Mkr. Wasa Försäkring Run-Off AB har lånat ut 314 (207) Mkr till Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringar Bank AB hanterar subventionerade lån till personalen åt moderbolaget Länsförsäkringar AB, lämnade efter sedvanlig kreditprövning från banken.

För upplysningar om ersättningar till närstående nyckelpersoner såsom styrelseledamöter och ledande befattningshavare hänvisas till not 7, Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar.

Närstående dotterföretag specificeras i not 14 Aktier och andelar i koncernföretag.

NOT 19 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2009-12-31	2008-12-31
Upplupna räntor	7,2	–
Övriga förutbetalda kostnader	51,6	6,2
Summa	58,8	6,2

NOT 20 KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2009-12-31		2008-12-31	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Onoterade aktier och andelar, svenska	22,6	21,4	2,5	1,5
Onoterade aktier och andelar, utländska	20,2	0,0	20,2	0,0
Fondandelar, svenska	0,6	0,6	–	–
Fondandelar, utländska	54,1	30,6	33,8	27,6
Räntebärande värdepapper, svenska	140,5	141,2	–	–
Räntebärande värdepapper, utländska	–	–	135,0	138,0
Summa	238,0	193,8	191,6	167,0

Specifikation av kortfristiga placeringar	2009-12-31		2008-12-31	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Onoterade andelar, svenska				
Länsförsäkringar				
Fastighetsförmedling AB	2,5	1,3	2,5	1,5
Bostadsrätter	20,1	20,1	–	–
Summa	22,6	21,4	2,5	1,5
Onoterade andelar, utländska				
Kaupthing Búnadarbanki hf	20,2	0,0	20,2	0,0

Specifikation av kortfristiga placeringar. forts.	2009-12-31		2008-12-31	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde

Fondandelar, svenska

Länsförsäkringar Fond-i-fond försiktig	0,6	0,6	–	–
--	-----	-----	---	---

Fondandelar, utländska

GaveKal Platform Company Fund	54,1	30,6	33,8	27,6
-------------------------------	------	------	------	------

	2009-12-31		2008-12-31	
	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde
Räntebärande värdepapper, svenska				
Onoterade obligationer utgivna av övriga svenska emittenter	140,5	141,2	–	–
Räntebärande värdepapper, utländska				
Onoterade obligationer utgivna av utländska stater	–	–	135,0	138,0
Totalt kortfristiga placeringar	238,0	193,8	191,6	167,0

NOT 21 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDER PÅ TILLGÅNGAR, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

	2009-12-31				2008-12-31			
Belopp som förväntas återvinnas	inom 12 månader	efter 12 månader	efter 5 år	Totalt	inom 12 månader	efter 12 månader	efter 5 år	Totalt
Anläggningstillgångar								
Immateriella anläggningstillgångar ¹⁾	6,0	27,6		33,6	12,7	7,9		20,6
Materiella anläggningstillgångar ¹⁾	25,9	133,1		159,0	22,4	44,2		66,6
Andelar i koncernföretag		7 576,8		7 576,8			6 678,0	6 678,0
Lån till koncernföretag	304,9	290,0	960,0	1 554,9	453,1		1 250,0	1 703,1
Uppskjutna skattefordringar		20,8		20,8		28,7		28,7
Andra långfristiga värdepappersinnehav		179,7		179,7			517,7	517,7
Summa anläggningstillgångar	336,7	8 228,0	960,0	9 524,7	488,2	80,8	8 445,7	9 014,7
Varulager	0,6			0,6	2,0			2,0
Omsättningstillgångar								
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag	532,2			532,0	611,7			611,7
Fordringar hos övriga närstående	258,4			258,4	133,9			133,9
Övriga fordringar	110,7			110,7	74,3			74,3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	58,8			58,8	6,2			6,2
Kortfristiga placeringar	720,1			720,1	1 036,5			1 036,5
Summa omsättningstillgångar	1 679,9			1 679,9	1 862,6			1 862,6
SUMMA TILLGÅNGAR	2 017,3	8 228,0	960,0	11 205,3	2 352,8	80,8	8 445,7	10 879,3

NOT 21 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDER PÅ TILLGÅNGAR, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, forts.

	2009-12-31			2008-12-31		
	inom 12 månader	efter 12 månader	efter 5 år	inom 12 månader	efter 12 månader	efter 5 år
Belopp som förväntas betalas			Totalt			Totalt
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	7,5	53,1	60,6	8,1	33,6	41,6
Övriga avsättningar		7,6	7,6	1,0	79,8	80,8
Summa avsättningar	7,5	60,7	68,2	9,1	113,4	122,4
Skulder						
Långfristiga skulder						
Förslagslån		114,0	114,0		114,0	114,0
Övriga skulder till närstående					1 700,0	1 700,0
Obligationslån						
Uppskjuten skatteskuld						
Summa långfristiga skulder		114,0	114,0		1 814,0	1 814,0
Kortfristiga skulder						
Leverantörsskulder	193,4		193,4	45,0		45,0
Skulder till koncernföretag	1 002,6		1 002,6	998,0		998,0
Skulder till övriga närstående företag	1 803,9		1 803,9	84,4		84,4
Övriga skulder	65,6		65,6	18,1		18,1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	173,8		173,8	85,7		85,7
Summa kortfristiga skulder	3 239,2		3 239,2	1 231,2		1 231,2
SUMMA SKULDER OCH AVSÄTTNINGAR	3 246,7	174,7	3 421,4	1 240,3	1 927,4	3 167,6

¹⁾ Med belopp som förväntas inom tolv månader har förväntad avskrivning redovisats.

NOT 22 EGET KAPITAL

Specifikation över förändringar i eget kapital återfinns efter moderbolagets balansräkning.

Aktier med kvotvärde 100 kronor	Röstvärde	2009-12-31	2008-12-31
		Antal	Antal
Serie A	10	1 532 678	1 532 678
Serie B	1	4 761 455	4 761 455
Serie C	1	3 450	3 450
Antal utestående aktier		6 297 583	6 297 583

Bundna fonder

Bundna fonder får inte minskas genom vinstutdelning.

Reservfond

Syftet med reservfonden har varit att spara en del av nettovinsten som inte går åt för täckning av balanserad förlust. Reservfonden utgör bundet eget kapital. Inga nya avsättningar till reservfonden krävs men kan göras frivilligt. I reservfonden ingår även det belopp på 4 801,3 Mkr som före den 1 januari 2006 ingick i överkursfonden.

Fritt eget kapital

Överkursfond

När aktier emitteras till överkurs, det vill säga för aktierna ska betalas mer än aktiernas kvotvärde, ska ett belopp motsvarande det erhållna beloppet utöver kvotvärdet på aktierna föras till överkursfonden.

Fond för verkligt värde

Företaget tillämpar årsredovisningslagen avseende värdering av finansiella instrument till verkliga värden enligt 4 kap § 14 a–e. Redovisning sker direkt mot fond för verkligt värde när värdeförändringen avser ett säkringsinstrument och de tillämpade principerna för säkringsredovisning tillåter att en del av eller hela värdeförändringen redovisas i eget kapital. Värdeförändring orsakad av en kursförändring på en monetär post som utgör en del av företagets nettoinvestering i en utländsk enhet redovisas i eget kapital.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel utgörs av föregående års balanserade vinstmedel och resultat efter avdrag för under året lämnad utdelning.

NOT 23 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE

	2009-12-31	2008-12-31
Avsättning för pensioner under utbetalning	31,3	34,2
Avsättning till förtida uttag enligt pensionsavtal	29,4	7,5
Summa	60,6	41,6

Av det belopp som redovisas som "Avsatt till pensioner" omfattas ingen del av tryggandelagen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Avsättningen är aktuariellt beräknad enligt de försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsgrunder som tillämpas för individuellt utfärdad livförsäkring. Beräkningarna utgår från lön och ålder på individnivå i de aktuella åldersgrupperna.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräkning av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

NOT 23 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE, forts.

	2009-12-31			2008-12-31		
	Pensioner under utbetalning	Avsättning enligt pensionsavtal	Totalt	Pensioner under utbetalning	Avsättning enligt pensionsavtal	Totalt
Pensionsförpliktelser						
Avsatt till pensioner	31,3	–	31,3	34,2	–	34,2
Övriga avsättningar	–	29,4	29,4	–	7,5	7,5
Summa	31,3	29,4	60,6	34,2	7,5	41,6

	2009			2008		
	Pensioner under utbetalning	Avsättning enligt pensionsavtal	Totalt	Pensioner under utbetalning	Avsättning enligt pensionsavtal	Totalt
Årets förändring av kapitalvärdet av förpliktelser i egen regi för vilka det inte finns några särskilt avskilda tillgångar						
Ingående kapitalvärde den 1 januari enligt svenska principer för beräkning av pensionsförpliktelser	34,2	7,5	41,6	30,6	10,8	41,4
Kostnad exklusive räntekostnad som belastat resultatet	4,3	21,9	26,3	9,4	3,3	12,8
Räntekostnad	0,8	0,8	1,6	1,2	0,3	1,5
Utbetalda pensioner	–8,1	–	–8,1	–7,0	–6,9	–14,0
Kapitalvärdet per den 31 december	31,3	29,4	60,6	34,2	7,5	41,6

Kostnader för pensionering i egen regi						
Kostnad exklusive räntekostnad	4,3	21,9	26,3	9,4	3,3	12,8
Räntekostnad	0,8	0,8	1,6	1,2	0,3	1,5
Kostnad för pensionering i egen regi	5,2	22,7	27,9	10,6	3,6	14,2

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser						
Diskonteringsränta	2,7%	2,7%		3,5%	3,5%	
Förväntad löneökningstakt	–	3,0%		–	3,5%	
Andel som bedöms att frivilligt gå i pension vid 62 års ålder		20,0%			20,0%	

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Dessa planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar. FTP-planen genom försäkring i FPK är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19, Ersättningar till anställda, ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelserna samt av de förvaltningskostnader och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelserna. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovanstående pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 30 IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande årsavgifter till den.

	2009	2008
Kostnader för avgiftsbestämda planer	107,1	33,6

NOT 24 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	2009-12-31	2008-12-31
Avsättning till forskningsprogram	–	3,0
Avsättning för personalrelaterade kostnader i samband med omorganisation	–	66,4
Avsättning pensionärs lån	7,6	11,4
Summa	7,6	80,8

NOT 25 FÖRLAGSLÅN FRÅN LÄNSFÖRSÄKRINGSBOLAG

	2009-12-31	2008-12-31
Efterställda skulder (aktieägarlån)	114,0	114,0

Förlagslånet är bundet till 2011-12-15 och löper med en fast ränta som motsvarar räntan för statsobligationer med motsvarande löptid samt ett rörligt tillägg på 0,65 (0,65) procent. Årets ränta uppgår till 4,361 (4,361) procent till och med 2009-12-15 och därefter till 3,34 (4,361) procent.

NOT 26 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2009-12-31	2008-12-31
Semesterlöneskuld	38,1	10,4
Sociala kostnader	12,0	5,0
Löneskatt	48,9	15,0
Forskningsanslag	–	23,1
Gemensamt finansierad utvecklingskostnad	–	18,4
Upplupen bonus	33,3	7,0
Avsättning avseende personalkostnader	30,7	5,4
Övriga upplupna kostnader	10,9	1,4
Summa	173,8	85,7

De forskningsanslag som tidigare redovisades i Länsförsäkringar AB, har under 2009 överförts till en forskningsstiftelse. Personalrelaterade upplupna kostnader har ökat på grund av överföring av service, IT och utvecklingskostnader från andra koncernbolag till moderbolaget.

NOT 27 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2009-12-31	2008-12-31
Eventualförpliktelser		
Förtida uttag enligt pensionsavtal för 62-åringar	117,4	29,9
Delägare i Utile Dulci 2 HB	11,8	41,1
Summa	129,2	71,0

NOT 28 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDESANALYS

	2009	2008
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning från dotterbolag	29,9	354,0
Erhållen ränta	70,2	181,8
Erlagd ränta	-74,9	-179,1
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	38,5	74,9
Realisationsresultat vid avyttring av andelar	-1,3	-147,8
Orealiserad vinst	-11,1	-7,9
Orealiserad förlust	5,5	237,4
Orealiserad kursvinst	-5,4	-5,6
Orealiserade kursförluster	7,1	-
Avsättningar	-54,0	69,3
Summa	-20,7	220,2

Likvida medel består endast av banktillgodohavanden.
Ej utnyttjade kreditmöjligheter uppgår till 50 (50) Mkr.

NOT 29 FUSION

Under året har dotterföretaget Länsförsäkringar IT Center AB, 556549-7004 fusionerats med moderbolaget. Resultat och balansräkningarna i dotterföretaget Länsförsäkringar IT Center AB, per fusionsdatum 2009-08-31 framgår nedan.

	2009-01-01–2009-08-31
Nettoomsättning	829,3
Rörelseresultat	6,6
	2009-08-31
Anläggningstillgångar	50,0
Omsättningstillgångar	159,7
Summa tillgångar	209,7
Eget kapital	22,1
Avsättningar	9,8
Skulder	177,7
Summa skulder och eget kapital	209,7

I samband med fusionen uppstod en fusionsförlust i balanserade medel om 4 tkr.

NOT 30 INVESTERINGSÅTAGANDEN

Moderbolaget har slutit avtal om att förvärva immateriella tillgångar för 22,9 Mkr under 2010.

Under 2009 har slutits avtal gällande ombyggnad av en av rörelsefastigheterna. 2009 investerades 89 Mkr i ombyggnaden och för 2010 har 50 Mkr kontrakterats.

Styrelsens intygande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 29 mars 2010

Hans Jonsson
Styrelseordförande

Gösta af Petersens
Vice styrelseordförande

Hans Benndorf
Styrelseledamot

Ulf W Eriksson
Styrelseledamot

Anders Källström
Styrelseledamot

Sune Nilsson
Styrelseledamot

Ann-Christin Norrström
Styrelseledamot

Anne-Marie Pålsson
Styrelseledamot

Lars-Eric Åström
Styrelseledamot

Karl-Erik Pettersson
Personalrepresentant

Håkan Haraldsson
Personalrepresentant

Tomas Jönsson
Personalrepresentant

Sten Dunér
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 29 mars 2010.

Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Årsredovisningen och koncernredovisningen har, som framgår ovan, godkänts för utfärdande av styrelsen den 29 mars 2010. Koncernens resultaträkning, rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning samt moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 21 maj 2010.

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Länsförsäkringar Aktiebolag (publ)
Org nr 556549-7020

Jag har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Länsförsäkringar AB (publ) för år 2009. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 20–88. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av min revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att jag planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra mig om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag granskat väsentliga beslut, åtgärder

och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen. Jag anser att min revision ger mig rimlig grund för mina uttalanden nedan.

Årsredovisningen för moderbolaget har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt resultaträkningen och rapport över finansiell ställning för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 29 mars 2010

Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Sammandrag av livförsäkringskoncernens resultat- och balansräkning

RESULTATRÄKNING

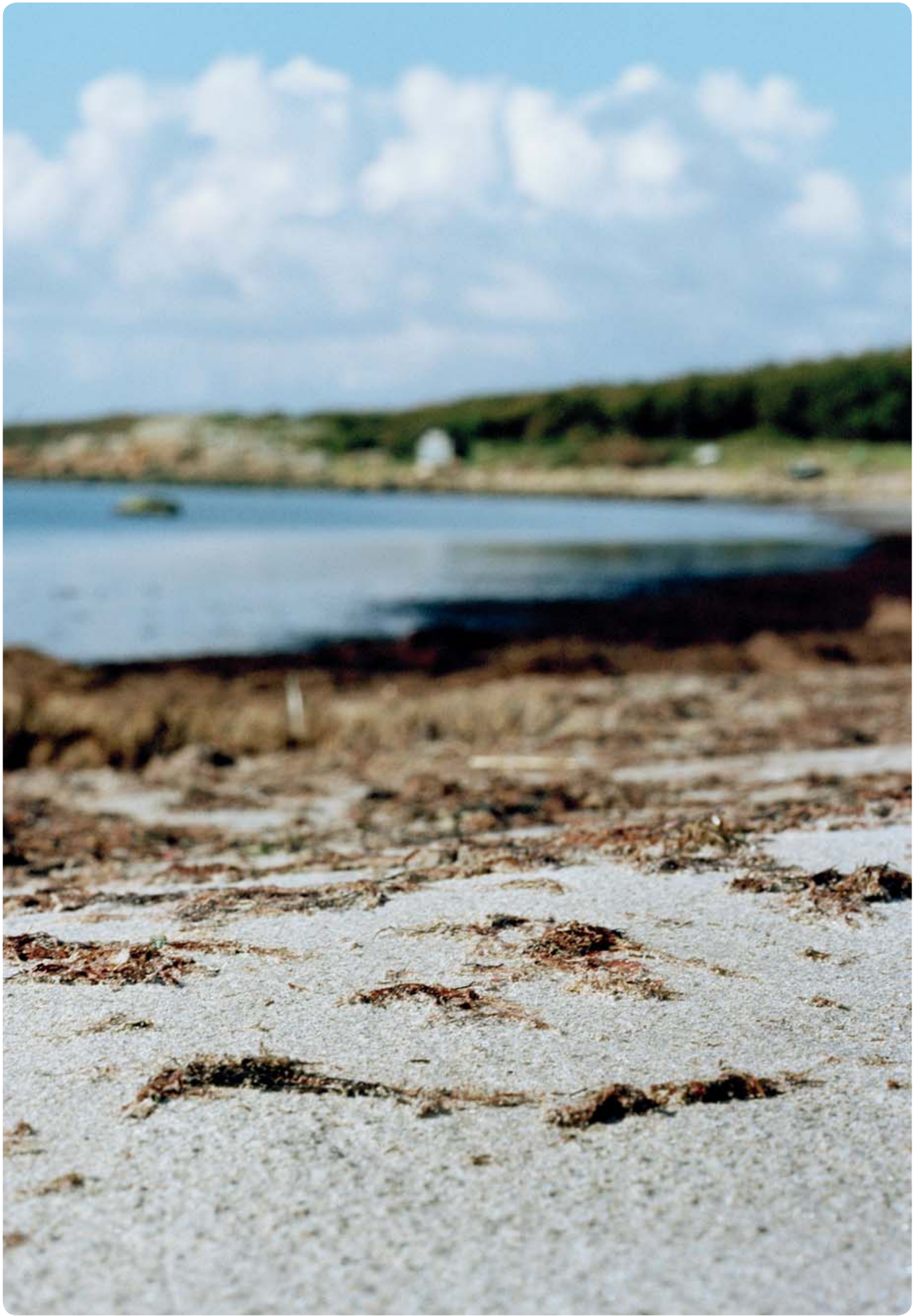
Mkr	2009	2008
Premieinkomst, brutto	6 507	6 236
Premieinkomst, netto	6 072	5 820
Kapitalavkastning, netto	14 465	-17 596
Försäkringsersättningar	-4 300	-4 245
Övriga tekniska intäkter	257	252
Förändring i livförsäkringsavsättning	4 058	-11 495
Driftskostnader	-1 540	-1 641
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	19 012	-28 905
Icke-tekniska poster	-195	-196
Resultat före skatt	18 817	-29 101
Skatt	-895	-1 025
Årets resultat	17 922	-30 126

BALANSRÄKNING

Mkr	2009-12-31	2008-12-31
Tillgångar		
Immateriella tillgångar	1 001	1 197
Placeringstillgångar	106 781	102 388
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagarna bär placeringsrisk	46 070	31 708
Återförsäkrarens andel av försäkrings- tekniska avsättningar	705	792
Fordringar	1 502	3 088
Andra tillgångar	4 953	8 117
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 977	2 926
Summa tillgångar	162 989	150 216

Eget kapital, avsättningar och skulder

Aktiekapital	8	8
Fonder samt periodens resultat	27 330	11 043
Försäkringstekniska avsättningar	83 820	97 992
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	46 071	31 709
Avsättningar för andra risker och kostnader	230	234
Depåer från återförsäkrare	787	853
Skulder	4 201	7 723
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	542	654
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	162 989	150 216

Bolagsstyrningsrapport

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av 24 kundägda länsförsäkringsbolag och 14 socken- och häradsbolag.

Länsförsäkringar AB följer i tillämpliga delar, bland annat med beaktande av att bolaget inte är ett aktiemarknadsbolag, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är mot denna bakgrund följande.

- Kallelse och genomförande av bolagsstämma. Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har ett begränsat antal aktieägare.
- Mandattiden för styrelsens ledamöter uppgår som huvudregel till två år. Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.
- Styrelsens sammansättning. Avvikelse sker från Kodens bestämmelse att minst två av styrelseledamöterna ska vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Enligt instruktion för valberedningen (se nedan) ska styrelsen ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. Bedömningen är att dessa krav kan tillgodoses inom ramen för länsförsäkringsgruppen.

Denna bolagsstyrningsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

Bolagsstämma

Aktieägaren utövar sin rösträtt på bolagsstämman. Vid bolagsstämma får inte någon för egna och andras aktier rösta för sammanlagt mer än 99/1 000 av de på stämman företrädde aktierna. Beslut på bolagsstämman fattas genom enkel röstövertikt om inte aktiebolagslagen föreskriver särskild röstmajoritet. På årsstämman fattas beslut avseende årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordningen. Vid årsstämman delas förslaget till ersättning till styrelseledamöterna upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter samt ersättning för utskottsarbete. I enlighet med Kodens godkände årsstämman 2009 principer för ersättning och andra anställningsvillkor för företagsledningen.

Nomineringsprocess

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning med uppgift att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB, dess direktägda dotterbolag och vissa ytterligare bolag, samt ersättning till dessa. För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar AB:s årsstämma fastställd instruktion. Valberedningen har sedan årsstämman 2009 bestått av Karin Starrin (ordf) (Länsförsäkringar Halland), Göran Trobro (vice ordf) (Länsförsäkringar Kristianstad), Ingemar Larsson (Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän), Anna-Greta Lundh (Länsförsäkringar Södermanland) och Björn Sundell (Länsförsäkringar Uppsala).

Externa revisorer

Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar AB ha en ordinarie revisor och en revisorssuppleant. Revisorerna utses för

en mandattid om fyra år. Vid årsstämman 2008 utsågs Stefan Holmström, KPMG AB, till ordinarie revisor och Johan Baeckström, KPMG AB, till suppleant, båda för en mandattid om fyra år.

Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Länsförsäkringar AB ska enligt bolagsordningen bestå av 9–12 bolagsstämmovalda ordinarie ledamöter med eller utan suppleanter. Ledamot väljs för en mandattid om två år. Därutöver ingår i styrelsen ledamöter och suppleanter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Vd ingår inte i styrelsen. Bolaget har ingen tidsgräns för hur länge en ledamot får sitta i styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Styrelsens ordförande och vice ordförande utses av årsstämman.

Styrelsen består för närvarande av 12 ordinarie ledamöter och en suppleant. Nio av ledamöterna är utsedda av bolagsstämman. Tre ledamöter och suppleanten är utsedda av arbetstagarorganisationerna. Nio av ledamöterna är oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Detta gäller bland annat fastställande av ändamålsenlig organisation, verksamhetens mål och strategier samt riktlinjer för kontroll och styrning.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens uppgifter och ansvar, antal styrelsemöten, rutiner för verksamhets- och finansiell rapportering och rutiner i övrigt för styrelsemöten, kallelse, utformning av material, arbets-

fördelningen inom styrelsen, intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning. Styrelsen har genom arbetsordningen fastställt att ekonomisk rapportering ska ske enligt fastställt instruktion och genom regelbundna styrelsesammanträden. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och försäljningsutveckling, kapitalavkastning, finansiell ställning med mera i förhållande till affärsplan och prognoser.

Styrelsen har i en koncerninstruktion fastställt bolagets och koncernens organisation och där klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets och koncernens olika organ och befattningshavare. Styrelsen fastställer varje år en instruktion för verkställande direktören och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och utvärdering av styrelsens egna arbete. Styrelsen genomför vidare årligen utvärdering av vd:s arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år (se även under Revisionsutskottet nedan).

Styrelsen har inrättat Finansutskottet, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet. Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i styrelsens arbetsordning eller i särskilda instruktioner. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och tillse att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska därvid bland annat tillse att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåll-

er tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med vd även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja vd i dennes arbete.

Internrevision

Styrelsen har utsett en från den operativa verksamheten oberoende internrevision med huvudsaklig uppgift att följa upp att verksamhetens omfattning och inriktning överensstämmer med av styrelsen utfärdade riktlinjer och att verksamheten bedrivs mot av styrelsen uppsatta mål. Internrevision ska även granska och utvärdera bolagets organisation, rutiner, styrning och kontroll av verksamheten. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision.

Finansutskottet

Styrelsen för Länsförsäkringar AB har utsett fyra av sammanlagt åtta ledamöter i ett för Länsförsäkringar AB-koncernen gemensamt finansutskott. Övriga ledamöter utses av styrelserna för vissa av dotterbolagen. Utskottets uppgift är att vara ett forum för finansiella omvärlds- och makroekonomiska analyser samt att bereda ärenden avseende kapitalförvaltningen som ska föreläggas respektive styrelse för beslut. Finansutskottet ska också bevaka att beslutade mål, placeringsinriktning, delegeringsordningar etc uppnås respektive efterlevs. Vid det ordinarie styrelsemöte som hölls närmast efter årsstämman 2009 utsågs Hans Jonsson (ordf), Håkan Danielsson (vd), Kajsa Lindståhl och Anne-Marie Pålsson att representera Länsförsäkringar AB i Finansutskottet. I samband med att Håkan Danielsson avgick som vd i Länsförsäkringar AB den 23 oktober 2009, ersattes

han som ledamot i Finansutskottet av Länsförsäkringar ABs nye vd Sten Dunér.

Revisionsutskottet

Styrelsen för Länsförsäkringar AB har utsett två av sammanlagt sex ledamöter i ett för Länsförsäkringar AB-koncernen gemensamt revisionsutskott. Övriga ledamöter utses av styrelserna för vissa av dotterbolagen. Utskottet ska svara för beredningen av respektive styrelses arbete med att kvalitetssäkra bolagets interna styrning avseende finansiell rapportering, regel efterlevnad, övrig intern styrning samt för de ärenden som respektive styrelse från tid till annan hänskjuter till revisionsutskottet. Majoriteten av ledamöterna i utskottet, inklusive ordföranden, är oberoende i förhållande till respektive bolag och ledning. Vid utskottets möten deltar som regel även intern- och extern revision samt vd och koncerncontroller. Vid det ordinarie styrelsemöte som hölls närmast efter årsstämman 2009 utsågs Gösta af Petersens (ordf) och Ulf W Eriksson att representera Länsförsäkringar AB i Revisionsutskottet.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning och övriga anställningsvillkor för vd och principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen. Vid det ordinarie styrelsemöte som hölls närmast efter årsstämman 2009 utsågs Hans Jonsson (ordf), Ulf W Eriksson och Gösta af Petersens till ledamöter i Ersättningsutskottet.

Möten och närvaro

Tabellen utvisar antalet möten inom respektive organ som hållits från årsstämman 2009 till och med februari 2010 liksom de enskilda ledamöternas närvaro.

	Styrelsen	Finans- utskottet	Revisions- utskottet	Ersättnings- utskottet
Totalt antal möten	11	3	3	10
Gösta af Petersens	11	–	3	10
Hans Benndorf	11	–	–	–
Håkan Danielsson ¹⁾	–	2	–	–
Sten Dunér ²⁾	–	–	–	–
Christer Ekehov, suppleant	–	–	–	–
Ulf W Eriksson	11	–	3	10
Håkan Haraldsson	11	–	–	–
Hans Jonsson	11	3	–	10
Tomas Jönsson	10	–	–	–
Fredrik Kronberg ³⁾	6	–	–	–
Anders Källström	9	–	–	–
Kajsa Lindståhl	–	3	–	–
Sune Nilsson	10	–	–	–
Ann-Christin Norrström	11	–	–	–
Karl-Erik Pettersson ⁴⁾	1	–	–	–
Anne-Marie Pålsson	7	3	–	–
Lars-Eric Åström	10	–	–	–

¹⁾ Avgick som vd i Länsförsäkringar AB den 23 oktober 2009.

²⁾ Tillträdde som vd i Länsförsäkringar AB den 23 oktober 2009.

³⁾ Avgick ur styrelsen den 31 december 2009.

⁴⁾ Suppleant fram till 17 februari 2010, därefter ordinarie ledamot.

INTERN KONTROLL OCH RISK-HANTERING AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN 2009

Processen för intern kontroll och riskhantering baseras på kontrollmiljön och omfattar fyra huvudaktiviteter: riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utgörs av kontrollmiljön med den organisation, beslutsordning samt fördelning av befogenheter och ansvar mellan de olika organ styrelsen och vd inrättat för moderbolaget och koncernen. Kontrollmiljön består även av de värderingar och den företagskultur som styrelsen, vd och ledningen kommunicerar och verkar utifrån i syfte att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

Styrelsen ansvarar för riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Inom koncernens gemensamma områden samordnas rutiner och handlingssätt genom koncerngemensamma styrdokument som godkänns och införlivas i respektive dotterbolag. Denna ordning dokumenteras och kommuniceras i styrdokument i form av interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Exempel på sådana styrdokument är koncerninstruktion, rapportinstruktion, ekonomistyrningsprinciper och attestinstruktion. Styrelsen har utsett ett revisionsutskott med uppgift att ansvara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra den finansiella rapporteringen. Särskilda revisionsutskott har inrättats av vissa av dotterbolagens styrelser. Vidare har styrelsen inrättat en funktion för internrevision i syfte att stödja styrelsen i uppföljningen av att verksamheten bedrivs i enlighet med styrelsens beslut. Identifiering, analys och uppföljning av risk sker löpande genom funktionen Riskkontroll. Löpande kontroll av uppföljning av efterlevnad av externt och internt regelverk sker genom funktionen Compliance.

Riskbedömning

Riskbedömning omfattar att identifiera och kartlägga väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Dessa risker kartläggs och identifieras på koncernnivå, bolagsnivå och enhetsnivå. Bolaget och koncernen styrs med hjälp av gemensamma processer, där riskhantering är inbyggd i varje process och olika metoder används för att värdera och begränsa risker och för att säkerställa att identifierade risker hanteras i enlighet med fastställda styrdokument.

I syfte att identifiera processer för materiella fel i den finansiella rapporteringen är stor genomförd riskanalys. Med utgångspunkt från riskanalysen kartläggs processer och kontrollaktiviteter förknippade med nyckelrisker. De risker som är förknippade med den verksamhet som bedrivs i koncernens skilda delar hanteras inom den del av koncernen där de uppkommer.

Kontrollaktiviteter

Riskerna i den finansiella rapporteringen begränsas genom noggrant förberedda

bokslut, standardiserade arbetsrutiner med inbyggda kontrollfunktioner samt utvärdering av kontinuerliga förbättringar. Den finansiella informationen analyseras och granskas på olika nivåer i organisationen innan den blir offentligt publicerad.

Ett kontinuerligt arbete pågår med att eliminera och reducera identifierade väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Arbetet inkluderar utveckling och förbättring av kontrollaktiviteter samt insatser för att medarbetarna ska ha rätt kompetens.

Information och kommunikation

De interna styrdokumenterna är föremål för översyn och beslut minst en gång per år. Styrdokumenterna publiceras på bolagets interna hemsida. Varje chef ska se till att bestämmelserna kommuniceras till underställd personal.

Uppföljning

Arbetet med att följa upp efterlevnaden av externa och interna regelverk sker inom varje enhet inom koncernen. En oberoende granskningsfunktion, Internrevision, har inrättats i syfte att stödja koncernstyrelsen i uppföljningen av att verksamheten bedrivs i enlighet med styrelsens beslut. Internrevision ska genom granskning och rapporter utvärdera om verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt, om rapporteringen till styrelsen ger en korrekt bild av verksamheten och om verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regelverk. Internrevision rapporterar till moderbolagets styrelse och dotterbolagens styrelser. Vidare ska varje chef se till att styrdokument efterlevs inom sitt ansvarsområde.

Funktionen Compliance har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera compliancerisker, dvs. risker för bristande regelefterlevnad som kan medföra försämrat anseende, finansiella förluster och sanktioner enligt lag eller föreskrift. Rapportering sker till koncernchefen och respektive styrelse.

Styrelse och revisorer

Hans Jonsson

Gösta af Petersens

Hans Benndorf

Ulf W Eriksson

Anders Källström

Sune Nilsson

Ann-Christin Norrström

Anne-Marie Pålsson

Hans Jonsson

Född 1949. Invald 2001.
Styrelsens ordförande.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande
Länsförsäkringar Skaraborg, ordförande Bergvik
Skog AB, ledamot Regeringens kommission för
hållbar utveckling.
Tidigare erfarenhet: Riksförbundsordförande LRF,
President of the European Confederation of
Agriculture, President of the European Union
Advisory Committee on CAP, ordförande
Havsmiljökommissionen och Klimatberedningen.

Gösta af Petersens

Född 1947. Invald 2004.
Lantbrukare, styrelsens vice ordförande.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i
Länsförsäkringar Gotland, Gotlandsägg AB,
SOL Fukt & Grönt på Gotland AB samt Eskelunds
hembageri AB.
Tidigare erfarenhet: Vd Guteprodukter AB och
Gotlands Trädgårdsprodukter.

Hans Benndorf

Född 1954. Invald 2008.
Vd Länsförsäkringar Stockholm.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i FPK och
Sörman & Partners, ledamot i Länsförsäkringar
Mäklarservice.
Tidigare erfarenhet: Vd Länsförsäkringar Liv och
Länsförsäkringar Fondliv, vd Postbanken, vice vd
Skandia Liv, chef Marknadstekniskt Centrum,
ekonomie doktor vid Handelshögskolan
i Stockholm.

Ulf W Eriksson

Född 1952. Invald 2004.
Vd Länsförsäkringar Värmland.
Övriga styrelseuppdrag: Ledamot Länsförsäkringar
Värmland och Länsförsäkringar Värmland
Fastigheter AB, Stiftelsen Värmländska
Provinsiallogens Frimurarehus och Klässbols
Linneväveri.
Tidigare erfarenhet: Bankjurist och chefsjurist i
Mellersta Sveriges Föreningsbank, bankchef
Föreningsbanken Karlstad.

Anders Källström

Född 1959. Invald 2008.
Vd och koncernchef Lantbrukarnas Riksförbund.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande
Länsförsäkringar Västernorrland.
Tidigare erfarenhet: Vd för reklambyrå,
kommunalråd och ett antal styrelse- och
nämndsuppdrag inom kommun och landsting,
styrelseledamot och ordförande inom grafisk
industri, sågindustri och investmentbolag.

Sune Nilsson

Född 1953. Invald 2008.
Konsult.
Övriga styrelseuppdrag: Ordförande
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän, STS
Travel School AB samt Holisticon AG, ledamot
Sigma AB, suppleant Platzer Fastigheter AB.
Tidigare erfarenhet: Koncernchef Sigma AB, Almi
Väst AB, koncernchef Mandator AB och vd
PostNet AB.

Ann-Christin Norrström

Född 1952. Invald 2007.
Vd Länsförsäkringar Uppsala.
Övriga styrelseuppdrag: Ledamot Länsförsäkringar
Uppsala, ordförande i Handelskammaren för
Uppsala län, ledamot STUNS – Stiftelsen för
samverkan mellan universiteten i Uppsala,
näringsliv och samhälle, Aktietorget Uppland AB,
Länsstyrelsen i Uppsala län, Brandskydds-
föreningen i Uppsala län samt ordförande BoCity AB.
Tidigare erfarenhet: Riskrelsechef
Länsförsäkringar Gävleborg, ledamot
Länsförsäkringar Liv, Forskningsfonden samt Gefle
Dagblad.

Anne-Marie Pålsson

Född 1951. Invald 2005.
Docent nationalekonomi, Lunds Universitet,
riksdagsledamot.
Övriga styrelseuppdrag: G L Beijer AB, HQ AB,
Riksrevisionen, Institutet för Framtidsstudier,
suppleant i Riksbankens Jubileumsfond, vice
ordförande Länsförsäkringar Skåne.
Tidigare erfarenhet: Forskning och undervisning
Lunds Universitet, utredningsuppdrag, flera
styrelseuppdrag i Stadshypotek AB, Andra
AP-fonden, Investment AB Öresund, Samhall
Gripen, Färs och Frosta Sparbank med flera.

Lars-Eric Åström

Tomas Jönsson

Håkan Haraldsson

Karl-Erik Pettersson

Olle Törnelli

Lars-Eric Åström

Född 1946. Invald 2008.
Skogsbrukare.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande Östgöta Brandstodsbolag samt Södra Skogsägarna, vice ordförande Södra Cell, ledamot LRF-Skogsägarna. Tidigare erfarenhet: Ordförande Skogsägarnas Riksförbund, ledamot LRF:s Riksförbundsstyrelse, LRF Skogsförvaltning AB, Ägarfrämjandet.

Tomas Jönsson

Född 1951. Invald 2001.

Arbetslagarledamot SACO, skadereglerare Affärsenhet Sakförsäkring. Övriga styrelseuppdrag: Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB, Bank- och försäkringssektionen i Jusek. Tidigare erfarenhet: Bankjurist Föreningsbanken.

Håkan Haraldsson

Född 1948. Invald 2006.
Arbetslagarledamot LFP.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Länsförsäkringsgruppens Personalförening, LFP, arbetslagarledamot Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondförvaltning, Östgöta Brandstodsbolag, Länsförsäkringar Norrbotten.

Karl-Erik Pettersson

Född 1951. Invald 2010.

Arbetslagarledamot FTF. Systemutvecklare IT-enheten.

Styrelsens sekreterare:**Olle Törnelli**

Född 1958.

Chefsjurist.

Tidigare erfarenhet: Chefsjurist Wasa Försäkring, bankjurist Nordbanken.

REVISORER**Revisor, ordinarie, vald av bolagsstämman**

Stefan Holmström.
Auktoriserad revisor, KPMG AB.

Suppleant, vald av bolagsstämman

Johan Baeckström.
Auktoriserad revisor, KPMG AB.

Styrelsen för Länsförsäkringar AB

Representanter för samtliga bolag inom Länsförsäkringar samlas varje år till stämma och väljer styrelse i det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB, som i sin tur utser styrelser i dotterbolagen. Styrelsen ska enligt bolagsordningen bestå av lägst nio och högst tolv ledamöter.

Företagsledning

Sten Dunér

Christer Baldhagen

Mats Ericsson

Gunilla Forsmark Karlsson

Carin Göransson

Torbjörn Hultgren

Gustav Karner

Sten Dunér

Född 1951. Anställd 1982.
Verkställande direktör.

Tidigare erfarenhet: CFO och andra chefsbefattningar inom Länsförsäkringar AB.
Styrelseuppdrag: Ordförande i Länsförsäkringar Liv, Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Bank, ledamot i API, Agria Pet Insurance och fastighetsbolaget Balder.

Christer Baldhagen

Född 1957. Anställd 1994.

Kommunikationsdirektör.
Tidigare erfarenhet: Informationsdirektör Wasa Försäkring, konsult JKL.

Mats Ericsson

Född 1954. Anställd 1998.
Vd Länsförsäkringar Bank.

Tidigare erfarenhet: Vd Länsförsäkringar Halland, regionchef Trygg-Hansa.
Styrelseuppdrag: Ordförande Länsförsäkringar Fondförvaltning, Länsförsäkringar Hypotek, Wasa Kredit samt Brandskyddsföreningen Halland.
Ledamot Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation, Movement Vård och Rehab AB och Prins Bertils stiftelse.

Gunilla Forsmark Karlsson

Född 1958. Anställd 2006.

Chef Utvecklingsenheten.
Tidigare erfarenhet: Vice vd Länsförsäkringar Bank, vd Skandiabanken, vd Länsförsäkringar Mäklarservice, vice vd SEB Bolån.
Styrelseuppdrag: PTKs utbildningsstiftelse.

Carin Göransson

Född 1952. Anställd 1988.

Chef IT-enheten.
Tidigare erfarenhet: IT-strateg samt IT-chef Länsförsäkringar Liv.

Torbjörn Hultgren

Född 1955. Anställd 1991.
HR-direktör.

Tidigare erfarenhet: Chef vd-stab Företagsutveckling, operationsanalytiker FOA/FOI.

Gustav Karner

Född 1967. Anställd 2001.

Finansdirektör.
Tidigare erfarenhet: Chef Risk Management, Alecta pensionsförsäkring, ömsesidigt. Kvantitativ analytiker Handelsbanken Markets.
Styrelseuppdrag: Ledamot i Bergvik Skog AB, Östgöta Brandstodsbolag Kapitalförvaltning AB och Humlegården Fastigheter AB.

Malin Rylander-Leijon

Ann Sommer

Jörgen Svensson

Claes Thimrén

Olle Törnell

Sören Westin

Håkan Haraldsson

Tomas Jönsson

Malin Rylander-Leijon

Född 1970. Anställd 2001.

Chef Control.

Tidigare erfarenhet: Chef Ekonomi & Control, Länsförsäkringar Liv samt revisor SET Revisionsbyrå.

Ann Sommer

Född 1959. Anställd 1988.

Vd Länsförsäkringar Sak.

Tidigare erfarenhet: Vd WASA International, vd WASA Special Försäkrings AB, vd Wasa International UK, vd Stockholm Re.

Styrelseuppdrag: Ordförande i

Försäkringsaktiebolaget Agria. Ledamot EFEL Skadeförsäkring AB, EFEL Livförsäkring AB, TFF – Trafikförsäkringsföreningen, Skogsstyrelsen och SOS International Amice (Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe).

Jörgen Svensson

Född 1959. Anställd 2008.

Vd Länsförsäkringar Liv.

Tidigare erfarenhet: Vd Länsförsäkringar Blekinge, olika chefsbefattningar Skandia och If.

Styrelseuppdrag: Ordförande Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice.

Claes Thimrén

Född 1956. Anställd 2004.

Chef vd-stab Riskkontroll.

Tidigare erfarenhet: Nordea, Finansdepartementet, Handelsbanken.

Olle Törnell

Född 1958. Anställd 1992.

Chefsjurist.

Tidigare erfarenhet: Chefsjurist Wasa Försäkring, bankjurist Nordbanken.

Sören Westin

Född 1953. Anställd 2000.

Chef Serviceenheten.

Tidigare erfarenhet: Chef Affärsservice Länsförsäkringar AB, vd Länsförsäkringar Jämtland, vd AB Länstidningen, medlem Samhall ABs företagsledning, ekonomie licentiat Umeå Universitet.

Styrelseuppdrag: Trafikförsäkringsföreningen.

Håkan Haraldsson

Född 1948. Anställd i Östgöta

Brandstodsbolag 1988.

Arbetstagarledamot LFP.

Tidigare erfarenhet: Distriktschef i Östgöta Brandstodsbolag.

Styrelseuppdrag: Ordförande i

Länsförsäkringsgruppens Personalförening, LFP, arbetstagarledamot Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondförvaltning, Östgöta Brandstodsbolag, Länsförsäkringar Norrbotten.

Tomas Jönsson

Född 1951. Anställd 1986.

Arbetstagarledamot SACO,

skadereglerare Affärsenhet Sakförsäkring.

Tidigare erfarenhet: Bankjurist Föreningsbanken.

Styrelseuppdrag: Ledamot Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB, Bank- och försäkringssektionen i Jusek.

Definitioner och uttryck

Direkt försäkring

Försäkringsavtal som utgör avtal direkt mellan försäkringsgivare och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är här, till skillnad från vid mot-tagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagaren.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Omfattar kostnader för marknadsföring, försäljning och administration i försäkringsrörelsen, inklusive skaderegleringskostnader.

Driftskostnadsprocent i försäkringsrörelsen

Driftskostnader i försäkringsrörelsen exklusive skaderegleringskostnader i förhållande till premieintäkt efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Efter avgiven återförsäkring

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som inte återförsäkras hos andra bolag. Ibland används även begreppet för egen räkning.

Erforderlig solvensmarginal

Den lägsta tillåtna nivån på kapitalbasen för försäkringsbolag. Den erforderliga solvensmarginalen beräknas enligt reglerna i Försäkringsrörelselagen 7 Kap 22–25 §§.

Försäkringsersättningar

Kostnaden för inträffade skador under räkenskapsåret, inklusive kostnaden för skador som ännu inte har anmälts till försäkringsbolaget. I kostnaden ingår också avvecklingsresultat, det resultat som uppkommer på i närmast föregående bokslut gjord avsättning för oreglerade skador. Avvecklingsresultatet uppkommer genom att vissa i avsättningen ingående skador under räkenskapsåret antingen slutreglerats med annat belopp än det avsatta eller har omvärderats i avvaktan på slutlig reglering.

Försäkringstekniska avsättningar
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, livförsäkringsavsättningar samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. För livförsäkring ska avsättningen motsvara värdet av bolagets garanterade försäkringsåtaganden.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott medan drifts- och skade-kostnader betalas i efterskott. De medel som inte har betalats ut placerar bolaget under tiden så det ger en avkastning. Den beräknade räntan (kalkyl-ränta) på dessa placeringar förs över från kapital-avkastningen till försäkringsrörelsen.

Kapitalbas

Kapitalbasen för försäkringsgruppen beräknas som summan av eget kapital minus aktier i dotter- och intresseföretag i de försäkringsbolag och deras moderbolag som ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen. Till detta värde läggs erforderlig solvens-marginal för Länsförsäkringar Liv-koncernen.

Kapitalbas, bank

Kapitalbasen består av summan av primärt och supplementärt kapital samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Kapitaltäckningsgrad, bank

Utgående kapitalbas i relation till utgående riskvägt belopp.

K/I-tal, bank

Summa kostnader i förhållande till summa intäkter. K/I-talet beräknas före och efter kreditförluster.

Konsolidering, livförsäkring

Kvoten mellan de totala tillgångarna och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna.

Konsolideringsgrad, sakförsäkring

Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Konsolideringskapital

Summan av eget kapital, uppskjuten skatteskuld/fordran och förlagslån.

Kreditförluster, bank

Befarade kreditförluster är skillnaden mellan kreditbeloppet och vad som beräknas betalas in, med hänsyn tagen till kredittagarens betalningsförmåga och värdet på säkerheten. Konstaterade kreditförluster är fastställda, till exempel i en konkurs eller ett ackord.

Kreditförlustnivå, bank

Kreditförluster i förhållande till total utlåning till allmänhet och till kreditinstitut.

Omkostnadsprocent

Driftskostnader i försäkringsrörelsen i förhållande till premieintäkt efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Placeringsmarginal, bank

Räntenetto i förhållande till genomsnittlig balans-omslutning.

Premieinkomst

Premier som betalats in under året eller är upptagna som fordran vid årets slut eftersom de har förfallit till betalning. Premieinkomst är ett vanligt mått på försäkringsrörelsens volym.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som avser räkningsåret.

Primärt kapital, bank

Består av eget kapital, exklusive verkligtvärdere-serv och primärkapitaltillskott som efter godkännande från Finansinspektionen får räknas med i primärkapitalet. Avdrag görs för immateriella tillgångar och uppskjutna skattefordringar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Resultat per aktie

Årets resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt antal aktier under året.

Räntabilitet

Resultat före skatt plus övervärdesförändring i rörelsefastigheter minus schablonskatt 26,3 procent, i förhållande till genomsnittligt eget kapital justerat för utdelning.

Räntebärande värdepapper

Ett lån emitterat i marknaden av en låntagare (till exempel staten). Långsiktiga lån kallas vanligen för obligationer medan en vanlig benämning för de kortsiktiga är växlar.

Räntenetto, bank

Ränteintäkter för utlåning till allmänhet, kreditinstitut och intäkter för räntebärande värdepapper minskat med kostnader för in- och upplåning från allmänhet, kreditinstitut och kostnader för räntebärande värdepapper.

Rörelseresultat

Resultat före skatt.

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat

Premieintäkter minskat med försäkringsersättningar och driftskostnader i försäkringsrörelsen plus resultatet av avgiven återförsäkring och kapitalavkastning överförd från finansrörelsen.

Skadeprocent

Förhållandet mellan försäkringsersättningar, inklusive skaderegleringskostnader och premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Solvens, livförsäkring

Tillgångarnas marknadsvärde i förhållande till garanterade åtaganden till försäkringstagarna.

Substansvärde

Beskattat eget kapital.

Supplementärt kapital, bank

Består huvudsakligen av tidsbundna förlagslån.

Tillgångsfördelning

Valet av fördelningen mellan olika tillgångsslag i en portfölj, exempelvis andel aktier och andel räntebärande värdepapper.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar i förhållande till genomsnittliga värdet på förval-tade tillgångar.

Totalkostnadsprocent

Summan av driftskostnader i försäkringsrörelsen och försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan, eller vill, bära hela ansvaret mot försäkringstagarna, återförsäkrar bolaget delvis de tecknade försäkringarna hos andra bolag. I det förstnämnda talas om avgiven återförsäkring och hos de sistnämnda bolagen om mottagen återförsäkring.

Rapportdagar 2010

Delårsrapport för kvartal 1:

Länsförsäkringar Bank	27 april
Länsförsäkringar Hypotek	27 april

Delårsrapport för kvartal 2:

Länsförsäkringar Bank	24 augusti
Länsförsäkringar Hypotek	24 augusti
Länsförsäkringsgruppen	25 augusti
Länsförsäkringar AB	25 augusti

Delårsrapport för kvartal 3:

Länsförsäkringar Bank	26 oktober
Länsförsäkringar Hypotek	26 oktober
Länsförsäkringsgruppen	27 oktober
Länsförsäkringar AB	27 oktober

Adresser

Länsförsäkringar Blekinge

Box 24
374 21 Karlshamn
Besök: Kyrkogatan 21
Tfn: 0454-30 23 00
Fax: 0454-105 60
E-post: info@lfblekinge.se

Dalarnas Försäkringsbolag

Box 3
791 21 Falun
Besök: Slaggatan 9
Tfn: 023-930 00
Fax: 023-284 87
E-post: info@dalarnas.se

Länsförsäkringar Älvsborg

Box 1107
462 28 Vänersborg
Besök: Vallgatan 21
Tfn: 0521-27 30 00
Fax: 0521-27 32 27
E-post: info@alvsborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Gävleborg

Box 206
801 03 Gävle
Besök: Slottstorget 3
Tfn: 026-14 75 00
Fax: 026-61 43 90
E-post: info@lfgavleborg.se

Länsförsäkringar Göinge

Box 54
281 21 Hässleholm
Besök: Andra Avenyen 14
Tfn: 0451-489 00
Fax: 0451-156 93
E-post: info.goinge@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän

404 84 Göteborg
Besök: Lilla Bommen 8
Tfn: 031-63 80 00
Fax: 031-63 80 05
E-post: info@gbg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Halland

Box 518
301 80 Halmstad
Besök: Strandgatan 10
Tfn: 035-15 10 00
Fax: 035-10 36 10
E-post: info@halland.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Jämtland

Box 367
831 25 Östersund
Besök: Prästgatan 18
Tfn: 063-19 33 00
Fax: 063-10 24 70
E-post: info@lfz.se

Länsförsäkringar Jönköping

Box 623
551 18 Jönköping
Besök: Barnarpsgatan 22
Tfn: 036-19 90 00
Fax: 036-19 92 40
E-post: info@jonkoping.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Kalmar län

Box 748
391 27 Kalmar
Besök: Smålandsgatan 1
Tfn: 020-66 11 00
Fax: 0480-286 50
E-post: info@LFkalmar.se

Länsförsäkring Kronoberg

Box 1503
351 15 Växjö
Besök: Kronobergsgatan 10
Tfn: 0470-72 00 00
Fax: 0470-72 00 01
E-post: info@lfkronoberg.se

Länsförsäkringar Norrbotten

Box 937
971 28 Luleå
Besök: Kungsgatan 13
Tfn: 0920-24 25 00
Fax: 0920-22 01 66
E-post: info@lfn.nu

Länsförsäkringar Skaraborg

Box 600
541 29 Skövde
Besök: Rådhusgatan 8
Tfn: 0500-77 70 00
Fax: 0500-77 70 30
E-post: info@skaraborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Stockholm

115 97 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-562 830 00
Fax: 08-562 833 36
E-post: info@sth.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Södermanland

Box 147
611 24 Nyköping
Besök: V Storgatan 4
Tfn: 0155-48 40 00
Fax: 0155-48 41 03
E-post: info@lfs.se

Länsförsäkringar Uppsala

Box 2147
750 02 Uppsala
Besök: Svartbäcksgatan 44
Tfn: 018-68 55 00
Fax: 018-68 55 80
E-post: info@uppsala.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Värmland

Box 367
651 09 Karlstad
Besök: Köpmannagatan 2 A
Tfn: 054-775 15 00
Fax: 054-775 16 50
E-post: info@LFvarmland.se

Länsförsäkringar Kristianstad

Box 133
291 22 Kristianstad
Besök: V Storgatan 49
Tfn: 044-19 62 00
Fax: 044-12 06 35
E-post: info@LFkristianstad.se

Länsförsäkringar Västerbotten

Box 153
901 04 Umeå
Besök: Nygatan 19
Tfn: 090-10 90 00
Fax: 090-10 92 29
E-post: info@LFvasterbotten.se

Länsförsäkringar Västernorrland

Box 164
871 24 Härnösand
Besök: Stora Torget 3
Tfn: 0611-253 00
Fax: 0611-22518
E-post: info@vn.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bergslagen

Box 1046
721 26 Västerås
Besök: Stora Gatan 41
Tfn: 021-19 01 00
Fax: 021-19 01 37
E-post: info@lfbergslagen.se

Östgöta Brandstodsbolag

Box 400
581 04 Linköping
Besök: Platensgatan 11
Tfn: 013-29 00 00
Fax: 013-29 06 25
E-post: info@lfostgota.se

Länsförsäkringar Gotland

Box 1224
621 23 Visby
Besök: Österväg 17
Tfn: 0498-28 18 50
Fax: 0498-24 76 48
E-post: info@lfgotland.se

Länsförsäkringar Skåne

Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 80 00
Fax: 042-633 86 60
E-post: info@lfskane.se

GEMENSAMMA BOLAG

Länsförsäkringar AB

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-670 48 23
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Liv

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-588 408 51
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Sak

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-670 48 07
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bank

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 416 00
Fax: 08-670 48 37
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Hypotek

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 416 00
Fax: 08-670 48 62
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondförvaltning

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-670 40 07
E-post: info@lansforsakringar.se

Wasa Kredit

Box 6740
113 85 Stockholm
Besök: S:t Eriksgatan 115
Tfn: 08-635 38 00
Fax: 08-676 02 75
E-post: info@wasakredit.se

Agria Djurförsäkring

Box 70306
107 23 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 421 00
Fax: 08-588 421 80
E-post: info@agria.se

Humlegården Fastigheter

Box 5182
102 44 Stockholm
Besök: Birger Jarlsgatan 25
Tfn: 08-678 92 00
Fax: 08-678 92 99
E-post: info@humlegarden.se

Länsförsäkringar Mäklarservice

Box 271 20
102 52 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-588 490 00
Fax: 08-588 491 90
E-post: info.maklarservice@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling

Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 98 10
Fax: 042-633 98 11
E-post: helsingborg@lansfast.se

